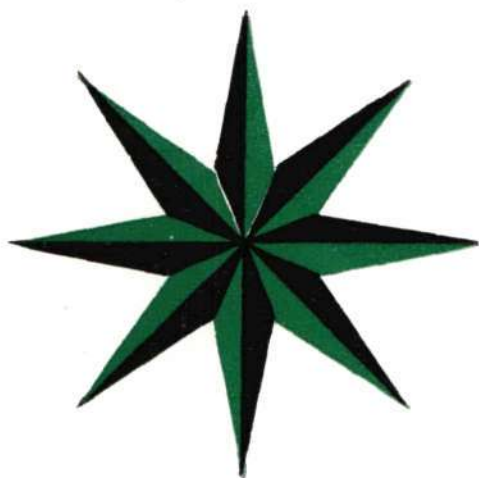

horitzons

nous

- ★ *Francesc Vallverdú i la cultura catalana*
- ★ *Interviu a Angela Davis*
- ★ *F. Engels sobre la Comuna de Paris*
- ★ *El primer advocat laboralista : Francesc Laiet*
- ★ *Quatre sonets i una oda de Joan Brossa*

PUBLICACION TRIMESTRAL

Declarada lícita su publicación en lo relativo a la cultura y la educación, según dictamen de la Secretaría de Educación Pública, comunicado en Oficio nº 581, de fecha 22 de agosto de 1962.

Corresponsal a França :

Claude Barsotti, 4, Traverse Cas, 13-Marseille (4^e), France.

Compte Corrent Postal : C.C.P. 686-60 Marseille.

Sumari

EDITORIAL

Algunes reflexions al cap de sis mesos de suspensió de l'article 18.

EL PENSAMENT I L'ACCIO

Es moment de treure lliçons, par **R. Mercader** • Situació i perspectives de la cultura catalana, per **Francesc Vallverdú** • El problema de les atribucions en la situació social-professional dels perits i tècnics en general, par **Ramon Costa Cana** i **Josep Maria Rodriguez Rovira** • «Catalunya 70», parlament d'Eva Serra.

HORIZONS DEL MON

Entreviu amb Angela Davis, per **Jean-Claude Allanic** • Vietnam: la barbàrie imperialista • Introducció a «La guerra Civil a França», de Marx, per **Frederic Engels** • Cuba 1971: Desenrotllament de les forces productives, relacions de producció i burocràcia, per **Sergi Vilar**.

LA HISTORIA

En el 50 Aniversari de l'assassinat de Francesc Llairet: El primer advocat laboralista i un gran revolucionari, per **Angel Aragó** • Sobre el «putsch» de Maig del 1937, per **Salvador Gonzalez** • Les relacions catalano-occitanes 1931-1939, per **Glaudi Barsotti**.

LES LLETRES

Tomàs i Teresa Pàmies, Premi «Josep Pla» 1970. Tres preguntes de Nous Horitzons entorn de «Testament a Praga», per **Teresa Bonet** • Quatre sonets i una oda, de **Joan Brossa**.

DOCUMENTS

Des de la Presó «Modelo» de Barcelona, 50 presos polítics ens dirigim a l'opinió pública • L'alternativa: extracte de la Declaració del Comitè Executiu del PSU (març del 1971) • Manifest dels metges al President de la Junta del Patronat de l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona.

ALGUNES REFLEXIONS ALS SIS MESOS DE SUSPENSIO DE L'ARTICLE 18

A l'hora d'escriure aquestes ratlles falten poques setmanes perquè s'acabin els sis mesos de suspensió de la vigència de l'article 18 del «Fuero de los Españoles». El terme marcat pel Decret-llei de 14 de desembre 1970 a la situació que alguns han qualificat de «mini-estat d'excepció», i d'altres «d'estat d'excepció vergonyant», s'haurà consumit totalment sense que el Govern accedis a escoltar les veus que des de tots els horitzons ciutadans li han reclamat la seva derogació.

S'imposen algunes reflexions sobre aquest període de restricció de la «legalitat» franquista.

Alliberant els Governadors Civils i la policia de traves legalistes, el Govern els ha llençat amb afany terrorista contra el moviment obrer, contra els estudiants, contra els antifranquistes: La brigada Política Social ha efectuat centenars de detencions governatives, perquisicions domiciliàries, interrogatoris, ha aplicat la tortura física a nombrosos detinguts, sense distinció de sexe ni edat; ha muntat sobre les declaracions així arrencades una llarga llista d'expedients que han passat al Tribunal d'Ordre Públic o a les autoritats militars; ha retingut a la presó detinguts alliberats pels jutges; la Policia Armada i la Guardia Civil han intervingut descaradament contra els obrers en vaga a fi de trencar les accions reivindicatives a les empreses, etc., etc.

El règim tracta així de rescabalar-se de la derrota soferta en el procés de Burgos: Necessita imperiosament posar un dic a l'entusiasme combatiu de les masses que aquella havia provocat, un fre a l'expansió de les forces polítiques d'oposició i especialment de les forces organitzades del moviment obrer. En el terreny econòmic es fa imperiós deturar tant com es pugui l'ascens de les lluites reivindicatives...

Bé; el desplegament repressiu efectuat per les autoritats ha constituït, en efecte, un obstacle suplementari a la lluita organitzada contra la dictadura. Els cops descarregats per l'aparell repressiu sobre les Comissions Obreres, sobre els treballadors i dirigents destacats en l'acció reivindicativa a les empreses, sobre els estudiants, sobre els militants comunistes, catòlics, antifranquistes de qualsevol tendència, han neutralitzat, si més no momentàniament, alguns nuclis combatents i han obligat d'ací d'allà a replegaments parcials per mesura de seguretat.

Aquests «resultats» o «beneficis» estan en la línia dels que escomptava obtenir el Govern en jugar la carta de la repressió. Avancem, però, que són resultats d'un valor absolutament relatiu i que en apreciar-los, cal que siguin encarats a l'altre costat de la medalla:

Paral·lelament a l'onada repressiva, a despit d'ella, enfront d'ella, les vagues i altres accions dels treballadors ha seguit el seu curs, no han disminuït en nombre ni en extensió, no han perdut res del seu mordent; la lluita universitària no ha cessat ni un sol instant, s'ha estès a una part del profes-

sorat; els diversos moviments de masses no s'han replegat a la defensiva vers zones de «clandestinització» ni ha disminuït l'agitació política dels distints grups, partits o sectors d'opinió, ans s'ha fet més intensa a tots els nivells (*).

Es a dir; l'onada de lluites de tot tipus —econòmiques, solidàries, polítiques— que veiem créixer inexorablement aculant progressivament la dictadura a posicions defensives, no ha estat deturada ni tan sols sensiblement frenada en el seu conjunt. En conjunt més aviat ha crescut encara i s'ha reforçat en combativitat, organització i contingut. Cal subratllar, entre altres, l'extensió del moviment reivindicatiu socio-polític a sectors no obrers molt combatius i notablement organitzats; vagues de metges, de professors d'universitat i de segona ensenyança, de productors lleters, de transportistes, d'advocats...

Sense la repressió les aigües es desbordarien inconteniblement. La repressió és el principal sosteniment del règim i segueix conservant certa eficàcia. Només que ahir el règim disposava d'un sistema repressiu homogeni, addicte, fredament eficaç, mentre que avui li falla més d'un engranatge i no poques peces grinyolen sorollosament. Així veiem sovint la repressió esbufegar, contradir-se, recular.

En aquest mateix període que examinem hem pogut veure com, d'una banda, la B.P.S. empresona, tortura salvatgement, munta processos, i d'altra banda es registren centenars d'accions formalment il·legals... sense cap o amb poca reacció policíaca visible; d'una banda individus de la social disparen contra una noia i la fereixen de bala (perquè —diuen— pintava inscripcions a una paret i va tractar de fugir !), o brutalitzen fins a la defenestració l'antifranquista Jimenez Hinojosa, hospitalitzat gravíssimament, i per altra en plena onada repressiva són absolts pel tribunal dos populars dirigents obrers del Baix Llobregat; un altre tribunal pronuncia també l'absolució de les personalitats acusades de reorganització d'Unió Democràtica; són retirades per l'empresa les acusacions contra dos obrers de la SEAT i en conseqüència alliberats de la presó i readmesos al seu lloc de treball...

A aquest panorama cal encara afegir-hi que la relativa eficàcia de l'acció repressiva és, cada vegada més, contrapesada per un efecte de rebot contra el sistema que l'engendra i que recolza tan substancialment en ella. Això resulta particularment visible a propòsit de l'actual mesura d'excepció.

L'obstinat manteniment de part del Govern de la suspensió de l'article 18 i el recurs al reforçament de la repressió ha provocat un marcat escreix de politització de tot el moviment reivindicatiu i d'amplis sectors ciutadans, ha impel·lit a l'acció nombre de gens que no hi participaven.

En el cas de les accions obreres, per exemple, aquest escreix de politització és marcadíssim i es concreta en la inclusió en gran nombre de plataformes reivindicatives de l'exigència de la reposició de l'article 18, de l'alli-

(*) A manera de recordatori citem lluites socio-polítiques de tanta envergadura com les de Harry Walker, la Maquinista Terrestre i Marítima, la S.E.A.T. darrerament; les vagues, assemblees, manifestacions dels estudiants, les dues manifestacions de Santa Coloma de Gramanet; les mobilitzacions massives a Magistratura o davant del Jutge en defensa de treballadors repressaliats; les vagues de l'Hospital Clínic i de l'Hospital de San Pau; les accions dels treballadors intel·lectuals d'Enciclopèdia Catalana... Tot això sense sortir de casa nostra. Rosaris semblants de lluites i protestes es registren a les principals zones industrials d'Espanya. Menció especial mereixen lluites com la de la vaga de la fam dels presos polítics de la presó de Barcelona, moviments d'àmbit peninsular com el dels professors no-numeraris de segona ensenyança, o el dels metges hospitalaris en solidaritat amb els de l'Hospital d'Oviedo repressaliats per la seva vaga, o les valentes actuacions d'advocats denunciant per la via jurídica l'arbitrarietat repressiva, les tortures policiaques, el comportament de l'Administració i del Director de la Presó Provincial de Barcelona, etc.

berament de tots els treballadors detinguts i l'anul·lament dels processos incoats, aixecament de les sancions imposades, readmissió dels treballadors repressaliats, amnistia per als presos polítics i els exiliats.

Apareix igualment en la intensa animació amb que han estat abordades les eleccions sindicals, de les quals ha fet el moviment obrer una veritable batalla política oberta contra les estructures feixistes de la C.N.S.; Entre les reivindicacions-programa que acompanyen moltes candidatures figura la condemna de la suspensió de l'article 18, la denúncia de la repressió i les coaccions policiaco-verticalistes, la llibertat dels treballadors detinguts.

On més visible és, però, aquest efecte de rebot a que ens hem referit és en la mateixa acció contra la repressió. La lluita de masses aconseguí en aquest front la gran victòria del procés de Burgos. Aquests sis mesos que la dictadura ha volgut de revifament terrorista han tingut com a conseqüència una potenciació del moviment nacional existent contra la repressió i per l'amnistia. Un recompte de les peticions cursades a les autoritats reclamant la reposició de l'article 18, exigint que cessin les tortures, etc. ens donaria una llista llarga i altament representativa: els principals Col·legis d'Advocats d'Espanya, altres Col·legis professionals, com els d'Aparelladors, de Doctors i Llicenciats, d'Enginyers, de Barcelona; periodistes, personalitats destacades de les lletres, les arts i la ciència, de la política; comunitats cristianes i jerarquies eclesiàstiques, el moviment dels carlins, etc., etc., han conformat, de fet, durant aquests mesos un veritable front nacional de lluita contra la repressió: un front d'una efectivitat extraordinària i d'una gran capacitat aglutinadora, veritable plataforma unitària d'acció política dirigida contra la mateixa espinada de la dictadura.

No pensem que sigui cap exageració afirmar que, avui, un dels punts més calents de l'acció antifranquista és aquest de la lluita contra la repressió. Ni tampoc que el moviment d'oposició antifranquista està en condicions, en aquest terreny concret, de trobar punts d'entesa i de coordinació dels esforços encara dispersos dels seus components, entesa i coordinació que poden obligar el règim a acotar el cap, que poden arrencar-li concessions importants; arrabassar-li posicions susceptibles de imposar l'amnistia i la fi de les pràctiques terroristes policíiques.

R. Mercader

ES MOMENT DE TREURE LLIÇONS

Les mobilitzacions de novembre i desembre de 1970 entorn del procés contra ETA i les lluites que les prolonguen enguany han remogut profundament les aigües polítiques de Catalunya. Les accions van culminar amb una victòria esclatant, la més important obtinguda sobre el règim.

Però la sensació de victòria no hauria d'esmussar la nostra capacitat autocrítica. Quan els enfrontaments polítics arriben a nivells més alts, tots els problemes adquireixen un volum més considerable. Mentre la lluita és principalment de resistència o apunta a objectius aïllats, les responsabilitats no són tan serioses i els errors tenen conseqüències limitades. En canvi, quan es va situant en primer pla la qüestió decisiva, *la qüestió del poder polític* —en aquest cas, la sortida democràtica a la dictadura—, les responsabilitats dels comunistes agafen dimensions històriques. Els errors es paguen cars.

Es moment de treure lliçons. Ens calen més reflexions sobre les experiències passades i sobre les perspectives futures. El moment reclama una tensió revolucionària cada vegada més gran i més conscient. Les ratlles que segueixen no pretenen ser ni exhaustives ni definitives; pretenen contribuir al debat, individuuant alguns punts de referència que em semblen els més importants a la llum dels darrers fets.

L'HEGEMONIA DE LA CLASSE OBRERA

Les jornades de novembre i desembre són d'una eloqüència suficient respecte al paper d'avantguarda que correspon a la classe obrera en les lluites revolucionàries del nostre temps. Quan el 30 de novembre els comerciants de Ca'n Anglada, a Terrassa, decideixen adherir-se a la consigna de vaga de les Comissions Obreres i parlamenten amb els dirigents obrers per tal d'obrir les botigues una estona durant el dia, el reconeixement d'aquest paper d'avantguarda adquireix un aspecte transparent, propiament institucional. I l'èxit de mobilització obrera del 3 de novembre, sobretot a la ciutat de Barcelona, havia de produir un impacte positiu sobre l'opinió i havia d'animar els activistes de tots els sectors i de tots els racons de Catalunya; sens dubte, fou un factor que va facilitar l'extensa mobilització posterior, perquè generalment totes les classes i capes de la societat tenen els ulls posats en la classe obrera.

Ara bé, no n'hi ha prou amb una comprovació de l'hegemonia efectiva que ja avui es manifesta; cal completar-la amb un examen detallat dels mitjans i de les formes a través dels quals nosaltres podem consolidar-la i estendre-la.

Un aspecte organitzatiu mereix una atenció especial: el de les organitzacions populars de masses que no són les comissions obreres. La classe obrera té la seva organització més pròpia i específica de classe al lloc de treball (comissió obrera, cèl·lula de partit). Aquesta fou una innovació leninista essencial respecte als partits de la II Internacional. Però fora del treball es presenten a la classe obrera i a d'altres capes socials molts problemes que exigeixen també la lluita massiva i política: l'ensenyament, la sanitat, l'urbanisme, els transports, la pol·lució atmosfèrica, les pujades de preus i d'altres. A mesura que el capital monopolista estén els seus tentacles i que s'expandeixen les aglomeracions urbanes, aquests problemes —precisament— s'agreugen.

Això fa necessària l'aparició d'organitzacions de caràcter territorial o d'algun altre tipus (com ara agrupacions de dones, de parees d'alumnes, etc.), de caràcter interclassista, que permeten de lligar entorn de plataformes reivindicatives amples molts sectors diversos que difícilment trobarien altres vies d'expressió política.

No invento res: fa anys que aquest front de lluita està obert. Els fets d'Erandio i els més recents de Sta. Coloma de Gramanet demostren l'amplària que poden adquirir reivindicacions d'aquesta mena. Fa temps que existeixen comissions de barri, comissions de veïns, comissions de solidaritat (amb base territorial), organitzacions democràtiques de dones, a Catalunya i a d'altres llocs d'Espanya. Les experiències són variades, en el terreny reivindicatiu, cultural o solidari. La nostra obligació és estudiar-les acuradament i seguir impulsant-les i generalitzant-les.

Es evident que aquest tipus d'organismes de masses, pel fet de reunir obrers i estudiants, menestrals, petits comerciants i funcionaris, són òrgans d'unitat popular i canal d'exercici concret de l'hegemonia del proletariat sobre les altres capes. Són òrgans que eixamplen l'acció dels obrers als llocs de treball, donant unes perspectives més amples al moviment —en plantejar problemes com la propietat del sòl, la política fiscal o l'organització escolar—, i incorporant altres sectors a una lluita que és essencialment política.

D'altra banda, aquestes organitzacions completen les comissions obreres i el moviment d'estudiants, articulant tota una xarxa cada vegada més extensa i coordinada d'òrgans d'unitat popular que pot ser decisiva en els moments crítics de la lluita pel poder. La vaga general i la vaga nacional s'han de considerar en relació amb aquests germes de poder de les masses, que poden jugar un paper determinant en la consolidació del moviment vaguístic, en la impulsió de les manifestacions de carrer, en la creació d'òrgans de poder local, en la paralització local de les forces repressives.

Un dels problemes-clau d'una vaga revolucionària és el de com paraitzar l'aparell repressiu. Les organitzacions territorials de masses poden contribuir decisivament a aquesta tasca, establint des d'ara lligams amb les forces repressives en general i amb els oficials i soldats de les guarnicions locals i preparant així les condicions d'una eventual confraternització.

LA UNITAT POLITICA PER DALT

La unitat popular per la base es completa amb organismes de coordinació i unitat política «per mig i per dalt». Tots els balanços que el P.S.U.C. ha fet de les lluites per salvar els bascs destaquen amb raó que un dels factors que ha permès l'amplària de la participació catalana és la unitat política per dalt ja assolida des d'abans. L'apreciació em sembla indiscutible.

La nostra política d'aliances tàctiques és menyspreada per alguns corrents universitaris i juvenils que es situen a l'esquerra del partit, i titllada de reformista i de coses pitjors. És interessant d'examinar el significat d'aquest refús. Agafem, per exemple, els residus del P.C.E. (internacionalista). Quina perspectiva ens ofereixen, després d'acusar-nos de fer «la política que més convenia a aquest sector (l'evolucionista)»? En el fullet *Aproximación al análisis de clase de la sociedad española* es resumeix la posició del P.C.E. (internacionalista) en tres punts. Els dos primers són vagues esquematitzacions sobre la revolució socialista i les capes intermitges; el tercer diu:

«La revolució només pot triomfar a través d'una insurrecció armada que destrueixi completament l'aparell de l'Estat del capital monopolista. La tasca dels marxistes-leninistes consisteix en organitzar tenaçment les forces de la revolució i afeblir l'enemic, fins que les condicions objectives i subjectives siguin favorables per al triomf de la insurrecció armada popular.»

En altres documents d'aquesta fracció es comprova que, al costat de les orientacions per a la lluita al si de la classe obrera, no hi ha cap orientació per a la lluita contra la dictadura franquista. A la pràctica, encara que es vesteixi de «tesis leninistes», aquesta tàctica equival a l'anarcosindicalisme: treball efectiu només al si de la classe obrera i abstenció respecte a la lluita política. Efectivament, la lluita política general queda reduïda a paraules, a frases generals sobre l'Estat burgès i a una llunyana insurrecció armada, de la qual ningú no sap com se'n prepararà les condicions.

Encara que hi hagin moltes diferències entre aquest grup i d'altres també auto-anomenats d'extrema-esquerra, hi ha una curiosa coincidència en abolir la necessitat present de la lluita política (antifranquista) i el seu ajornament a les calendes gregues d'una insurrecció armada, d'una democràcia popular, etc. Així, en uns moments en què la lluita contra la repressió, per l'amnistia, per les llibertats polítiques, està al centre mateix de la vida política del país, es recomana al proletariat l'ABSTENCIO. En nom de la revolució socialista s'exigeix als treballadors i als comunistes que estiguin al marge de la lluita per les llibertats, al marge de les necessàries aliances que poden construir una alternativa democràtica. S'acusa al partit de posar el moviment obrer a remolc de la burgesia, i els qui l'acusen són els que de fet pregonen l'abandó de la iniciativa d'aquest enorme combat a les forces burgeses i petit-burgeses de l'oposició. Què passaria si no estessim treballant per unificar tota l'oposició antifranquista i per donar consciència al proletariat del paper que ha de jugar en aquesta fase de la revolució? En primer lloc, deixariem tota llibertat de maniobra a la dreta antifranquista perquè manipulés els grups centristes i preparés un post-franquisme més confortable per a ella. En segon lloc, impediriem que el proletariat jugués el paper que està jugant avui d'avantguarda clara i evident de la lluita per la llibertat, lluita que en aquests moments està al centre de la vida política del país, i sabotjariem el procés que s'està desenrotllant sota els nostres ulls des de fa uns anys, procés a través del qual la classe obrera es va afirmant com a força hegemònica de la societat espanyola contra l'oligarquia. En tercer lloc, bloquejariem de fet l'evolució política i facilitariem el continuïsmes dictatorial, perquè avui l'única força social capaç d'empènyer efectivament tot canvi, és el proletariat. Els nostres ultra-revolucionaris ens fan un magre favor amb les seves directrius.

No és casual que tant a la jornada per l'amnistia del 3 de novembre com a les lluites a favor dels patriotes bascs, la majoria dels grups extremistes universitaris es quedessin inicialment al marge. En el curs de les

accions van rectificar, adonant-se de la importància d'un procés que passava políticament per damunt dels seus caps. Esperem que ells també treguin les lliçons corresponents...

La unitat per dalt completa la unitat popular, tot tenint una significació diferent. La unitat per dalt aspira a tenir més amplitud i a constituir la base política unitària d'una alternativa al franquisme. La unitat popular, per la base, encara que pugui tenir components tàctiques, és bàsicament estratègica. Es pròpiament una «formació político-social» (S. Carrillo, *Libertad y socialismo*) en un grau més o menys avançat de desenrotllament. Avui potser seria prematur i contraproduent establir distincions tallants entre unes i altres formes d'unitat. Però no hi ha cap dubte que, a mesura que avanci el procés revolucionari a Espanya les formes d'unitat per dalt manifestaran la seva fragilitat i heterogeneïtat social, mentre que les formacions político-socials populars estan cridades a tenir un paper decisiu en la construcció del socialisme. Aquestes formes d'unitat estan cridades a ser l'esquelet orgànic del poder antimonopolista, sota hegemonia obrera.

CARACTER CICLIC DE LA LLUITA

En començar a la universitat els curs acadèmic 1970-71 alguns observadors feien comentaris pessimistes respecte a la possible participació dels estudiants a la lluita política. Després de l'Assemblea Constituent de Sarrià (1966), el moviment semblava haver reculat molt. El S.D.E.U.B. havia fet fallida. La repressió havia estat ferotge. L'avantguarda estudiant, dividida, es mostrava impotent.

Aquesta imatge té elements verídics, però en conjunt dóna una impressió falsejada de la realitat política universitària d'aquests darrers anys. Oblida, per exemple, que el moviment havia tingut revifades importants, com ara la de l'hivern 1968-69. Però sobre tot ignora el canvi en profunditat experimentat pels ambients estudiants en aquest període.

La constitució del S.D.E.U.B. va ser el punt culminant d'una etapa que malgrat la clara consciència política dels seus promotors i la significació objectivament antifranquista del procés, es centrava —de fet i explícitament— en uns objectius de contingut polític limitat: la conquesta de les llibertats a l'interior de la Universitat. Es cert que, programàticament, el Manifest de Sarrià postulava la democratització de tota la societat com a condició per a una universitat democràtica; però una vegada destruït el S.E.U., no és podia anar més enllà pel mateix camí. El mateix imperatiu de supervivència del S.D.E.U.B. —illot democràtic en una mar feixista— el duia a superar la lluita estrictament universitària i a portar la lluita al terreny de la liquidació de la dictadura.

Al mateix temps que la dinàmica interna de la lluita universitària la radicalitzava políticament, es produïa una forta radicalització ideològica. La lluita contra el S.E.U. havia lograt la unanimitat entorn d'una consigna: «Democràcia!» Més tard sorgia la pregunta: «Però, quina democràcia?» La necessitat de trobar fora de la universitat forces socials aliades que ajudessin a resistir la repressió i a capitalitzar les conquestes democràtiques obligaven els estudiants d'avantguarda a plantejar-se més explícitament la problemàtica general del país. L'ebullició ideològica s'esdevenia en uns moments de crisi mundial dels valors de la burgesia (l'agitació universitària contra la guerra del Vietnam començava a adquirir força als països capitalistes avançats). Així anaven afirmant-se cada dia més les tendències obreristes, socialistes, revolucionàries.

Aquests anys han estat, doncs, anys de maduració revolucionària. El procés ha estat confús i difícil, però els resultats són incontestables. Així

és com s'explica la intensa participació dels estudiants a les jornades de novembre i desembre. L'explosió agitadora de la Universitat, efectivament, demostrava una aguda sensibilitat pels problemes generals del país. L'adhesió dels estudiants a les directrius de les Comissions Obreres demostrava el prestigi del qual gaudeixen la classe obrera i les seves Comissions als ambients universitaris. La mobilització dels estudiants era qualitativament superior a la dels anys 1965-67 perquè es fixava uns objectius directament polítics i extra-universitaris. A finals de 1970 el moviment estudiant apareixia, conscientment, com un dels destacaments essencials de la coalició revolucionària.

L'evolució aquí descrita del moviment universitari em sembla reveladora del caràcter cíclic de la nostra lluita, feta d'avanços i retrocessos. El front revolucionari de les masses, com que no pot utilitzar bases legals que confirmin les posicions adquirides, està obligat a maniobrar sempre en un terreny insegur, mai consolidat. Avui s'avança en un determinat aspecte; imposant *de facto* el dret de vaga, el dret d'assemblea i manifestació, elegint enllaços representatius a les fàbriques o juntes democràtiques als col·legis professionals: demà, la repressió caurà damunt del moviment i els dirigents. El replegament és obligat. Després caldrà retornar a l'ofensiva, pel mateix camí o buscant terrenys de combat més favorables. Ara bé; el replegament no és mai absolut (per al conjunt del país), perquè en el curs de les batalles es va logrant que les masses de treballadors, d'estudiants o de professionals tinguin una experiència política, surtin de l'ensopiment general de la vida pública espanyola i de l'aïllament individual que imposa aquesta societat i agafin confiança, poc a poc, en les pròpies forces. El marasme es va trencant i es va demostrant dia a dia que és possible de lluitar i d'assolir certes victòries.

La incomprensió d'aquest caràcter cíclic de la lluita antifranquista fa que de vegades, en moments de reflux, el desànim s'apodori d'alguns, engendrant el perill de derrotisme. És clar que també seria perillosa l'actitud contrària, que acceptés com una fatalitat tot retrocés, renunciant a examinar les febleses pròpies que eventualment l'hagin fet possible.

Però és important de veure que la guerra que duem contra el franquisme és una guerra ingrata, en la qual les victòries clares no són gaire freqüents. Les posicions conquerides només es poden mantenir precariament. Això forma part de la lluita: la coronació definitiva de les victòries parcials només és possible amb la presa del poder polític. Conquistem «zones de llibertat» que, mentre el règim no hagi estat enderrocat, estaran sempre amenaçades de contra-ofensives de part del govern. Ara bé, així anem minant el sistema, l'anem afeblint, l'anem aïllant. Així anem creant entorn de l'avantguarda revolucionària uns lligams —organitzatius, polítics, ideològics— amb les masses populars que són la garantia de la victòria final.

Els comunistes han d'estar atents a aquest caràcter de la lluita, sense fer-ne una justificació fàcil de tot fracàs; han de saber explicar-lo a la gent; han de saber anar a contra-corrent quan sorgeixen fenòmens de desmoralització i quan els nombrosos «profetes» anuncien les crisis «definitives» de les Comissions Obreres, del Partit. Amb idees clares es pot superar la desmoralització i es facilita la tasca d'exploració audaç i imaginativa de nous terrenys de batalla, sense deixar temps a l'enemic perquè prengui la iniciativa.

INTEL·LECTUALS, PROFESSIONALS I ARTISTES

Mai com en ocasió del consell de Burgos la intel·lectualitat catalana havia tingut una actuació tan important. El fet més destacat fou, sens dubte, l'assemblea de prop de 300 persones celebrada al monestir de Montserrat

els 12, 13 i 14 de desembre, que adoptà la Declaració política prou coneguda. Titllar aquest acte d'«exhibicionisme», com s'ha fet, és un error. Precisament la seva força estava en el testimoni obert i públic de determinades persones, moltes d'elles conegudes i prestigioses, per tal no sols de demanar que no fossin condemnats els processats, sinó d'afirmar una alternativa política democràtica. La Declaració de Montserrat recull el contingut general del programa democràtic mínim (...5. *Que sigui establert un estat autènticament popular que garanteixi l'exercici de les llibertats democràtiques i dels drets dels pobles i nacions que formen l'Estat espanyol, inclòs el dret d'autodeterminació.*). La presa de posició, doncs, transcendia les peticions purament humanistes contra les penes de mort i donava una significació política clarament definida a la solidaritat amb els processats bascs. La fúria del governador i de les autoritats franquistes és prou reveladora de l'abast polític que el règim donava, amb raó, a l'acte.

Aquest acte s'inscriu en la tàctica general de l'oposició, propiciada explícitament pel P.S.U.C., de sortir a la llum, de portar a l'opinió pública més àmplia els programes revolucionaris democràtics traient-los de l'anomenat dels fulls clandestins.

No tinc la intenció de recollir aquí totes les accions dels intel·lectuals, professionals i artistes, que van arribar a tenir tant de vigor com la vaga de la fam realitzada per 16 persones al Club d'Amics de l'O.N.U., o que es van relacionar amb les de certs medis catòlics o burgesos. Només vull al·ludir al paper destacat que, a un nivell diferent del de l'assemblea de Montserrat, van tenir els Col·legis Professionals: no sols el d'advocats, que menava des de temps enrera un combat constant contra la repressió —sobre tot després del Congrés de León—, sinó el d'arquitectes, el de llicenciats, el d'aparelladors i d'altres. En tots els casos es posava de manifest la importància de la utilització de les possibilitats legals col·legials, per l'amplada que permet la base legal de lluita i pel ressò que així adquireixen les reivindicacions.

La coincidència nacional d'una gamma tan ampla de forces com la que es va aconseguir és una confirmació de la política d'aliances tàctiques dels comunistes. Confirma també el paper que juguen i poden jugar els intel·lectuals en la lluita política. Però no permet de treure'n massa conclusions respecte a l'estratègia d'aliança de les forces del treball i de la cultura. En el cas de Burgos, la convergència es va fer sobre unes bases molt àmplies; l'aliança de les forces del treball i de la cultura suposa, en canvi, suposa una cohesió política i ideològica més definida de les forces de la cultura sota l'hegemonia de la classe obrera.

Aquesta cohesió no es pot concebre com el resultat d'un treball únicament teòric o propagandístic, ni es pot separar de les lluites concretes, encara que sigui per les reivindicacions més elementals. L'experiència recent demostra que avui l'esperit reivindicatiu s'està apoderant cada dia més massivament del personal de l'ensenyança, dels tècnics, dels metges. Seria completament estèril girar-se d'esquenes a aquests moviments amb el pretext que els seus objectius són encara corporatius. Girant-s'hi d'esquenes, l'avantguarda socialista es deslligarà del moviment real de les masses; al contrari, la seva missió és d'inserir-se activament en l'acció i, des de l'interior del moviment, esforçar-se per tal que el moviment no quedi bloquejat a la seva fase corporativa, eixamplant les seves perspectives, lligant les seves reivindicacions amb les d'altres sectors, portant una lluita cultural i ideològica, destacant la significació política de les accions.

No em vull estendre aquí sobre aquesta important qüestió, que reclama un examen acurat a la llum de les darreres experiències. Però, resumint,

crec que de les accions de finals de 1970 i començaments de 1971 se'n poden treure alguns motius de reflexió:

1. Malgrat la importància de la mobilització de les forces intel·lectuals al costat de la classe obrera i altres sectors en ocasió del procés de Burgos, aquella convergència tenia només un abast limitat —del punt de vista estratègic— i no permet de treure conclusions sobre la convergència de les forces del treball i la cultura en un bloc social homogeni.

2. Tant aquestes batalles polítiques democràtiques com les lluites reivindicatives dels professionals exigeixen la presència decidida dels comunistes i gent d'esquerra, per tractar de convertir, en la pràctica i sobre la marxa, aquests moviments en aliats estratègics de la classe obrera.

3. No hi ha barreres que separen unes fases de les altres. La maduració política dels moviments intel·lectuals i professionals només es pot fer a través d'un procés teòric i pràctic que anirà diferenciant els elements socialistes gràcies a l'acció conscient de l'avantguarda. Per no perdre's pel camí, cal tenir consciència dels nivells dels quals es parteix i dels fins que es busquen.

R. M.

SITUACIO I PERSPECTIVES DE LA CULTURA CATALANA

El dia 21 de novembre de 1970, l'escriptor Francesc Vallverdú pronuncià al local de l'Associació d'Amics de les Nacions Unides de Barcelona una conferència amb aquest títol. Com que creiem que el tema ofereix prou interès per a divulgar-lo —i més en les actuals condicions d'enduriment de la censura a Espanya— n'oferim tot seguit el text reproduït en cinta magnetofònica durant l'acte.

Per comprendre la problemàtica actual de la cultura catalana hem de partir de la situació plantejada per la guerra civil. No entrarem aquí en el problema de la desaparició de les institucions públiques, i en especial dels òrgans polítics autònoms, tan importants per al desenvolupament normal d'una cultura nacional. En canvi, sí que convindrà recordar que tots els centres creadors i/o difusors de cultura van resultar afectats pel nou ordre victoriós.

En el camp de l'ensenyament superior i de la investigació, desapareix la Universitat Autònoma i és substituïda per una Universitat estatal que sofreix les conseqüències de l'exili de nombrosos professors i de la depuració. Desapareixen, també, escoles, algunes perquè passen a altres usos, per exemple, servir de casernes. Les escoles populars de Barcelona, malgrat la disminució, són momentàniament tolerades fins a l'absorció final per l'Estat en unes condicions de notable inferioritat docent. Els mètodes pedagògics anteriors al 39, alguns assaïats amb força èxit, són suspectes i és ordenada la destrucció dels seus manuals, escrits —diuen— «con un falso amor a la cultura». L'esperit del moment és clarament reflectit en un comentari aparegut al «Correo de España» de Sant Sebastià l'any 1938; diu així: «Todos los males de España provienen del estúpido deseo de los gobiernos de enseñar a leer a los españoles. Aprenderle a al-guien a leer es obligarle a asimilar el

veneno que producirá su desgracia y la de su patria.» Comentant aquestes paraules, Joaquim Ventalló remarca que aquesta opinió contrària a l'extensió de la cultura «encara és bastant estesa». I afegeix amb encert: «La cultura fa por. Aleshores hom es dedica a la beneficència per tal de veure si així es guanya el cel i es fa perdonar el mal que s'ha fet en altre sentit.» (**Les escoles populars, ahir i avui**, p. 82.) (Es refereix al fet que, després de la guerra, les escoles públiques van convertir-se de nou en subsidiàries de la iniciativa privada, sobretot religiosa.) Finalment, recordem que la llengua catalana va ser proscrita en universitats, instituts i escoles.

No són solament els centres docents els que es veuen afectats pel nou ordre polític, com ja hem assenyalat. Desapareixen nombrosos clubs culturals, ateneus obrers, etc., entre ells l'Ateneu Enciclopèdic Popular, que tanta activitat va desplegar. Quant a les biblioteques públiques, algunes són tancades, i la majoria pateixen una sensible reducció del pressupost, cosa que dificulta l'adquisició de llibres. Els llibres mateixos són considerats «articles perillosos»; desapareixen editorials, els seus fons són destruïts, etc. D'altra banda, durant alguns anys, a Catalunya, no és permès de publicar cap llibre en català: aquesta absència absoluta de llibres catalans fa més agut el contrast amb la situació d'avantguerra, època en què fins en els moments més difícils, es van publicar

milers de llibres en català. Es calcula, per exemple, que durant l'any 1933 van ser editats més de 700 títols de llibres catalans. Recordem que el primer llibre autoritzat a la Catalunya de la postguerra va ser una reedició —les **Obres completes** de J. Verdaguer, l'any 1943— i encara amb la imposició de publicar-lo amb l'ortografia arcaica de l'autor, i recordem també que fins l'any 1946 no comença amb una certa, però ben migrada, regularitat a funcionar una editorial, la Selecta, publicant llibres en català.

Les noves condicions encara són més oneroses per a la premsa i la ràdio, els dos grans mitjans de massa del moment. Tots els diaris catalans són prohibits i ni tan sols aquells que havien desaparegut el 36 —com «La Veu de Catalunya», òrgan de la Lliga— no ressusciten, malgrat les seves simpaties amb el nou règim. Dels vint-i-dos diaris que es van publicar a Barcelona durant la República —onze redactats en català i onze en castellà— queden reduïts l'any 1939 a sis diaris, tots ells en llengua castellana. La mateixa cosa passa amb els milers de periòdics —setmanaris, revistes i butlletins— que es publicaven arreu de Catalunya: els que no desapareixen són convertits en òrgans d'expressió castellana. Quant a la radiodifusió, desapareix la Ràdio Associació de Catalunya —emissora que transmetia totalment en català— i és convertida en «Radio España de Barcelona»: com aquesta, totes les altres emissores de Catalunya són castellanitzades.

En resum, amb el triomf del nou ordre es provoca a Catalunya un col·lapse en la investigació, en l'ensenyament, en els mitjans de difusió cultural, aparentment amb una doble finalitat:

- 1) substituir una concepció democràtica de la cultura —inspirada en una política cultural de nova arrel, que s'estava gestant— per una concepció tradicionalista i recelosa, la qual, almenys durant les primeres dècades, no es proposa ni tan sols una política cultural afirmativa;

- 2) eliminar la llengua catalana com a mitjà d'expressió normal de cultura i reduir al pur folklore la vida cultural catalana.

Ha de quedar clar aquest doble objectiu perquè, si bé en la meua comunicació em referiré al segon aspecte del problema, la qüestió no seria correctament entesa si oblidàvem el primer, el més general i que afecta tot Espanya: és a dir, la substitució d'una concepció

de la cultura de sentit democràtic per una altra de sentit tradicionalista.

*
*
*

Per raons de brevetat no exposaré ara el lent procés de «recuperació» que ha seguit la cultura catalana des de l'any 1939. A fi de donar-ne una visió sintètica, aventuraré una divisió en tres etapes o moments diversos d'aquest desenvolupament.

La primera etapa —entre 1939 i 1946, aproximadament— seria el moment de la «resistència clandestina». La cultura catalana es refugiava en cenacles, penyes, reunions privades, etc. En aquesta situació de catacumba era naturalment dirigida per intel·lectuals de dreta, els únics que en aquells temps tenien llibertat de moviments. Si algun tipus de mecenatge es produeix és individual i naturalment burgès. (Vull aclarir que quan dic «mecenatge» em refereixo a tota mena d'ajut —no necessàriament en forma de subvenció o beca— que una persona o un grup presta a una iniciativa científica, literària o artística: el mecenatge a Catalunya —com ha notat el pro. Badia i Margarit, a **Llengua i cultura als Països Catalans**, p. 133— s'ha donat «amb relativa freqüència i hom s'hi ha sentit més segur que amb les institucions de l'Estat». Caldria matisar aquesta darrera afirmació de Badia referint-la sobretot a èpoques, com la present, en què no existeix autogovern, ja que, al capdavant, el mecenatge no és sinó un substitutiu dels òrgans de poder.) Pràcticament, doncs, en aquest primer període la cultura catalana no es manifesta.

La segona etapa —entre 1946 i 1959, any en què apareix el primer número del «Serra d'Or» renovat— és el moment d'una «recuperació accelerada». En el sector editorial, apareix primer la Selecta i després de mica en mica d'altres editors s'aventuren amb el llibre català. Ja no són solament els intel·lectuals de dreta els qui predominen: d'una banda, retornen certs exiliats (Joan Oliver, per exemple) i reprenen l'activitat alguns elements no dretans que s'havien quedat al país; d'altra banda, comencen a destacar en el món cultural català escriptors i artistes que eren infants en temps de la República. Es l'època, també, en què el pes de l'Abadia de Montserrat com a factor aglutinant comença a notar-se. El mecenatge es fa més col·lectiu: ja no són industrials o financers a títol individual, sinó grups més heterogenis els que promouen certes iniciatives culturals: per

exemple, els premis literaris, que comencen a sortir a la llum.

La tercera etapa —des de 1959 fins ara— és molt més complexa i contradictòria. Podríem dir que és el moment de la «resistència oberta». Es l'època del **boom** editorial, de la Nova Cançó, de l'expansió de «Serra d'Or», de l'aparició de «Tele estel», «Oriflamma», etc., de la proliferació de revistes bilingües arreu de Catalunya («Presència» n'és el cas més significatiu), de l'autorització de revistes per a infants («Cavall fort», «L'infantil», «Patufet», etc.), de l'actuació de grups de teatre independent, que alternen les vetllades úniques amb temporades de «teatre comercial», de la polèmica sobre cinema català, que dóna fruits ben diversos, etc. La cultura catalana deixa de ser monopolitzada pels intel·lectuals de dreta i l'obertura iniciada en el període anterior s'accentua: noves promocions d'escriptors i artistes, especialment sensibilitzats pels fets universitaris de 1956 i posteriors, s'incorporen, al costat de joves investigadors, científics i tècnics, a les tasques de revitalitzar la cultura catalana. Respecte al mecenatge, es fa multiforme: d'una banda, la burgesia intenta cada vegada més fer sentir la seva força corporativament (l'exemple de l'Omnium Cultural és ben il·lustratiu); d'altra banda, el suport eclesiàstic es fa més ampli i adopta formes fins ara no practicades (des de facilitar òrgans d'expressió fins a deixar locals per a reunions de molt variat signe); finalment, es revifèn, particularment a comarques, alguns centres d'esbargiment o culturals que havien passat un període de letargia, i es multipliquen els grups de joves que impulsen iniciatives, a vegades d'envergadura.

Aquesta tercera etapa, hem dit, és més complexa i contradictòria. Fins als anys 60 semblava que la situació anòmala en què es trobava la cultura catalana —i també allò que no era cultura— no podia durar: hi havia esperances que es produiria un canvi. D'altra banda, entre els sectors més actius de la societat no havia preocupat encara l'existència d'un **sostre** que pogués frenar les aspiracions col·lectives. Ara bé, després hem descobert que el sostre hi era: així, el moviment universitari de Barcelona va **in crescendo** fins el 1966, any en què «s'estabilitza» i esclata la crisi que encara pateix. Per això alguns —com darrerament Terenci Moix en un article titulat **Ronda de mort a Lavinia** («Tele exprés», 30 set. 1970)— consideren que, en el camp de la cultura catalana, s'ha produït una mena de re-

gressió. En efecte, cal reconèixer que, subjectivament, la desmoralització i el cansament són explicables. Però també és cert que hi havia moltes falses il·lusions —per no parlar de cofoisme— en determinades actituds i, cosa més greu, una pèrdua de perspectiva de quins eren els problemes de fons. Il·lustraré el que acabo de denunciar amb un exemple recent: a les acaballes de l'any passat va haver-hi una campanya periodística que ens descobria que la cultura catalana «estava en crisi»; el fet que les editorials catalanes tenien greus dificultats financeres i el fet que el moviment de la Nova Cançó s'havia disgregat eren adduïts com a símptomes inequívocs d'aquesta crisi. Ara: després hem vist que la crisi editorial no era pas **exclusivament** catalana, sinó general; es tracta, de fet, d'una crisi de polítiques editorials de signe divers, si bé el problema està en estreta connexió amb la política cultural del Govern espanyol. Quant a la crisi de la Nova Cançó, també aquí hi ha uns condicionaments polítics molt precisos: aquestes últimes setmanes hem pogut veure que, quan Raimon ha tornat a rebre permisos limitats per a actuar, omplia de gom a gom les sales de comarques... Sí, és cert, la cultura catalana «estava en crisi», «està en crisi», però la situació no és pas d'ara: els orígens d'aquesta crisi arrenquen exactament, com he tractat de demostrar, de 1939. Si perdiem de vista aquesta perspectiva, cometríem un error imperdonable.

En intentar donar un quadre complet de la situació actual de la cultura catalana, hi ha un factor que convé tenir molt en compte: la immigració. Al llarg d'aquestes últimes dècades la immigració de castellano-parlants, especialment andalusos, ha arribat a proporcions mai conegudes en la nostra història. En aquest sentit, és evident que la societat catalana ha canviat, ja no és la que era abans de la guerra; però també és evident que, molt sovint, en contemplar el fenomen de la immigració es produeixen nombroses confusions.

Tenim, en primer lloc, la confusió en què cauen, generalment de bona fe, certs joves progressistes. El seu argument és que, essent el proletariat en gran majoria no-català, la cultura catalana està condemnada a ser classista, burgesa. Si ens fixem en la indústria cultural, en els mitjans de (re) producció de la cultura, és clar que la cultura catalana té un signe burgès —com el pot tenir la cultura francesa o la cultura castellana, com el

tenen de fet tots els països en què la burgesia és hegemònica i la seva ideologia és la ideologia dominant. Ara: si examinen la qüestió centrant-nos en els creadors de cultura i en el patrimoni cultural, la resposta ja és tota una altra: d'una banda, són molts els professionals de la cultura que ja no són intel·lectuals orgànics de la burgesia; d'altra banda, un patrimoni cultural pertany al poble i no pas a una classe. (Com hem pogut comprovar, en seguir l'evolució de la cultura catalana aquests últims trenta anys, la base social s'ha anat eixamplant, fins i tot des del punt de vista del mecenatge, a mesura que els corrents d'opinió democràtics han crescut en importància). Recordem, ni que sigui de passada, que Lenin reivindicava per al poble soviètic les obres dels escriptors i artistes anteriors a la Revolució com a obres pertanyents a tot el poble.

Hi ha també un altre aspecte, en aquesta qüestió de la immigració, que ha estat sovint menystingut. El fenomen immigratori comporta un desarrelament, una ruptura amb les formes culturals que l'immigrant compartia. Aquestes formes, a més, poden xocar fortament amb les de la societat destinatària, si, com passa en el cas català, l'immigrant ha abandonat una civilització rural per inscriure's en una d'industrial. No hem d'oblidar tampoc el percentatge elevadíssim d'analfabets o semianalfabets entre la majoria d'immigrants que s'instal·len a Catalunya, cosa que afavoreix igualment l'adopció d'unes noves formes culturals. Es a dir, **subjectivament** no hi ha res que impedeixi que els immigrants, en un període més o menys llarg, acabin fent-se seva la cultura catalana i adoptin fins i tot, en molts casos, la llengua del país, tal com feien abans de la guerra i com encara fan avui molts d'ells. En tot cas ¿és que els immigrants han pogut expressar en llibertat la seva opinió? ¿S'han negat, potser, a acceptar la cultura catalana, si ningú —i molt menys els organismes públics— no s'ha preocupat de fer-los-la conèixer?

Si el contacte amb la cultura catalana i fins i tot l'adopció d'aquesta, en molts casos, sembla lògic, també cal advertir que aquesta adopció no es pot fer, en contra de la voluntat de ningú: una política autènticament democràtica ha de vetllar per garantir, entre d'altres coses, els drets de l'immigrant a disposar de la pròpia llengua.

En resum, esgrimir el problema de la immigració com una raó per mantenir en el **ghetto** actual la cultura catalana, no

solament no és una posició progressista, com alguns creuen, sinó que fins és perillosament reaccionària, perquè pot provocar allò que un progressista autèntic no pot desitjar: la divisió de la societat catalana en dues col·lectivitats tancades i, per tant, la divisió de la classe obrera. Aquest perill, que no es pot pas descartar, ha de ser evitat amb resolució.

¿Què necessita la cultura catalana per sortir de la situació de **ghetto** en què es troba, per superar la seva crisi? Limitant-nos als aspectes més urgents d'una política cultural vàlida, dins el marc d'una alternativa democràtica, caldria formular un programa que recollís aproximadament els punts següents:

1) Respecte a l'**ensenyament**. L'accés de l'ensenyament a tothom, especialment per a les classes treballadores; participació autèntica dels estudiants en les gestions docents; organització de l'ensenyament superior i tècnic al servei de la societat i no pas al servei dels interessos particulars de l'oligarquia financera i industrial; admissió de ple dret de la llengua catalana, com a vehicle de cultura.

2) Respecte als **mitjans de difusió**. No poden pertànyer a un individu o a un grup privat, han de ser autènticament representatius i el públic ha de poder controlar-los. Hi ha d'haver real llibertat d'expressió, és a dir, al servei de la democràcia. Caldria bandejar els subproductes embrutidors i alienants que només interesses les ideologies més reaccionàries, sota el fals pretext que és el que el públic demana (no em refereixo amb això al que sovint és titllat de «pornografia», sinó a uns subproductes autènticament envilidors perquè es presenten sota etiquetes benpensants). Cal que el català tingui entrada normal, sense traves directes o indirectes, en els mitjans de massa i disposi de premsa diària i no diària, de ràdio, de televisió, de teatre, de cinema.

3) Respecte a les **associacions i institucions culturals**. La llibertat d'associació i de reunió són imprescindibles per al desenvolupament cultural d'un poble. Cal restablir les institucions que encara tinguin justificats els seus fins i crear-ne de noves adequades a les necessitats actuals. Cal fomentar la promoció cultural a tots els nivells i en tots els sectors de la societat, especialment entre els immigrants a fi de posar-los en contacte amb la realitat cultural del país on treballen. Cal subvencionar, per part dels organismes públics representatius, totes les iniciatives que tinguin una autèntica pro-

jecció cultural, sense discriminació.

Resulta claríssim que un tal programa no es pot portar a la pràctica si no va acompanyat d'una transformació radical de l'actual estructura socio-econòmica de la societat espanyola, la causa profunda de l'estancament cultural en què vivim. Només així els canvis que es puguin fer no seran merament formals. Només així serà productiva la tasca que, com assenyala Raymond Williams (**Communications**, pp. 125-161), ens urgeix: cal una vertadera «revolució cultural» —diu Williams— en l'ensenyament, a tots nivells, en la transformació de les institucions (premsa, llibres, revistes, publicitat, ràdio, televisió, teatre, etc.), sense oblidar que calen també canvis radicals en el control —o més precisament en la propietat— de tots els mitjans de comunicació.

Per aquesta via podrem «preservar —com diu C. Lévi-Strauss (**Raça i història**, p. 93)— la diversitat de cultures en un món amenaçat per la monotonía i la uniformitat». I en un altre lloc del mateix treball, el gran antropòleg francès apunta —i amb les seves paraules acabo—: «no hi ha, no hi pot haver, una civilització mundial en el sentit absolut que sovint es dóna a aquest terme, puix que la civilització implica la coexistència de cultures que ofereixen entre elles el màxim de diversitat i àdhuc consisteix en aquesta coexistència. La civilització mundial no pot ésser altra cosa que la coalició, a escala mundial, de cultures que preservin cadascuna la pròpia originalitat» (pp. 86-87).

F. V. Octubre de 1970.

Ramon Costa Canal

perit industrial

Josep Ma Rodriguez Rovira

perit industrial

EL PROBLEMA DE LES ATRIBUCIONS EN LA SITUACIO SOCIAL-PROFESSIONAL DELS PERITS I TECNICS EN GENERAL

**Ponència presentada al
I Congrés de la Formació
(Barcelona, octubre 1970)**

*(Traduïda del castellà del
llibre de ponències.)*

Davant les informacions que a diari surten a la premsa, i de les contínues declaracions dels Col·legis de Perits i Enginyers Industrials, tocant les respectives atribucions, com a professionals de Peritatge i Enginyeria Tècnica, ens sembla important de situar el problema en els seus termes justos, així com d'assenyalar la problemàtica del tècnic assalariat.

Per a fer-ho hem d'estudiar els condicionaments que, el desenrotllament de la tècnica i la producció en general, i les seves variants al nostre país, produeixen sobre els tècnics.

LA SITUACIO A NIVELL MUNDIAL

(Influència de la revolució científica a la producció)

Seria llarg i repetitiu del que tots, més o menys, ja sabem, puix que els mitjans informatius ens mantenen almenys parcialment informats, fer una enumeració dels avanços aconseguits per la ciència i la tècnica en els darrers 30 o 40 anys, dels quals podem dir que, els progressos aconseguits, superen els realitzats per la humanitat en tota la seva història precedent. N'hi ha prou amb dir que aquest és un procés absolutament irreverssible, el desenrotllament del qual no es produeix a un ritme constant, sinó que cada etapa es desenrotlla amb una acceleració superior a la precedent, i en la que el seu desenrotllament quantitatiu, es pot dir ja, ha produït un canvi qualitatiu, tant en la investigació científica com en els mètodes de producció.

L'automatització, amb tots els factors que en ella intervenen, no és una continuació millorada de la mecanització, sinó una concepció i una organització superiors de la tècnica i els mètodes de producció.

La constant interrelació entre la investigació científica i la seva aplicació a la tècnica, i conseqüentment a la producció és la condició «sine qua non» del desenrotllament d'ambdues, així, a mesura que la producció es transfor-

ma, la ciència veu augmentada la seva importància, convertint-se, per aquesta interrelació, en una força productiva directa.

Una bona prova d'això és que els països desenrotllats assignen tants per cent creixents dels seus pressupostos a la investigació. Als Estats Units i a la U.R.S.S., aquestes assignacions solen duplicar-se cada sis anys.

Aquest procés incideix en l'estructura social de la producció en dues formes, que en realitat no poden separar-se, però que les enumerarem per separat a efectes d'anàlisi:

1a. Per una banda, la necessitat cada vegada més gran, d'una mà d'obra qualificada, de tècnics, capaç de controlar les noves formes de producció i de sentar les bases per un constant desenrotllament. Als Estats Units i entre 1950 i 1960, els obrers qualificats van augmentar en un 11,8%, els semi-qualificats en un 6,4% i els no qualificats van disminuir en un 9,6%. A la U.R.S.S. i del 1939 al 1966, la xifra d'obers que posseïen ensenyança superior, era respectivament de 123 i 542 de cada 1.000.

A la indústria atòmica, el 59% del personal obrer és qualificat. A la còsmica i electrònica el 28,7% són enginyers i perits. Del 1900 al 1960 els obrers de la indústria i els serveis han augmentat 2,3 vegades, els diplomats superiors 6,4 vegades, els enginyers i perits 22,6 vegades i el personal científic quasi 73 vegades.

A la U.R.S.S. el nombre d'enginyers i diplomats ha augmentat 37 vegades en relació al 1928.

2a. L'assalarització creixent dels tècnics, com a conseqüència de la concentració de la indústria en grans unitats de producció, el muntatge de grans centres d'investigació i l'organització col·lectiva dels serveis, que en els països més avançats són ja el 80% del total.

La ciència, en modificar els processos productius, possibilita l'aparició d'un nou tipus de treballador que, cada vegada més, adquirirà un caràcter massiu, com ho constaten les xifres donades anteriorment.

LES VARIANTS A ESPANYA

(Dependència del capital i tècniques estrangeres)

A Espanya, i paradoxalment amb l'evolució dels països desenrotllats, ens trobem amb una situació en la qual, tant els tècnics de grau superior com els de grau mig sofreixen, una vegada titulats, llargs períodes d'atur, i en elevadíssim percentatge, subempleo, principalment els de grau mig.

Aquesta situació ha estat admesa de manera oficiosa per l'Informe Matut, posat que el Sr. Matut es mou en alts cercles ministerials (quan va preparar l'Informe era Assessor Tècnic del Comissari Adjunt del Pla de Desenrotllament).

Aquest informe, i malgrat les inexactituds i errors de càlcul que l'afecten, i que li foren assenyalats al mateix Sr. Matut quan el va presentar a l'Escola Superior d'Enginyers de Tarrassa, ens proporciona una sèrie de dades que ens permeten d'analitzar la situació de nivells d'ocupació d'enginyers superiors, en l'actualitat, i les seves previsions per a un immediat futur.

Vegem la distribució segons els diferents sectors dels enginyers d'algunes especialitats de gran renom, referida al 31-12-65:

Enginyers Agrícoles: Menys del 9,6% treballen a l'agricultura, 73,4% en altres serveis, dels quals 60% a l'Administració.

Enginyers de Camins: Menys de 1,5% a l'agricultura, 70,6% a d'altres serveis, el 56% a l'Administració i l'11% a la construcció.

Enginyers de Telecomunicacions: Més del 62% en altres serveis, 23% a l'Administració.

Enginyers Navals: Només dos es dediquen a la investigació.

Continua dient el Sr. Matut que, de seguir l'actual ritme de creixement, al 1971 l'excedent d'enginyers superiors seria de 7 301.

I diu més el Sr. Matut; diu que el remei a aquesta situació és que els actuals estudiants i futurs pretendents al títol d'Enginyer Superior, s'han de dirigir a les escoles de grau mig, diu que a fi de complir-se la mitjana considerada com a òptima pels països europeus, la proporció d'enginyers superiors a enginyers mitjos hauria de ser de 1 a 4 o de 1 a 5 (A Espanya i segons la Ponència d'Educació i Formació Professional del II Pla de Desenrotllament, aquesta proporció és de 1 a 3).

Es una llàstima que el Sr. Matut acudeixi a mitjanes europees per a demostrar la necessitat d'enginyers tècnics i no ho faci per al cas dels enginyers superiors; no haurà tingut en compte l'informe de la O.C.D.E. del 1965. I és també una llàstima que les seves múltiples ocupacions no li hagin permès de fer un altre informe relatiu a la situació dels perits i enginyers tècnics. Si l'hagués fet s'haria adonat que la situació d'aquests és igual o pitjor que la dels enginyers superiors.

Perquè, malgrat que no posseïm les facilitats del Sr. Matut, tocant a mitjans estadístics i econòmics, és evident per a qualsevol professional que l'atur i subempleo es ja actualment més acusat en els enginyers de grau mig que en els superiors.

Com és possible que sobrin tècnics de tots dos graus en un país en vies de desenrotllament, quan els països desenrotllats estan fent esforços per a augmentar el seu nombre?

Per a donar resposta a això hem d'analitzar la situació econòmico-industrial del país.

D'una banda un minifundisme de multitud de petites indústries, amb escasses possibilitats de supervivència i cap de desenrotllament, i que segueixen aferrades a mètodes de producció rutinaris, per la qual cosa, en la seva majoria, prescindeixen de personal tècnic. Aquesta situació explica, en part, la pugna entre enginyers superiors i de grau mig, que exerceixen la professió de forma liberal, entorn de les seves atribucions, ja que no arriba al 2% el nombre d'indústries la potència de les quals és superior a la que poden firmar els perits (200 C.V.).

Per altra banda, i com a característica més important, ja que marca el signe del nostre desenrotllament, la invasió atropellada de capital i tècniques estrangeres.

La inversió de capitals estrangers, que si és realitzada de manera estudiada prèviament i canalitzant-la segons els interessos d'un país, contribueix al seu desenrotllament, es converteix a Espanya i en no existir aquests pressupòsits previs ni el seu control posterior, en una entrega sense condicions al capital estranger que, naturalment, busca només el seu benefici a curt terme i no la creació d'un desenrotllament nacional.

Això s'agreuja pel fet que no és promogut l'assentament d'unes bases de desenrotllament, que poguessin garantir el despegament d'una indústria pròpia, i el fi de la dependència del capital i tècnica estrangers.

El punt central d'aquest despegament hauria de ser un intens treball d'investigació, a càrrec de l'Estat en els sectors que afectin l'interès general de la Nació, i a càrrec de la indústria privada en les seves respectives especialitats.

Seguidament donem algunes xifres (ja que no disposem d'espai, ni és aquest el lloc més adient per a una exposició completa de tema tan important) demostratives de la profunditat de la penetració del capital estranger, que ens pot donar una idea del control que exerceix sobre la nostra economia.

Com a conseqüència de la política de foment a la importació de capitals desenrotllada a partir del 1959, entre 1962 (106,7 milions de dòlars) i 1967

(535 milions) les inversions estrangeres s'han multiplicat per quatre. El saldo favorable de les esmentades inversions ha passat de 78,1 milions de dòlars el 1964 a 186 milions de dòlars el 1967.

De les 50 primeres empreses dels Estats Units, 41 tenen interessos a Espanya, amb un total de 167 afiliades. De les primeres 300, hi tenen interessos 156 amb un total de 387 afiliades, etc.

Essent poques més de 200 les empreses existents a Espanya amb capitals iguals o superiors als 200 milions de pessetes, una de cada 5 està controlada per capital americà. A aquestes caldria afegir les que ho són per la resta dels països inversionistes.

ALGUNS ASPECTES DE LA INVESTIGACIO A ESPANYA

En el camp de la investigació, la situació econòmica permet de suposar la gravetat de la situació.

Les empreses estrangeres s'autopaguen royalties. Moltíssimes empreses espanyoles treballen amb patents estrangeres.

Les filials de les empreses estrangères no realitzen a Espanya cap investigació, tots els seus centres dirigents es troben als països d'origen, més encara; arriben ja tabulats els processos productius, sistemes de primes, etc.

L'empresa espanyola, pel raquitisme abans alludit, i per trobar-se entre elles a l'ordre del dia la prioritat del més gran benefici en el més curt terme, es limiten a copiar patents i a pagar royalties. Per la seva banda el Govern tampoc sembla tenir gran interès per la investigació. Són significatives les declaracions del Sr. Arizmendi (Secretari de la Ponència d'Investigació Científica i Tècnica del Pla de Desenrotllament), quan diu; «En cosa de 20 anys Espanya s'ha de fixar la fita d'intentar semblar-se a alguns països, per exemple la Itàlia dels anys 60».

Ens sembla francament depriment que com a fita ens proposem, d'aquí a 20 anys, dur un retard de 30 respecte d'un país que no és ni molt menys el primer tocant a allò que a investigació es refereix.

IMPLICACIONS D'AQUESTA SITUACIO PER ALS TECNICS

Quines conseqüències comporta aquesta situació per als tècnics espanyols?

La més immediata és la que descriu l'Informe Matut. A la contra de tot el previsible en un país que pretén de conseguir un desenrotllament, a Espanya sobren tècnics.

Existeix un elevat percentatge d'atur i sub-ocupació.

La investigació és pràcticament inexistent.

Per a treballar en una indústria amb capital estranger n'hi ha prou amb tenir coneixements d'anglès per a llegir els opuscles i aplicar-los, supervisar la producció i procurar que aquesta transcorri sense alts i baixos.

A les empreses espanyoles copiar patents, i fer el mateix que a les estrangeres. Això sí, tant a les unes com a les altres, ésser «jefe» o «jefecillo», és a dir, no tant treballar com vigilar que els altres treballin. Resumint, ser fidels executors del benefici més immediat possible, sense consideracions de cap altre tipus.

No podem deixar de referir-nos a aquest nou tipus de tècnic al qual podríem anomenar el pària de la tècnica, que cada vegada prolifera més com ho indica el mercat de demanda. Aquest és el tècnic comercial. Veiem ja un elevat percentatge de perits i enginyers de grau mig i també alguns enginyers superiors que, amb tendència a augmentar, es dediquen a la venda de pro-

ductes industrials. A despit dels pomposos títols que hom els dona en els anuncis dels periòdics i a les empreses, la veritat és que s'està desaprofitant una immensa capacitat de treball. Constitueix una greu defalcació per a la nostra economia que professionals amb molts anys d'estudis es vegin obligats a efectuar un treball que es troba a l'abast de qualsevol persona una mica experta, en comptes de dedicar-se a la investigació i a la producció, que és allò que realment els competeix.

Un breu repàs de l'evolució de les especialitats a la carrera d'Enginyeria Tècnica, corrobora el que estem dient:

En el Pla d'Estudis del 1964 s'estableixen unes especialitats, que el Decret de 13 de febrer del 1969 deixa oblidades, i es retorna a les mateixes que existien en el Pla d'Estudis del 1957. Els titulats segons el Pla del 1957 havien de, a partir del 1964 i segons el Decret de 14 d'abril del 1966, sol·licitar la convalidació del títol, per el corresponent a les especialitats creades el 14 d'agost del 1965. Amb les noves denominacions i especialitats implantades pel Decret de 13 de febrer del 1969 i segons les ordres del 28 d'abril del mateix any, els perits que ja havien obtingut la convalidació de les especialitats del 14 d'agost del 1965, havien de sol·licitar novament la convalidació a les establertes el 1969 i els titulats segons el Decret del 1965 havien de, al seu torn, sol·licitar la convalidació a les noves especialitats.

Que el 1969, vista la seva poca operativitat, hom rebutgés les especialitats del pla 1964 i es retornés a les del 1957 no sembla demostratiu que la indústria a Espanya no necessita tècnics amb gran especialització, ni coneixements profunds sobre matèries concretes. Està a l'ordre del dia el tècnic que sap una mica de tot, des d'administratiu a «public relations», i això com a conseqüència de la situació nacional abans descrita, que considerem conjuntural i l'extinció de la qual és imprescindible.

VERITABLE ABAST DE LA LLUITA PER LES ATRIBUCIONS

Les coses sent així, ens sembla que un enfrontament entre enginyers superiors i perits i enginyers tècnics, en ordre a la quantia de les seves atribucions, constitueix un greu desplaçament de la problemàtica real de tots dos, que ens sembla que és comuna. Diem greu perquè considerem que ocupa els justos termes del problema, impedit el plantejament i recerca de possibles solucions que, n'estem convençuts, també són comunes.

En el terreny concret de les xifres en què s'han de basar aquestes atribucions, creiem que no s'han de promulgar per decret, sinó que s'han de discutir en un congrés nacional de professionals (assalariats i d'exercici liberal) i estudiants d'ambdós graus.

El que si ens sembla necessari és fer algunes puntualitzacions sobre els aspectes més característics d'aquest enfrontament:

1. Els professionals afectats per aquest problema són, exclusivament, els que exerceixen de manera liberal.
2. Actualment aquests professionals d'exercici liberal són ja una minoria, el % de la qual en relació a la resta dels professionals disminueix constantment. Aquesta observació és vàlida tant per als perits i enginyers tècnics com per als enginyers superiors (En cap dels dos casos els professionals que exerceixen de forma liberal arriben al 10%).
3. Aquests grups minoritaris afectats per les atribucions són els més influents actualment, sobretot a nivell nacional, les seves úniques formes organitzatives actuals i per tant el seu canal d'expressió.

Que això sigui així és degut al fet que els col·legis foren creats a

una època que la forma majoritària d'exercici de la professió era liberal. Els professionals assalariats no trobaren ressó a la seva problemàtica dins les organitzacions col·legials. Això junt al fet que els mateixos Estatuts dels col·legis no eren adequats per a la defensa del professional assalariat, ha fet que s'hagin anat apartant i despreocupant d'aquests organismes, que haurien d'haver estat el seu mitjà de defensa professional, deixant les juntes a mans dels professionals d'exercici liberal.

4. El ressó que aquest problema ha tingut entre els estudiants és degut al desconeixement que aquests tenen, pel tipus d'ensenyança, de la problemàtica professional i a la informació que reben.

L'ALTERNATIVA DELS COL·LEGIS PROFESSIONALS

Per últim, ens estendrem una mica en el que hem dit sobre els col·legis professionals. El més notable que s'observa en la vida dels col·legis és la falta d'afiliència dels nous titulats, això com a conseqüència del que deiem anteriorment, és a dir, que fins ara els col·legis no han defensat els interessos dels assalariats a les empreses. Per tal cosa, no ofereix la col·legiació cap atractiu ni avantatge. És significatiu a aquest respecte que al Col·legi de Perits de Barcelona s'hi van col·legiar durant l'exercici 1968-1969, 115 titulats (aquesta xifra no arriba al 20% dels qui van acabar el mateix any), i que segons la pròpia revista del col·legi, «Tekhnos», «...representa un percentatge a totes llums exigü si tenim en compte els qui encara queden per col·legiar de promocions anteriors, i les noves d'enginyers tècnics».

Creiem que els col·legis s'haurien d'esforçar en la seva dedicació als problemes dels professionals assalariats, més encara, sobre les necessitats d'aquests professionals hauria de fonamentar-se la més gran activitat del Col·legi, posat que són l'abrumadora majoria en la professió. Així ho han de comprendre les juntes col·legials, o així haurien de fer-les-ho comprendre els col·legiats a les assemblees plenàries. I cas que les actuals juntes es demostrin incomprensibles a això, les eleccions periòdiques de Junta poden i han de ser l'expressió d'aquesta necessitat de renovació.

A manera d'epíleg direm que en el tractament donat als problemes i les cites a qüestions concretes, ha estat el nostre ànim fer-ho de manera general, és a dir, amb tendències o situacions majoritàries.

Eva Serra

**Parlament pronunciat en l'acte
« Catalunya 70 » (Terrassa, 26
de setembre del 1970)**

REIVINDICACIO NACIONAL REIVINDICACIO SOCIAL

Bé; el parlar de «Catalunya 70» ens sembla que ens hauria d'induir a reflexionar potser d'una manera teòrica sobre què hem d'entendre per nació. Probablement ho deslligarem una mica de casa nostra, però intentarem delimitar el fenomen nacional.

Hem d'entendre per nació un grup humà que habita un territori determinat i que es diferencia per unes determinades característiques de caràcter econòmic, social i cultural. Es a dir, per forces de producció i de treball, tipus de relacions socials, ordres de comportament polític i cultural, etc., característiques que han estat modelades a través d'un procés històric. Es tracta, doncs, d'una realitat humana delimitada geogràficament, delimitada socio-econòmicament i culturalment i modelada a través de la història.

Cal tenir present que es pot parlar encara amb més propietat de nació quan les característiques diferencials, i per tant d'actuació del grup, que se'n deriven, assoleixen un grau que fa possible la consciència, per part dels individus del grup, de formar una col·lectivitat diferenciada d'una altra nació. Es a dir, un grau que fa possible la consciència nacional.

Aquestat comunitat d'homes delimitada geogràficament i determinada socio-econòmicament i culturalment, hem vist que s'ha anat formant a través de la història, o sigui a través del procés històric. O sigui, que no és una innovació.

L'Edat Mitjana és una etapa important de prefiguració de les nacions actuals. En aquesta època cal buscar els orígens d'uns grups que es constituïran en nacions a Europa durant l'Edat Moderna i Contemporània.

La revolució burgesa va eliminar les barreres comunals, i transformà la consciència, més o menys difuminada, de grup en consciència nacional. La burgesia, al Segle XVIII, parlà per primera vegada d'igualtat, solidaritat de grup i sobirania nacional, però en va parlar per destruir els privilegis aristocràtics i la sobirania monàrquica. La sobirania de la comunitat, és a dir, la nació, no depén del rei, deia la burgesia, sinó del poble, és a dir, de tota la nació. El baix poble, evidentment, s'identificà amb aquestes idees que es traduïen, per part de la burgesia, en una voluntat d'afirmació política, voluntat de la qual deriva la construcció posterior de l'Estat.

L'Estat és una organització juridico-política d'una agrupació d'individus pertanyents a les burgesies més fortes o als grups nacionals més forts. Es a dir, que la burgesia va consolidar l'Estat durant el segle XIX i ho va fer sobre una base d'explotació social i d'opressió nacional. Si fem una anàlisi dels estats europeus formats durant el segle XVIII i el segle XIX, veurem que

l'Estat no considera ni els interessos de les classes treballadores ni els interessos de tota la comunitat nacional. L'Estat creat per la burgesia, és veritat que superava (en aquest sentit actuava de manera revolucionària) la societat medieval comunal. Però al mateix temps instaurava una altra societat injusta, la societat capitalista, imperialista. L'Estat burgès era una entitat jurídica que aleshores basava el seu poder sobre l'opressió social i l'opressió nacional. Oprimeix les classes proletàries i els grups nacionals minoritaris. I molt sovint ho fa amb la complicitat de les classes benestants dels grups nacionals minoritaris i oprimits. L'explotació nacional, mirada des d'aquest punt de vista, és una explotació social més. L'Estat burgès nega la lluita de classes i, a més a més, nega la realització nacional. I crea el mite de la unitat nacional per l'Estat opressor. I a més a més crea el mite del patriotisme imperialista. Es a dir, que es basa en l'opressió nacional i en l'opressió de classe. I ho fa pel propi interès. I pel seu propi interès intenta trencar la solidaritat que es pugui produir entre aquestes dues opressions.

Les burgesies de les nacions oprimides, per por del que pugui representar la lluita de classes, abandonen la reivindicació nacional i la camuflen, i en tot cas, si la defensen, només la defensen en un terreny estrictament cultural.

La reivindicació nacional esdevé més que mai, als nostres dies, una reivindicació revolucionària, ja que comporta la destrucció de l'Estat, és a dir, la destrucció dels interessos creats de les classes dominants. Reivindicació nacional i reivindicació social esdevenen una mateixa cosa. I no és possible l'una sense l'altra... Tot plantejament que escamotegi un d'aquests dos aspectes de la lluita global significa a la pràctica la divisió de les classes populars. I significa amagar la totalitat de l'opressió de l'Estat capitalista.

Així, per exemple, ho han entès els nacionalismes populars del tercer món que han desfermat les lluites d'alliberament nacional, lluites revolucionàries que es proposen la destrucció dels estats capitalistes i imperialistes. A través d'aquesta afirmació nacional, els moviments d'alliberació nacional del tercer món porten a terme una lluita encaminada a la formació de la societat socialista internacional. Es a dir que, contràriament al que sentim afirmar moltes vegades, la lluita d'alliberament nacional és una autèntica lluita de solidaritat internacional. La lluita pel socialisme no és una lluita abstracta sinó que és una lluita que sempre opera en una societat concreta, determinada; determinada per unes contradiccions específiques d'aquesta societat. La lluita pel socialisme no és una lluita, diríem, no és una lluita que es dugui en un terreny purament abstracte, sinó que és una lluita que opera a la pràctica, en un terreny concret.

La lluita pel socialisme, doncs, porta a assumir totes les opressions que sofreix la societat on opera, per assolir l'alliberament total, primer pas cap a la societat socialista internacional. Això significa, doncs, que la lluita nacional està impel·lida i passa per la via de la lluita de classes i que la lluita nacional està en mans de la classe cridada històricament a acabar amb l'explotació, és a dir, la classe obrera, al capdavant de la resta de les classes populars. I que la classe obrera, com a classe cridada històricament a acabar amb l'explotació de l'home per l'home, ha d'acabar també amb l'explotació d'una nació per una altra. No pot marginar cap problema real de la societat on lluita. Perquè això significaria no solament heretar prejudicis de les classes dominants, sinó abdicar de la seva missió històrica com a classe alliberadora. (nodrids aplaudiments aclamen el final de la intervenció).

EDICIONS

horitzons nous

LES CARACTERISTIQUES DE LA REVOLUCIO ESPANYOLA

*Un article de « M. Ercoli »
(Palmiro Togliatti) sobre
la guerra nacional revolucionària, 1936-1939.*

« CATALUNYA 70 » Terrassa 26 de setembre 1970

parlaments de :

Eva Serra

Feliu Formosa

Joaquim Badia

Cipriano García

Maria Aurèlia Capmany

EL PROBLEMA NACIONAL CATALA

I Part : Antecedents històrics.

*II Part : El moviment nacional sota
la direcció de la burgesia.*

reunides en un sol volum

LENIN I LA FILOSOFIA

pel Professor Manuel Sacristán

Jean Claude Allanic

INTERVIU A ANGELA DAVIS

El periodista francès Jean Claude Allanic aconseguia, el mes d'abril, entrevistar Angela Davis en el locutori de la presó de San Rafael (Califòrnia).

No cal dir que fou una veritable proesa: «...Els dirigents racistes de Califòrnia» —explica J.-C. Allanic— «multipliquen els obstacles per impedir els periodistes —i amb més motiu encara un periodista comunista— entrevistar la jove militant revolucionària. Es, doncs, en tant que amic que he pogut veure-la a l'hora de les visites habituals als detinguts. Naturalment, no calia ni pensar en portar un magnetofon o un aparell fotogràfic...»

Oferim als lectors de Nous Horitzons la traducció d'aquesta entrevista (L'Humanité, París, 30-4-71), veritable acta d'acusació contra l'administració de la justícia als Estats Units, denúncia lúcida i valent de les pràctiques racistes, genocides, ultrareaccionàries dels governants nord-americans, de la societat capitalista que encarnen i defensen.

Entenem així contribuir a la defensa de la seva vida, a l'exigència de la seva llibertat.

JEAN-CLAUDE ALLANIC: Sou acusada d'«assassinat i de conspiració». Afirmeu la vostra innocència. Penseu que us serà feta justícia?

ANGELA DAVIS: No hi ha justícia possible per a un militant negre als Estats Units. I menys encara a Califòrnia. El sistema judicial americà prova, cada dia, la seva parcialitat envers la comunitat negra. Es un sistema repressiu del qual no hi ha res a esperar, a menys que l'obliguem a respectar els nostres drets.

Mentre hom continui designant jutges racistes, la «justícia» d'aquest país no serà res més que una sinistra broma. Els jutges ho fan tot per restringir els drets de la defensa. Ahir, han prohibit l'accés normal del públic al tribunal. Mordassen els acusats i els encadenen. Ho han fet amb Bobby Seale (1), ho han fet amb Ruchell Maggee, ho han fet amb els Soledad Brothers (2) i amb molts d'altres.

Què podem esperar del jutge Lindsay, que deu la seva carrera al Governador Reagan i que fou un conseller jurídic de la policia, encarregat

(1) President del Partit dels Panteres Negres, jutjat actualment a New Haven, a la costa Est.

(2) Membres de l'organització política dels detinguts negres de la presó Soledad.

... perquè mantinc la meua lleialtat al Partit Comunista em van prendre, primer, el meu treball. Ara volen prendre'm la vida.

ANGELA DAVIS

Angela Davis procedeix d'una família modesta —la mare era mestra i el pare explotava un petit garatge— i es va criar amb els seus germans i germanes a Birmingham (Alabama), un Estat eminentment racista. Per tal de fugir de les exaccions del Klu Klux Klan, la família Davis emigrà a New York.

Diplomada a les universitats de San Diego i de Brandeis, va prosseguir els seus estudis a França i a la República Federal Alemanya. Esdevé assistent de filosofia a la Universitat de Los Angeles (California) el 1969. Interrogada per un agent del F.B.I., afirma obertament que és militant del Partit Comunista, al qual havia adherit l'any anterior.

Ronald Reagan, l'ex-actor de cinema que ocupa el càrrec de Governador de California, tractà d'excloure-la del cos d'ensenyants una primera vegada —«un comunista no pot ser un bon professor...», declarava—, però hagué de retrocedir davant la protesta dels estudiants; per decisió del Tribunal Suprem fou reintegrada al seu lloc a la Universitat. El Consell d'Administració «resolgué» la qüestió decidint no renovar el seu contracte per al curs següent...

El 7 d'agost del 1970, es produí una tentativa d'alliberament de detinguts Negres que anaven a judici a San Rafael. La policia obrí el foc i matà quatre persones, entre elles un Jutge i el jove Jonathan Jackson, que militava amb Angela Davis en el Comitè de solidaritat a favor dels Germans de la presó de Soledad (**entenguts Germans en el sentit de germans de raça**).

Les autoritats racistes agafen l'ocasió al vol: acusen Angela Davis d'organització de la tentativa d'evasió, d'haver proporcionat les armes que hi foren utilitzades.

Com ja saben els nostres lectors, Angela Davis fou detinguda a l'Estat de New York el 13 d'octubre del 1970. El Governador Rockefeller la lliurà al racista Reagan el 22 de desembre i fou transportada a la Presó de San Rafael on es troba pràcticament isolada en espera del judici.

de la seva defensa quan eren revelats els seus crims, encarregat de defensar aquesta mateixa policia que ha bastonejat salvatgeament el públic, en plena audiència, en el curs d'una sessió del procés dels Soledad Brothers, fa uns quants dies, a San Francisco?

La repressió cessarà només si intervé un moviment de massa suficientment puixant per a fer recular els nostres enemics i per a obtenir els mitjans de defensar-nos. L'empresonament dels negres americans és un assumpte polític i és amb la lluita política que farem recular els racistes i que obtindrem l'alliberament de tots els presoners polítics.

J.C.A.: L'acusació pretén que Jonathan Jackson, mort en el curs del tiroteig de San Rafael, a l'agost del 1970, era el vostre guardaespalles. Per què necessitaveu un guardaespalles?

A.D.: El terme «guardaespalles» no és exacte. La veritat és que la batalla que jo menava amb d'altres per l'alliberament del tres germans de Soledad: George Jackson, John Cluchette i Fleeta Drumgo (tots tres perseguits per haver organitzat la lluita política dels detinguts de la presó de Soledad, prop de Los Angeles) havia provocat l'odi dels racistes. Rebia amenaces de mort a casa meua i a la Universitat de Los Angeles. Era bombardejada de cops de telefon que anunciaven «que em farien la pell». Jonathan Jackson, que era el germà petit de George Jackson (3), militava també al comitè de solidaritat amb els germans de Soledad. Com d'altres companys, m'ha protegit. Però és ell qui ha estat mort per la policia a San Rafael.

J.C.A.: Què va passar aquell dia a San Rafael?

A.D.: Encara no s'ha aclarit del tot. Aquell dia, el 7 d'agost, un detingut negre, de la presó de San Quintin, passava a judici. Jonathan Jackson havia intentat l'alliberament d'aquest detingut i dels altres presoners negres que es trobaven presents a la sala del tribunal per a testimoniar. Parlo d'alliberament i no d'evasió, doncs els negres són presoners polítics. S'han de conèixer les horribles condicions de detenció en algunes presons i comprendre allò que pot ésser la perspectiva de passar-hi tota la vida detingut abans de jutjar el que va passar a San Rafael.

Hom s'endugué un jutge com otatge. Els policies han preferit matar el jutge abans que de deixar escapar les seves preses. A Jonathan Jackson l'han matat als disset anys perquè creia que tots els homes tenen els mateixos drets. Dos altres detinguts han estat morts també. Ruchell Maggee, que és ara el meu co-acusat, ha estat greument ferit en el curs d'aquesta tentativa d'alliberament.

Com ja sabeu, és aquest assumpte el que ha estat utilitzat per tractar de mordassar-me.

J.C.A.: No hi ha solament presoners polítics; hi ha també presos negres, de dret comú?

A.D.: Hi han negres a la presó perquè han comés infraccions a la llei, robatoris o d'altres infraccions. La meua primera observació és que les penes són sempre més elevades quan es tracta de minories racials. Georges Jackson dels Soledad, per exemple, ha estat condemnat a una llarga pena de presó per uns quants dòlars. Si s'hagués tractat d'un blanc, la pena hagués estat lleugera i aviat oblidada.

La meua segona observació és aquesta: qui és responsable dels «guet-hos» negres? Qui és responsable de l'atur forçós, de les habitacions insalubres, del fracàs de l'ensenyament en els barris negres? És la societat capitalista la que segrega la delinqüència, la que empeny als robatoris i als crims. Qui passa fam, és enterament culpable si roba?

(3) Autor de les «Cartes de la presó de Soledad».

Per altra banda, es produeix a les presons un fenomen que els racistes no havien previst en absolut. Els detinguts confronten llurs experiències personals i prenen consciència de la seva opressió política, social i econòmica. Les presons es transformen en escoles revolucionàries. Aquells que refusen d'ésser destruïts pel sistema penitenciari d'aquest país prenen consciència que és el capitalisme el que ha fet d'ells allò que són, el que els ha dut allà on són. Llur revolta contra la societat en general es transforma en revolta contra el sistema social capitalista.

Es això el fet nou. Es aquesta la principal transformació que s'opera: el despertar d'una consciència revolucionària dels presoners negres. Les minories racials, els negres, els xicanos (4), els portoriquenys, etc., no volen continuar essent els pàries de la societat americana. A tal fi, comprenen la necessitat d'una transformació revolucionària. Els germans i germanes de la presó, com els de l'exterior, són cada vegada més nombrosos a pensar així i estan cada vegada més decidits a lluitar.

J.C.A.: Que tal són les vostres condicions de detenció? Quines relacions teniu amb els altres detinguts?

A.D.: Estic totalment isolada dels altres detinguts. Menjo sola en la meua cel·la. Faig el passeig sola. No tinc dret a participar en les activitats col·lectives. Aquesta solitud em pesa, doncs és molt dur de romandre en l'isolament complet tot el sant dia.

(*Angela m'assenyala amb el dit l'espiera de la porta del locutori, un vidre d'uns quinze centímetres quadrats*): És l'única obertura de la meua cel·la al món exterior, és a dir: sobre els guardes que estan permanentment davant de la meua porta.

J.C.A.: Què feu durant el dia?

A.D.: A part les visites dels advocats per preparar la meua defensa, llegeixo, escric, treballo molt.

No tinc pas la possibilitat de contestar els milers de cartes i telegrams que m'han estat enviats per intermediari del Comitè de defensa. Però el recolzament dels meus germans i dels meus companys propers i llunyans em reconforta i em determina en la meua resolució.

J.C.A.: Tornant al procés; la premsa reaccionària afirma que la vostra fugida de Califòrnia, després d'haver estat inscrita a la llista del F.B.I. dels deu criminals més buscats, és per si mateixa una prova de la vostra culpabilitat?

A.D.: No podia fer altrament. La meua inculpció és de tota evidència un cop muntat, una maquinació política contra meu perquè jo represento aquí el que tots els reaccionaris detesten més. No em perdonen d'ésser alhora negra i comunista. Aquest Estat és potser el més racista dels Estats Units. El Governador Reagan havia, des d'abans del tiroteig de San Rafael, fet veure de quin peu calçava denunciant-me públicament diverses vegades. El 1969 m'havia fet excloure de la Universitat perquè era comunista i que, deia, «...un comunista no pot ser un bon professor».

Es a Califòrnia que tenia el mínim de probabilitats de fer respectar els meus drets, si és que això és possible per a una dona negra. A més, un sondeig fet per «Los Angeles Times» entre la comunitat negra de Los

(4) A totes les ciutats dels Estats Units, comitès per «la llibertat d'Angela Davis i de tots els presoners polítics» reuneixen militants negres i blancs. Disposen d'un film realitzat per la cineasta francesa Yolande Du Luart «Angela, retrat d'una revolucionària». Una versió francesa d'aquest film es troba en preparació.

Angeles ha establert que el 80% de les persones aprovaven la meua actitud; i és que en tant que persones negres, sabien què és la «justícia californiana».

El meu combat està en el meu país. El meu lloc està entre el meu poble. Inclús a la presó s'erigeix la nostra lluita com ho fan els milers d'altres presoners polítics com Bobby Seale, Ericka Huggins, els Soledad Brothers, Los Sietes, Ruchell Maggee, etc.

J.C.A.: Eldridge Cleaver, en una declaració que ha produït l'escissió del Partit dels Panteres Negres, pretén que sou «manipulada» pel Partit Comunista al qual acusa de col·lusió «amb el feixisme». Pretén també que els qui prenen la vostra defensa volen donar-se una excusa per abandonar els altres presoners polítics. Què en penseu?

A.D.: Acabo de contestar la segona part de la pregunta. És lamentable, però Cleaver no comprén en absolut el sentit del nostre combat i de les lluites actuals. Ha passat totalment pel defora de les realitats quan la nostra unió seria més necessària que mai.

Cleaver no comprén o no vol comprendre que la nostra acció en tant que militants negres ha de ser constructiva. És per això que crec que s'ha de canviar la societat amb els blancs més conscients. És a causa d'això que Cleaver parla de «manipulació» pel Partit Comunista?

Prenent pel seu compte els arguments de la «clique» Nixon-Reagan tracta d'instal·lar la divisió en el combat dels negres. No ho veu que tots els combats contra el racisme són solidaris, són les anelles d'una mateixa cadena?

Si jo fòs alliberada, no per això cessaria el combat, ja que no soc res més qu'una malla de la cadena de repressió. No cessarà sinó quan tots els presoners polítics seran alliberats. I en tant que comunista, estimo que és enderrocant la societat instaurant el socialisme que el poble negre i també tots els treballadors oprimits retrobaran la llibertat.

J.C.A.: Per què heu adherit al Partit Comunista?

A.D.: Soc comunista perquè estic convençuda que allò que ha permès de mantenir els negres americans en llur accentuat estat d'explotació resideix en la naturalesa del capitalisme. Si volem abatre l'opressor, combatre la nostra pobresa, si volem deixar de ser el blanc d'una policia racista i deturar el genocidi contra el poble negre, ens cal destruir el sistema imperialista.

Hem d'establir un sistema que impedirà els capitalistes d'enriquir-se en detriment dels que fan treballar per a ells.

Soc comunista perquè crec que el poble negre, el treball i la sang del qual han permès de construir aquest país, té el dret a la dignitat i a una vida millor, que té dret a les riqueses d'aquest país, que els Rockefeller, els Kennedy, els Du Pont de Nemours i altres super-capitalistes blancs acaparen actualment.

El racisme està en la naturalesa de l'imperialisme, a l'interior del país com a l'exterior, a l'Àsia del sud-est, per exemple.

Aquestes són, en poques paraules, algunes de les raons que m'han conduït a adherir a la cel·lula Che-Lumumba del Partit Comunista en el 1968 (5).

(5) Cel·lula Che-Lumumba (en anglès C-L Club) és una cel·lula de Los Angeles composta de militants comunistes negres.

VIETNAM LA BARBARIE IMPERIALISTA

«Conversations with americans» ha estat publicat a New York l'any pasat. Es un llibre escrit per un nord-americà, està editat per una Editorial nord-americana. I nord-americans són els trenta-quatre antics «marines» i «GI's» que hi aporten el terrible testimoniatge de la guerra que han fet al Vietnam, de la guerra que els han manat fer els seus oficials, de les coses per a les quals han estat metòdicament enisistrats en els camps d'entrenament dels Estats Units per instructors de l'Exèrcit americà.

Davant els ulls del lector del llibre passen horrors que fan venir a l'esperit aquells altres que cometia la bèstia nazi desfermada fa trenta anys contra els pobles d'Europa i del món.

Haviem dit; mai més això, mai més! Fou creada la figura jurídica del crim de guerra. I perseguits fins al més alt nivell els fautors nazis dels horrors de la guerra.

Els pobles d'Indoxina, però, estan sofrint en la seva carn i en la seva terra aquells mateixos turments inenarrables del monstre a la creu gamada. I d'altres encara més terribles que ha inventat la desenfrenada ment dels imperialistes ianquis.

Pensem que més enllà de la indignació horroritzada que provoquen, cal saludar el coratge que impliquen aquestes confessions d'actors directes del genocidi: Són homes que han comprés i que no es resignen; que es converteixen en lluitadors de la pau en el mateix cau de la fera, que són part del clam que en les recents dues setmanes d'acció mundial contra la guerra al Vietnam s'ha aixecat com en cap altra ocasió de la seva història no ho havien conegut els Estats Units.

En aquest crit, en aquesta exigència vehement i combativa, en la gran mobilització mundial, que inclou també i en lloc destacat avui la del mateix poble nord-americà, rau la força que obligarà a recular els àvids imperialistes ianquis, al Sud-est asiàtic i arreu del món on imposen la seva soberga. La mil vegades heroica lluita dels pobles del Vietnam, Laos i Cambòdia inspira i mou les voluntats de milions d'homes i dones de cor, voluntats que és cada vegada més urgent d'unir en la gran batalla per a tornar la pau als martiritzats pobles d'Indoxina.

CHUCK ONAN

«...Fa un any que tracto
d'oblidar... »

—Com us dieu?

—Chuck Onan.

—Quina edat teniu?

—Vint anys.

—Quan heu entrat al cos dels «marines»?

—A l'abril del 1967.

(Chuck Onan ha estat entrenat a diversos camps: San Diego (Califòrnia), Camp Pendleton, Memphis (Tennessee), Beaufort (Sth Carolina), i fou integrat al cos de Forces especials.)

—Heu estat entrenat per als interrogatoris de presoners enemics?

(*) «Conversations with americans». Trenta-quatre testimoniats recollits par Mark Lane. Simon and Schuster. Ed. New York, 1970.

—Sí.
—On?
—A totes les bases. Durant el darrer mes, però, quan se'm preparava per a l'embarc imminent cap al Vietnam, ha estat una cosa intensa. Era a l'escola Scuba, amb curssets de supervivència en la jungla. Ens han dit com torturar els enemics.

—Qui us donava aquestes instruccions?
—En general els sergents. Però també hi han participat oficials, tinentes, i algunes vegades capitans.

—Què us deien de fer?

—Torturar els presoners.

—Com?

—Es cosa llarga. Nombrosos mètodes eren descrits i aconsellats.

—Tals com...?

—Descalçar una persona i colpejar-li les plantes dels peus. Això era força amable al costat d'altres coses.

—Quins altres mètodes eren ensenyats? Podrieu intentar recordar-los?

—Fa un any que tracto d'oblidar-los.

—Quins altres mètodes? Podrieu donar-me un altre exemple?

—Ens deien d'utilitzar l'equip elèctric de la ràdio. Ens deien de fixar els electrodes a les parts genitals.

—Es que us feien demostracions d'aquesta tècnica o només en parlaven?

—Tenien dibuixos en una pissarra mostrant exactament com engaxar els electrodes sobre els testículs d'un home o el cos d'una dona.

—On estaven els dibuixos?

—Sobre la pissarra.

—Dibuixaven això sobre la pissarra?

—No. Eren documents impresos fixats a la pissarra.

—Mostraven com enganxar els electrodes a fi de torturar?

—Sí.

—Què més us ensenyaven?

—Com arrencar les ungles dels dits.

—Quin instrument prescrivien per a això?

—Alicates d'electricista.

—Qui explicava aquest mètode?

—Un sergent.

—Quins altres mètodes ensenyaven?

—Diferents coses que es poden fer amb el bambú.

—Què, per exemple?

—Enfonsar-lo sota les ungles, dins de les orelles.

.....

—Quants «marines» hi havia al grup en aquestes lliçons de tortura?

—Mai més de vint.

—No us han donat mai instruccions especials per a interrogar les dones?

—Sí.

—Què proposaven?

—Coses força sàdiques. No m'agrada parlar d'això. Quin bé que pot fer parlar-ne? Tracto d'oblidar-ho, de treure'm això del cap.

—Intentaré de fer conèixer exactament el què em dieu, tan amplament com sigui possible. Acabeu de sentir dir a Nixon que Son My és un exemple isolat, que els soldats americans són generosos i amables. Si els marines són entrenats per a torturar al Vietnam, ¿no us sembla que és una cosa que hauria de ser coneguda?

—Clar que sí, som entrenats per torturar, però la gent no vol saber-ho o no ho vol creure. Si hi ha una probabilitat, no obstant, que això pugui ajudar, us explicaré.

—Com se us entrena per a torturar les presoneres?

—Despullar-les, separar-les-hi les cames i enfonsar bastons punxeguts o baionetes dins la vagina. Ens dien també que podiem violar totes les mosses que vulguéssim.

—Què més?

—Ens ensenyaven com es poden obrir les bombes de fòsfor sense fer-les explotar i després posar fòsfor en llocs on fa realment mal.

—Què és el que recomanaven?

—Els ulls, la vagina també.

—Us suggerien d'utilitzar també un altre agent químic?

—Sí, el C.S.

—Com ho utilitzeu això? Es una cosa en pols?

—Es en pols fins que exploten. Ens ensenyaven com obrir el «container» i a utilitzar el C.S. com a metzina. Com fer-los-ho empassar...

—Us feien conferències sobre la manera d'utilitzar els helicopters?

—Sí. Ens han dit: podeu embarcar uns quants presoners, llençar-ne a fora i els altres parlaran. Feien broma, també, de la manera com, una vegada, van agafar un presoner, li van lligar braços i cames a dos helicopters diferents i el van esquarterar en dos bocins.

—Qui us ha contat això?

—Un dels meus instructors. Era sergent.

—Deia que va ser testimoni d'això?

—Deia que ho haviat fet.

—Es que heu estat molt entrenat per a l'utilització dels helicopters?

—Erem entrenats per un munt d'experts, amb helicopters. De fet, erem en-

trenats per a diversos mètodes de tortures amb els helicòpters... Podeu lligar els presoners sota els patins dels helicòpters i deixar-los colgant, i volar tot just arran dels arbres i això t'els retalla bonicament.

—Això formava part del vostre entrenament al cos dels «Marines»?

—Sí. Aquestes tècniques i també d'altres tècniques per a les quals podia ésser utilitzat l'helicòpter. Ens deien també que la manera més senzilla —la manera que més s'utilitza al Vietnam— és pujar amb uns quants presoners a bord, els qui no volen parlar. Llavors, llences a fora el primer, o dos, per a fer parlar els altres. Hi han mètodes especials per a fer-ho —amb precaució, sabeu— per no caure un mateix. Ens ensenyaven com fer-ho.

—Quant entrenament per a la tortura durant els interrogatoris heu tingut?

—La cosa ha començat a la meua segona base de servei i ha durat sempre,

fins al final. Al menys, com a terme mig, cinc hores cada setmana durant més de sis mesos...

—Discutien els sergents dels tractes infligits als presoners de manera atractiva, per a estimular els «marines» a enrolar-se per anar al Vietnam?

—Sí, deien que havien violat xicotes i que no importa quin «marine» podia fer-ho, que no s'havia d'inquietar quant a ésser castigat...

(Chuck Onan va deixar el cos dels «Marines» al febrer del 1968. Va desertar en el moment de rebre l'ordre d'embarcament cap al Vietnam. Viu a Estocolm.)

JAMES ADAMS

Dur els homes a que els agradi matar o a qualsevol altra cosa que se'ls demani.

(James Adams comença l'entrenament amb els «Marines» a l'agost del 1969, a Parris Island, Carolina del Sud.)

—Els pitjors aspectes de l'entrenament són la vigilància completa, contínua i absoluta, i l'atabalament dels cervells. No cerquen simplement a habitudinar-vos a les condicions en les quals caldrà fer el treball, sinó que us volen dur a que us agradi i a que estimeu el cos dels «Marines».

—Que us agradi matar, voleu dir?

—Matar o no importa quina altra cosa que se us demani. Hom espera de vos que ho feu i que us agradi. Jo no ho comprenc. Per a mi poc importa que una cosa us agradi a no, mentre la feu bé. Els «Marines» no tenen aquest punt de vista. El seu punt de vista és que si no us agrada el que us fan fer és que no sou un individu normal.

JIMMY ROBERSON

«...Ficavem les xicotes a les cases i posavem sentinelles al defora...»

—Com us dieu?
—Jimmy Roberson.

—Quant temps heu estat al Vietnam?
—Un any.

—Hi havia violacions al Vietnam?

—A vegades, quan havíem sortit de patrulla, feia temps, sense dones. Alguns xicots esdevenien realment excitats i quan arribàvem a un poble on hi havia noies joves els dèiem: «Volem veure «xavales». I no vingueu amb «cuentos» que si cal serem dolents.» Un cap de poble ha refusat. Llavors hem pegat a la gent i tirat per terra unes quantes punyeteries. Llavors ha dit: «Està bé; preneu les que vulgueu.» N'hem agafat unes quantes. Ficàvem les xicotes a les cases i posàvem sentinelles al defora i uns quants fulanos entraven i se les tiraven. Potser un o dos equips. Una quinzena de fulanos potser. Les noies tenien quinze, setze, disset o divuit anys, més o menys. Si trobàvem una xicota que tenia el posat jove, no calia sinó dir: «Tu! i desseguida, sinó...»

—Hi han hagut noies mortes?

—Hi havia un poble que estava fora dels límits fixats. Però un tipus hi ha anat de totes maneres perquè estava excitat. No n'ha tornat més. L'hem retrobat més tard degollat. Llavors uns quants xicots han decidit fer una petita visita a aquell racó. Segons deien, van trobar la xicota que havia fet el cop. L'han matada. Una altra vegada han pres una bengala, l'han plantada a una xicota i l'han encés. La va fer bocins. Es feien tantes bogeries. A vegades agafàvem xicotes que lluitaven pel Vietnam del Nord. M'han dit que les hi tallaven els dits. Uns tipus han agafat una moça que deien que havia encomanat una malaltia venèria a un fulano. Com escarment, li han vessat trementina dins la vagina. Això és cosa dels tipus que estan completament «sonats»; no són ni homes. Algunes companyies n'estan plenes de tipus així...

RICHARD DOW

« ...Si, home! Ferits, civils matats sense cap motiu, homes, dones, criatures, tot... »

—Com us dieu?

—Richard Dow.

—Quant de temps heu estat al Vietnam?

—33 mesos.

—Quant de temps heu estat a l'Exèrcit?

—7 anys, 5 mesos, 18 dies.

—Quin grau era el vostre quan estàveu al Vietnam?

—Sergent.

—Quina era la vostra afectació?

—Cap d'una esquadra de sis homes...

(Dow ha estat ferit i ha passat 18 mesos a l'hospital.)

—Heu rebut medalles o citacions per la vostra conducta al Vietnam?

—Sí, n'he rebudes.

—Quines?

—«Bronze Star», «Army Commandation Ribbon», «Distinguished Service Medal for Gallantry» del govern vietnamès, la citació presidencial donada a la meua unitat, algunes cintes vietnameses, més les cintes de campanya i alguns «Purple Hearts».

—Quina ha estat la política de l'Exèrcit nord-americà —en la mesura que la coneixeu— tocant els presoners?

—Bé, algunes vegades fan presoners, algunes vegades no. Això depèn de la situació... fins a quin punt la unitat ha estat tocada. Si volen descobrir on es troba el grup principal. O bé trobar gent que els ajudi —que els transporti les armes. Coses així.

—Es que alguna vegada heu rebut ordres de no fer presoners?

—Sí.

—De qui?

—Del tinent. Del cap d'escamot.

—Més d'una vegada?

—Sí.

—I què ha passat?

—No hem fet presoners.

—Que vol dir això?

—S'ha matat tots els que s'ha agafat.

—Els ferits?

—Els ferits també.

—S'els matava?

—Sí.

—Com se'ls matava?

—Amb el «45», amb l' «M.-16», a l'ame-tralladora, atravesats a la baioneta.

—Els ferits estesos per terra?
 —Sí, incapaços de defensar-se. Estaven fora de combat, no haurien pogut fer res.
 —Heu vist això vos mateix?
 —Hi he participat.
 —Per què?
 —Al cop d'un cert temps et tornes exactament com un animal —fas això instintivament, no ho aprecies.
 —Quants presoners o ferits heu mort?
 Podeu ferne una estimació?

—Dels que he matat jo personalment?
 —Sí.
 —Diria que uns 250, potser.
 —Vos, personalment?
 —Sí.
 —Quants n'heu vist, quants penseu?
 —Potser dos o tres mil.
 —De ferits que hom matava?
 —Sí, home! Ferits, civils matats sense cap motiu, homes, dones, criatures, tot.

.....

JAMES D. NELL

Quan els caps dels oficials són posats a preu pels seus propis soldats...

(James D. Nell, de Xicagó.)

—Quines eren les relacions entre els oficials i els homes de tropa al Vietnam?

—No gaire bones. Hi ha tinents que us tracten com a gossos. Alguns no es portaven malament, però tots estaven massa damunt nostre. Empenyien alguns a escabellar-se.

—N'heu estat testimoni?

—Sí.

—On?

—Estava de guarda, una nit, i un... fulano ha sortit del seu bloc amb el seu M-16 i s'ha tirat una bala al pit.

—Ha mort?

—Dues hores més tard. L'havien conduït a l'hospital.

—Heu estat testimoni o heu sentit parlar de soldats que han tirat sobre els seus oficials?

—Sí, ho he vist fer en campanya.

—Què ha passat?

—Estem de sortida un cert nombre d'homes per garantir la seguretat i de vegades us empenyen massa o no us deixen ni un segon de repos. Expliqueu la cosa a un altra recluta. El recluta posa

el seu cap a premi; cent, dos-cents dòlars pel seu cap. El primer que se'l carrega s'embutxa els quartos.

—D'on sortien els diners?

—Dels soldats. Homes que en són i que paguen la seva part.

—Quants reclutes contribuïen a aquesta aportació de fons per a matar l'oficial?

—En general, tothom, pràcticament. Tota la companyia, més o menys.

—Quantes vegades ho heu vist fer això?

—Cinc o sis vegades.

—Quan era executat l'oficial?

—Durant una sortida. Des de que sortia en missió. Tothom sabia que passaria. S'esperava l'ocasió.

—Una vegada l'oficial mort, es que els altres oficials sabien perquè l'havien matat?

—Penso que sí.

—Introduïa això algun canvi en la conducta dels altres oficials?

—Oh! Sí. Desseguida feien funcionar la seva matèria gris. Ens deixaven tranquils als soldats...

.....

ENGELS SOBRE LA COMUNA DE PARIS

**Introducció a «La Guerra Civil
a França », de Karl Marx (1891).**

En el marc de la celebració del centenari de la Comuna de París publiquem la Introducció al famós opuscle de Marx, La guerra civil a França, escrita per Engels —el 150 aniversari de la neixença del qual fou celebrat l'any passat— a Londres el 1891. Aquesta introducció, que sintetitza amb la claredat característica de Friedrich Engels les principals lliçons extretes de l'experiència de la revolució parisenca pels dos grans teòrics del socialisme científic, fou publicada per primera vegada a la revista Die Neue Zeit, Bd. 2, n° 28, 1890-1891, i al llibre: Karl Marx, Der Bürgerkrieg Frankreich, Berlin, 1891. (La versió catalana es fa a partir del volum: C. Marx-F. Engels, Obras escogidas, Moscú (Progreso), 1969).

El 28 de maig els últims lluitadors de la Comuna sucumbien davant la superioritat de forces de l'enemic a les fal·des de Belleville. Dos dies després, el 30, Marx llegia ja al Consell General el text del treball en què s'esbossa la significació històrica de la Comuna de París, amb trets breus i enèrgics, però tan precisos i sobre tot tan exactes que mai no han estat igualats en tota la gran massa d'escrits publicats sobre aquest tema.

Gràcies al desenrotllament econòmic i polític de França des de 1789, la situació de París des de fa cinquanta anys ha adquirit un caràcter tal que no podia esclatar cap revolució a aquesta ciutat que no adquirís de seguida un caire proletari, és a dir, sense que el proletariat, que havia comprat la victòria amb la seva sang, no presentés les seves pròpies reivindicacions després d'aconseguir el triomf. Aquestes reivindicacions eren més o menys fosques i fins i tot confuses, d'acord en cada període amb el grau de desenrotllament dels obrers de París, però es resumien sempre en l'exigència d'abolir els antagonismes de classe entre capitalistes i obrers. La veritat sigui dita, ningú no sabia com podia aconseguir-se això. Però la reivindicació mateixa, per molt vaga que fós la manera de formular-la, suposava una amenaça contra l'ordre social existent; els obrers que la mantenien estaven encara armats; per aquesta raó, el desarmament dels obrers era el primer manament dels burgesos que estaven al capdavant de l'Estat. Per això, després de cada revolució guanyada pels obrers es produïa una nova lluita que acabava amb la desfeta d'aquests.

Així és com va passar per primera vegada el 1848. Els burgesos de l'oposició parlamentària celebraven banquets preconitzant una reforma electoral que havia de garantir la dominació del seu partit. Veient-se obligats cada vegada més a apel·lar al poble en la lluita que sostenien contra el govern, no tenien cap altre remei que tolerar que els sectors radicals i republicans de la burgesia i de la petita burgesia ocupessin de mica en mica la línia davantera. Però darrera d'aquests sectors estaven els obrers revolucionaris, els quals, des de 1830, havien adquirit molta més independència política que la que s'imaginaven els burgesos i fins i tot els republicans. En produir-se la crisi entre el Govern i l'oposició els obrers van començar la lluita als carrers. Lluís Felip va desaparèixer, i amb ell la reforma electoral; el seu lloc va ser ocupat per la república, una república que els propis obrers victoriosos qualificaven de república «social». Ningú sabia gaire bé, ni els mateixos obrers, què era el que calia entendre per república social. Però els obrers tenien armes i eren una força dins de l'Estat. Per això, tan aviat com els republicans burgesos, que tenien en les seves mans el timó del govern, van sentir que trepitjaven un terreny una mica més sòlid, la seva primera aspiració va ser la de desarmar els obrers. Per aconseguir-ho s'els va empenyer cap a la insurrecció de juny de 1848, mitjançant una violació manifesta de la paraula que se'ls havia donada, llençant-los un desafiament descarat i intentant desterrar els aturats a una província allunyada. El Govern havia tingut cura d'assegurar-se una superioritat aplastant de forces. Després de cinc dies de lluita heroica, els obrers varen sucumbir. I es va produir un bany de sang de presoners indefensos com mai no s'havia vist des dels dies de les guerres civils amb les quals es va iniciar la caiguda de la República Romana. Era la primera vegada que la burgesia posava de manifest a quines insensates crueltats venjatives era capaç de recórrer desseguida que el proletariat s'atreveix a enfrontar-se amb ella, com a classe a part amb interessos propis i reivindicacions pròpies. I no obstant, els fets de 1848 van ser un joc d'infants comparats amb la fúria de 1871.

El càstig no es va fer esperar. Si el proletariat no estava encara en condicions de governar França, la burgesia ja no podia seguir governant-la. Al menys en aquell moment, en què la seva majoria era encara de tendència monàrquica i estava dividida en tres partits dinàstics i un quart de república. Les seves discòrdies intestines van permetre a l'aventurer Lluís Bonaparte apoderar-se de tots els llocs de comandament —exèrcit, policia, aparell administratiu— i fer saltar, el 2 de desembre de 1851, el darrer baluard de la burgesia: l'Assemblea Nacional. Així va començar el Segon Imperi, l'exploatació de França per una banda d'aventurers polítics i financers, però també, al mateix temps, un desenrotllament industrial com mai no hagués pogut concebre's sota el sistema mesquí i assustadís de Lluís Felip, durant el regnat del qual la dominació exclusiva estava en mans d'un petit sector de la gran burgesia. Lluís Bonaparte va treure als capitalistes el poder polític amb el pretext de defensar-los, de defensar els burgesos contra els obrers, i, d'altra banda, aquests contra la burgesia; però, a canvi d'això, el seu règim va estimular l'especulació i les activitats industrials; en una paraula, l'auge i l'enriquiment de tota la burgesia en proporcions fins aleshores desconegudes. Es veritat que encara van ser més grans les proporcions en què es van desenrotllar la corrupció i el robatori en massa, que pul·lulaven entorn de la Cort imperial i produïen bons dividendes als que s'en beneficiaven.

Però el Segon Imperi era l'apel·lació al xovinisme francès, la reivindicació de les fronteres del Primer Imperi, perdudes el 1814, o almenys les de la Primera República. Era impossible que subsistís a llarg terme un Imperi francès dintre les fronteres encara més amputades de 1815. Això implicava la necessitat de guerres accidentals i de l'eixamplament de les fronteres.

Però no hi havia cap zona d'expansió que enlluernés tant la fantasia dels xovinistes francesos com les terres alemanyes de la part esquerra del Rin. Per a ells, una milla quadrada al Rin valia més que deu als Alps o a qualsevol altre lloc. Una vegada proclamat el Segon Imperi, la reivindicació del marge esquerra del Rin, tot d'una vegada o per parts, era simplement una qüestió de temps. I el temps va arribar amb la guerra austro-prussiana de 1866. Defraudat en les seves esperances de «compensacions territorials» per l'engany de Bismarck i per la seva pròpia política massa astuta i vacil·lant, Napoleó no tenia cap altra sortida més que la guerra, que va esclatar el 1870 i el va empènyer primer de tot cap a Sedan.

La conseqüència inevitable en va ser la revolució de París del 4 de setembre de 1870. L'Imperi es va ensorrar com un castell de cartes i es va proclamar una altra vegada la república. Però l'enemic estava a les portes. Els exèrcits de l'Imperi estaven assetjats a Metz sense cap esperança de salvació, o presoners a Alemanya. En aquesta situació angoixosa el poble va permetre que els diputats parisencs de l'antic Cos Legislatiu es constituïssin en un «Govern de la Defensa Nacional». La seva disposició a acceptar això era reforçada pel fet que, de cara a la defensa, tots els parisencs capaços de prendre les armes s'havien enrolat a la Guàrdia Nacional i estaven armats, de tal manera que els obrers hi representaven una gran majoria. Però l'antagonisme entre el Govern, format quasi exclusivament de burgesos, i el proletariat en armes no va tardar en esclatar. El 31 d'octubre els batallons obrers van prendre per assalt l'*Hôtel de Ville* i van capturar alguns membres del Govern. Mitjançant una traïció, la violació descarada pel Govern de la seva paraula i la intervenció d'alguns batallons petit-burgesos, es va aconseguir posar-los una altra vegada en llibertat, i, per tal de no provocar l'esclatament de la guerra civil dins d'una ciutat assetjada per un exèrcit estranger, es va permetre que seguis en funcions el Govern constituït.

Finalment, el 28 de gener de 1871, la ciutat de París, vençuda per la fam, va capitular. Però ho va fer amb honors que no tenen cap precedent en la història de les guerres. Es van entregar els forts, les muralles van ser desarmades, es van entregar les armes de les tropes de línia i de la Guàrdia Mòbil, i els seus homes van ser considerats presoners de guerra. Però la Guàrdia Nacional va conservar les seves armes i els seus canons i es va limitar a signar un armistici amb els vencedors. I aquests no van gosar entrar a París triomfalment. Només van gosar ocupar un petit racó de la ciutat, en una part del qual no hi havia res més que parcs públics, i, a més a més, ¡només el van tenir ocupat uns dies! I durant aquest temps, ells, que havien mantingut el setge de París 131 dies, van estar rodejats pels obrers armats de la capital, que feien gelosament la guàrdia per evitar que cap «prussià» no travessés l'estret límit del racó cedit als conqueridors estrangers. Aquest era el respecte que infonien els obrers de París a un exèrcit davant el qual havien rendit les seves armes totes les tropes de l'Imperi. I els junkers prussians, que havien vingut a venjar-se al bressol de la revolució, ¡no van tenir més remei que aturar-se respectuosament a saludar aquesta mateixa revolució armada!

Durant la guerra, els obrers de París s'havien limitat a exigir l'enèrgica continuació de la lluita. Però aleshores, Thiers, el nou cap del Govern, una vegada signada la pau després de la capitulació de París, havia d'adonar-se que la dominació de les classes propietàries —grans terratinents i capitalistes— estava en perill constant mentre els obrers de París tinguessin les armes en les seves mans. El primer que va fer va ser intentar desarmar-los. El 18 de març va enviar tropes de línia amb l'ordre de robar a la Guàrdia Nacional l'artilleria que li pertanyia, doncs havia estat fabricada durant el

setge de París i pagada per subscripció pública. L'intent no va prosperar; París es va mobilitzar com un sol home per la resistència i es va declarar la guerra entre París i el Govern francès, instal·lat a Versalles. El 26 de març va ser elegida i el 28 proclamada la Comuna de París. El Comitè Central de la Guàrdia Nacional, que fins aleshores havia tingut el poder a les seves mans, va dimitir en favor de la Comuna, després d'haver decretat l'abolició de l'escandalosa «policia de la moralitat» de París. El 30 la Comuna va abolir el recrutament i l'exèrcit permanent i va declarar com a única força armada la Guàrdia Nacional, a la qual havien d'allistar-se tots els ciutadans capaços de prendre les armes. Va condonar els pagaments de lloguer de vivendes des de l'octubre de 1870 fins a l'abril de 1871, passant les quantitats ja pagades a compte de futurs pagaments de lloguers, i va suspendre la venda d'objectes deixats en penyora a les cases municipals de préstecs. El mateix dia 30 van ser confirmats als seus càrrecs els estrangers elegits a la Comuna, car «la bandera de la Comuna és la bandera de la República mundial». L'1 d'abril es va establir que el sou màxim que podia rebre un funcionari de la Comuna, i per tant també els membres d'aquesta, no podia excedir de 6.000 francs (4.800 marcs). El dia següent la Comuna va decretar la separació de l'Església i l'Estat i la supressió de totes les partides consignades al pressupost de l'Estat per finalitats religioses, declarant propietat nacional tots els bens de l'Església; com a conseqüència d'això, el 8 d'abril es va ordenar que s'eliminassin de les escoles tots els símbols religiosos, imatges, dogmes, oracions, en una paraula, «tot el que cau dintre l'òrbita de la consciència individual», ordre que es va anar aplicant gradualment. El dia 5, en vista que les tropes de Versalles afusellaven diàriament els combatents de la Comuna que capturaven, es va dictar un decret ordenant la detenció d'ostatges, però aquesta disposició no va arribar mai a dur-se a la pràctica. El dia 6 el 137^è Batalló de la Guàrdia Nacional va treure al carrer la guillotina i la va cremar públicament, enmig de l'entusiasme popular. El 12 la Comuna va decidir que la Columna triomfal de la plaça Vendôme, fosa amb el bronze dels canons presos per Napoleó després de la guerra de 1809, fos demolida, com a símbol de xovinisme i d'incitació als odis entre nacions. Aquesta disposició es va complir el 16 de maig. El 16 d'abril la Comuna va ordenar que s'obris un registre estadístic de totes les fàbriques clausurades pels patrons i que es prepararessin els plans per a reprendre la seva explotació amb els obrers que abans hi treballaven, organitzant-los en societats cooperatives, i que es planegés també l'organització de totes aquestes cooperatives en una gran Unió. El 20 la Comuna va declarar abolit el treball nocturn dels forners i va suprimir també les oficines de col·locació, que durant el Segon Imperi eren un monopoli de certs individus designats per la policia, explotadors de primera fila dels obrers. Les oficines van ser transferides a les alcaldies dels vint districtes de París. El 30 d'abril la Comuna va ordenar la clausura de les cases de col·locació basant-se en la consideració que eren un instrument d'explotació privada dels obrers, contrari al dret d'aquests a disposar dels seus instruments de treball i de crèdit. El 5 de Maig va disposar la demolició de la Capella Expiatòria, que s'havia erigit per expiar l'execució de Lluís XVI.

Com es pot veure, el caràcter de classe del moviment de París, que abans havia estat relegat a segon pla degut a la lluita contra els invasors estrangers, es destacava amb trets nítids i enèrgics del 18 de març endavant. Com que els membres de la Comuna eren tots, gairebé sense excepció, obrers o representants reconeguts dels obrers, els seus acords es distingien per un caràcter marcadament proletari. Una part dels seus decrets eren reformes que la burgesia republicana no havia gosat implantar només per vil covardia, i que establien la base necessària per a la lliure acció de la

classe obrera, com, per exemple, la implantació del principi segons el qual, respecte a l'Estat, la religió és un afer d'incumbència únicament privada; d'altres es proposaven de salvaguardar directament els interessos de la classe obrera, i, en part, obrien profundes escletxes en el vell ordre social. No obstant, en una ciutat assetjada el màxim que es podia aconseguir era un inici de desenrotllament de totes aquestes mides. Des dels primers dies de maig, totes les energies van ser absorbides per la lluita contra els exèrcits aplegats pel Govern de Versalles, cada vegada més nodrits.

El 7 d'abril els versallesos van prendre el pont sobre el Sena a Neuilly, al front occidental de París; en canvi, l'11 el general Eudes els va fer recular, amb grans pèrdues, al front Sud. París estava sotmès a un bombardeig constant, dirigit, a més a més, pels mateixos que havien estigmatitzat com un sacrilegi el bombardeig de la capital pels prussians. Ara, aquests mateixos individus imploraven al Govern prussià que accelerés la devolució dels soldats francesos fets presoners a Sedan i Metz, per a reconquistar París. Des de començaments de maig, l'arribada gradual d'aquestes tropes va donar una superioritat decisiva a les forces de Versalles. Això va quedar clar quan Thiers, el 23 d'abril, va trencar les negociacions, obertes a proposta de la Comuna, per intercanviar l'arquebisbe de París i un grup de clergues, presos a la capital com ostatges, per un sol home, Blanqui, elegit dues vegades per a la Comuna, però presoner a Clairvaux. I es va fer encara més patent en el nou llenguatge de Thiers que, de reservat i ambigu, va esdevenir de sobte insolent, amenaçador i brutal. En el front Sud els versallesos van prendre el 3 de maig el reducte de Moulin Saquet; el dia 9 van agafar el fort d'Issy, que va quedar completament destruït pels canons; el 14 van prendre el fort de Vanves. Al front occidental avançaven paulatinament, apoderant-se de molts edificis i poblets que s'estenien fins al cinturó fortificat de la ciutat, i van arribar, finalment, a la mateixa muralla; el 21, gràcies a una traïció i per culpa de la negligència dels guàrdies nacionals destacats en aquest sector, van poder obrir-se pas cap a l'interior de la ciutat. Els prussians, que seguien ocupant els forts del Nord i l'Est, van deixar que els versallesos travessessin per la part septentrional de la ciutat, que era terreny prohibit per a ells segons els termes de l'armistici, i d'aquesta manera que avansessin atacant sobre un front molt llarg que els parisencs no podien deixar de creure protegit per aquest conveni i que, per aquesta raó, tenien protegit amb poques forces. Com a conseqüència d'això, a la meitat occidental de París, als barris rics, només es va oposar una feble resistència, que es feia més forta i tenaç a mesura que les forces atacants s'apropaven al sector de l'Est, als barris pròpiament obrers. Fins després de vuit dies de combat no van caure a les altures de Belleville i Ménilmontant els darrers defensors de la Comuna; i aleshores va arribar al seu apogeu aquella matança d'homes desarmats, de dones i d'infants, que havia estat fent estralls durant tota la setmana amb una fúria creixent. Ja els fusells de retrocàrrega no mataben prou depressa, i van entrar en joc les metralladores per a abatre els vençuts per centenars. El *Mur dels Federats* del cementiri de Père Lachaise, on es va consumir el darrer assassinat en massa, queda encara en peu, com a testimoni mut però eloqüent del frenesí al qual és capaç d'arribar la classe dominant quan el proletariat gosa reclamar els seus drets. Després, quan es va veure que era impossible de matar-los tots, van venir les detencions massives, van començar els afusellaments de víctimes seleccionades arbitràriament entre les cordes de presos i el trasllat dels altres a grans camps de concentració, on esperaven la vista dels Consells de Guerra. Les tropes prussianes que rodejaven París pel sector del Nord-Est van rebre l'ordre de no deixar passar cap fugitiu, però els oficials tancaven sovint els ulls quan els soldats obeïen abans els dictats d'humanitat que les ordres superiors; mereix una menció

especial, pel seu comportament humà, el cos d'exèrcit de Saxònia, que va deixar el pas lliure a moltes persones, de les quals la qualitat de lluitadors de la Comuna saltava a la vista.

Si avui, després de vint anys, girem la mirada a les activitats i a la significació històrica de la Comuna de París de 1871, advertim la necessitat de completar una mica l'exposició que es fa a *La guerra civil a França*.

Els membres de la Comuna estaven dividits en una majoria integrada pels blanquistes, que havien predominat també al Comitè Central de la Guàrdia Nacional, i una minoria composta per afiliats a l'Associació Internacional de Treballadors, entre els quals prevalien els adeptes de l'escola socialista de Proudhon. En aquell temps, la gran majoria dels blanquistes només eren socialistes per instint revolucionari i proletari; només uns quants havien adquirit una claredat de principis més gran, gràcies a Vaillant, que coneixia el socialisme científic alemany. Així s'explica que la Comuna no fés, en el terreny econòmic, moltes coses que, des del nostre punt de vista actual, hagués hagut de fer. El més difícil de comprendre és sens dubte el temor sagrat amb el qual aquells homes es van aturar respectuosament a les portes del Banc de França. Això va ser, a més a més, un error polític molt greu. El Banc de França ens mans de la Comuna hagués valgut més que deu mil ostatges. Hagués significat la pressió de tota la burgesia francesa damunt el govern de Versalles perquè negociés la pau amb la Comuna. Però encara és més sorprenent l'encert de moltes de les coses que es van fer, malgrat la composició proudhoniana i blanquista de la Comuna. Naturalment, els proudhonians van tenir la principal responsabilitat dels decrets econòmics de la Comuna, tant pel què fa als seus mèrits com pel què fa als seus defectes; als blanquistes els incumbeix la responsabilitat principal dels actes i omissions polítics. I en tots dos cassos —com acostuma a passar quan el poder cau en mans de doctrinaris— la ironia de la història va fer que uns i altres fessin el contrari del que prescrivia la doctrina de l'escola respectiva.

Proudhon, el socialista dels petits camperols i menestrals, odiava positivament l'associació. Deia que tenia més coses dolentes que no bones; que era per natura estèril i fins i tot perniciosa, com un grilló posat a la llibertat de l'obrer; que era un pur dogma, improductiu i onerós, contrari tant a la llibertat de l'obrer com a l'estalvi del treball; que els seus inconvenients creixien més depressa que els seus avantatges; que, contràriament, la lliure concurrència, la divisió del treball i la propietat privada eren veritables forces econòmiques. Només en els cassos excepcionals —així és com Proudhon qualificava la gran indústria i les grans empreses com, per exemple, els ferrocarrils— era indicada l'associació dels treballadors. (Vegi's *Idée générale de la révolution*, 3er estudi).

Pero cap a 1871, fins i tot a París, centre de la menestralia artística, la gran indústria havia deixat ja fins a tal punt d'ésser un cas excepcional, que el decret més important de tots els que va dictar la Comuna va establir una organització per la gran indústria i fins i tot per la manufactura, que no es basava només en l'associació d'obrers dins de cada fàbrica, sinó que havia d'unificar també totes aquestes associacions en una gran Unió; en resum, a una organització que, com diu molt bé Marx a *La guerra civil*, hauria conduït necessàriament en darrera instància al comunisme, és a dir, al que hi ha de més oposat a la doctrina proudhoniana. Per això la Comuna va ser la tomba de l'escola proudhoniana del socialisme. Aquesta escola ha desapa-

regut avui dels medis obrers francesos; en aquests medis, actualment, predomina sense discussió la teoria de Marx, i no menys entre els «possibilistes» que entre els «marxistes». Només queden proudhonians al camp de la burgesia «radical».

No ha sigut millor la sort que han corregut els blanquistes. Educats en l'escola de la conspiració i mantinguts en cohesió per la rígida disciplina que suposa aquesta escola, els blanquistes partien de la idea que un grup relativament petit d'homes decidits i ben organitzats estaria en condicions no sols d'apoderar-se en un moment determinat del timó de l'Estat, sinó que, desplegant una acció enèrgica i incansable, seria capaç de mantenir-se fins aconseguir arrossegar a la revolució les masses del poble i congregar-les entorn del grup de capitosts. Això demanava, sobretot, la més rígida i dictatorial centralització de tots els poders en mans del nou Govern revolucionari. I, ¿què va fer la Comuna, composta en gran part precisament per blanquistes? En totes les proclames dirigides als francesos de províncies, la Comuna els convida a crear una Federació lliure de totes les Comunes de França amb París, una organització nacional que, per primera vegada, anava a ser creada realment per la pròpia nació. Precisament el poder opressor de l'antic Govern centralitzat —l'exèrcit, la policia política i la burocràcia—, creat per Napoleó el 1798 i que des de llavors havia sigut heretat per tots els nous governs com un instrument favorable, utilitzant-lo contra els seus enemics, precisament aquest havia de ser enderrocat per tot França, com havia estat enderrocat ja a París.

La Comuna va haver de reconèixer des del primer moment que la classe obrera, en arribar al poder, no podia seguir governant amb la vella màquina de l'Estat; que, per no perdre altra vegada la seva dominació tot just conquerida, la classe obrera havia, d'una banda, d'escombrar tota la vella màquina repressiva utilitzada fins aleshores contra ella, i, d'altra banda, de prevenir-se contra els seus propis diputats i funcionaris, declarant —los tots, sense excepció, revocables en qualsevol moment. ¿Quines eren les característiques de l'Estat fins aleshores? En un principi, mitjançant la simple divisió del treball, la societat es va crear els òrgans especials destinats a vetllar pels seus interessos comuns. Però, a la llarga, aquests òrgans, al cap dels quals figurava el poder estatal, perseguint els seus propis interessos específics, es van convertir de servents de la societat en els seus senyors. Això pot veure's, per exemple, no sols en les monarquies hereditàries, sino també en les repúbliques democràtiques. No hi ha cap país on els «polítics» formin un sector més poderós i més separat de la nació que a Nordamèrica. Allí cada un dels dos grans partits que alternen en el Govern està al seu torn governat per gents que fan de la política un negoci, que especulen amb les actes de diputat de les assemblees legislatives de la Unió i dels diferents Estats federats, o que viuen de l'agitació en favor del seu partit i són retribuïts amb càrrecs quan aquest triomfa. Es sabut que els nordamericans porten trenta anys esforçant-se per treure's del damunt aquest jou, que ha arribat a ser insuportable, però que, malgrat tot, s'enfonsen cada vegada més en aquest pantà de corrupció. I és precisament a Nordamèrica on podem veure millor com progressa aquesta independització de l'Estat respecte a la societat, de la qual originàriament havia de ser un simple instrument. Aquí no hi ha dinastia, ni noblesa, ni exèrcit permanent —fora d'un grapat d'homes que munten la guàrdia contra els indis—, ni burocràcia amb càrrecs permanents o drets passius. I, no obstant, a Nordamèrica ens trobem amb dues grans quadrilles d'especuladors polítics que alternativament es possessionen del poder estatal i l'exploten per als mitjans i fins més corromputs; i la nació és impotent cara a aquests dos grans càrtels de polítics, pretesos servidors seus, però que, en realitat, la dominen i la saquegen.

Contra aquesta transformació de l'Estat i dels òrgans de l'Estat de servents de la societat en senyors d'ella, transformació inevitable en tots els Estats anteriors, va utilitzar la Comuna dos remeis infal·libles. En primer lloc, va cobrir tots els càrrecs administratius, judicials i de l'ensenyament per elecció, mitjançant sufragi universal, concedint als electors el dret a revocar en tot moment els seus elegits. En segon lloc, tots els funcionaris, alts i baixos, estaven retribuïts com els altres treballadors. El sou màxim abonat per la Comuna era de 6.000 francs. Amb aquest sistema es posava una barrera eficaç a l'arribisme i la caça de càrrecs, i això sense contar amb els manaments imperatius que, endemés, va introduir la Comuna pels diputats als cossos representatius.

En el capítol tercer de *La Guerra Civil* es descriu amb tot detall aquesta labor encaminada a fer saltar el vell poder estatal i substituir-lo per un de nou i realment democràtic. Tot i això, era necessari deturar-se a examinar aquí breument alguns dels trets d'aquesta substitució per ser precisament a Alemanya on la fe supersticiosa en l'Estat s'ha transplantat del camp filosòfic a la consciència general de la burgesia i fins i tot a la de molts obrers. Segons la concepció filosòfica, l'Estat és la «realització de la idea», o sigui, traduït al llenguatge filosòfic, el regne de Déu sobre la terra, l'àmbit en el qual es converteixen o s'han de convertir en realitat l'eterna veritat i l'eterna justícia. D'aquí neix una veneració supersticiosa de l'Estat i de tot el que es relaciona amb ell, veneració supersticiosa que va arrelant a les consciències amb més facilitat en la mida que els homes s'acostumen, ja des de petits, a pensar que els assumptes i interessos comuns a tota la societat no poden administrar-se ni salvaguardar-se d'altra manera que com s'ha anat fent fins ara, és a dir, mitjançant l'Estat i els seus funcionaris ben retribuïts. I es creuen haver donat un pas enormement audaç en lliurar-se de la fe en la monarquia hereditària i entusiasmar-se per la república democràtica. En realitat, l'Estat no és més que una màquina per l'opressió d'una classe per una altra, igual en la república democràtica que sota la monarquia; i en el millor dels casos, un mal que es transmet hereditàriament al proletariat triomfant en la seva lluita per la dominació de classe. El proletariat victoriós, el mateix que va fer la Comuna, no deixarà d'amputar immediatament els aspectes pitjors d'aquest mal, en espera que una generació futura, educada en condicions socials noves i lliures, pugui desfer-se de tot aquest traste vell de l'Estat.

Darrerament, les paraules «dictadura del proletariat» han tornat a submergir en sant horror al filisteu socialdemòcrata. Doncs bé, senyors, ¿voleu saber quin aspecte presenta aquesta dictadura? Mireu a la Comuna de París: heus aquí la dictadura del proletariat!

F. ENGELS.

Sergi Vilar

DESENROTLLAMENT DE LES FORCES PRODUCTIVES, RELACIONS DE PRODUCCIO I BUROCRACIA

Aquest assaig és un resum, fet per Sergi Vilar especialment per a la nostra revista, d'algunes pàgines del llibre que acaba d'escriure sobre la vida política a Cuba. Sergi Vilar ha sintetitzat principalment el capítol seté, que porta el títol d'aquest resum, de la seva obra «Els problemes de la comunicació democràtica en una societat socialista».

¿Es inevitable la formació d'una capa burocràtica en una primera etapa de la construcció del socialisme en països subdesenrotllats? Les experiències que podem observar fins avui ens arrenquen un dolorós sí. Però l'anàlisi dels problemes ens duu a pronunciar un esperançador no, és a dir: el burocratisme es podria evitar. Quins són els problemes que originen i prolonguen la burocràcia?

El socialisme començà a construir-se en un país endarrerit, contràriament a allò que van preveure Marx i els marxistes de principis de segle.

La darrera revolució socialista triomfa també en un altre país subdesenrotllat: Cuba.

Això significa que en comptes de fer l'esforç lògic i normal d'aprofitar les estructures capitalistes i transformar-les en estructures socialistes, l'esforç d'enderrocar el capitalisme però aprofitant el desenrotllament de les seves forces productives per a crear una societat més justa, el socialisme, en la qual hi hagi abundància per a tots; en comptes d'aquest esforç, les nacions subdesenrotllades han hagut —i a Cuba encara n'han de— fer dos esforços: el que suposa l'acumulació primitiva i el de l'acumulació socialista.

A Cuba han de mecanitzar l'agricultura i han d'industrialitzar per a alliberar-se del subdesenrotllament, al mateix temps que construeixen la societat socialista, econòmicament, políticament i moralment.

En un país subdesenrotllat com Cuba, el proletariat era no solament un sector de la població molt centralitzat a La Habana, sinó (cosa que és més important) que al 1959 no representava la major part dels treballadors. Es a dir, que a Cuba —com a la Unió Soviètica del 1917— s'hagué d'establir la dictadura del proletariat sense que el proletariat arribés a ser la majoria de la població activa (Avui la població activa cubana que treballa a l'agricultura segueix essent més del 33 %, i cal tenir compte que unes quantes desenes de milers d'obers de la indústria, dels serveis, etc. treballen com a pagesos durant uns mesos l'any).

Fer la dictadura del proletariat gairebé sense (relativament) proletariat, heus aquí el primer factor històric dels problemes tècnics i polítics, del mal funcionament democràtic, del mal de la burocràcia.

Un desenrotllament insuficient de les forces productives significa també que existeix un subdesenrotllament intel·lectual, tècnic, organitzatiu, de mètodes, etc. en el treball i en la conducta social. Aquesta falta generalitzada de coneixements duu a simplificacions i a dogmatismes que es converteixen en deformacions burocràtiques, autoritàries.

Un país subdesenrotllat, encara que s'hi faci una revolució socialista, duu implícita la pervivència d'una certa divisió de la seva societat en classes. La progressiva desaparició d'aquesta divisió no comporta, no obstant, la progressiva formació d'un proletariat homogeni, ni quantitativament ni molt menys qualitativament.

La unificació de les classes en un país subdesenrotllat que construeix el socialisme, és més aviat una unificació de les aspiracions polítiques i de les projeccions morals, que no una unificació objectiva. El nivell polític d'un tal «proletariat» no és, no obstant, alt. A més, junt a les simplificacions-dogmatismes indicats, arrossega algunes rêmores de la «moralitat» que regnava en el capitalisme.

Amb aquests elements s'ha d'iniciar la construcció del socialisme. S'avança cap a la institucionalització d'un Estat en el qual el proletariat s'ha d'organitzar com a classe dominant. Però, com és possible que aquest Estat avanci si el proletariat encara no acaba de corporeitzar la seva existència?

Com és factible que aquest conjunt d'obers i de camperols s'ocupi, a tots els nivells, dels assumptes de la direcció de l'Estat, si és un «proletariat» que encara no està capacitat (llevat d'unes o altres excepcions, progressivament nombroses però encara no majoritàries) per implantar l'autogestió de les fàbriques, de les granges, de les centrals sucres, etc. i la coordinació d'aquesta gestió a escala nacional?

Com és possible que aquest «proletariat» posi en pràctica una gran activitat en tot això, si té tants problemes materials —nivell de consum entre altres— i culturals a resoldre?

La construcció del socialisme en un país subdesenrotllat s'enfronta amb la contradicció que si bé es duu a terme una apropiació col·lectiva dels mitjans de producció, no pot practicar-se una gestió col·lectiva, ni en l'econòmic ni en el polític.

La primera fase d'una certa burocratització és inevitable. Heus aquí el problema que ni el mateix Lenin va preveure en tota la seva complexitat, bé que sí va saber afrontar-lo sobre la marxa:

«...el nostre Estat és un Estat obrer que presenta una deformació burocràtica...» (...) «...els soviets, que, segons el seu programa, són òrgans del govern pels treballadors, són en realitat òrgans del govern per als treballadors, exercits per la capa avançada del proletariat i no per les masses treballadores» (...) «hem d'utilitzar les organitzacions obreres per a defensar els obrers contra el seu Estat...» (1).

Lenin va plantejar la batalla amb tota la seva cruesa:

«...el nostre pitjor enemic interior és el buròcrata, el comunista que ocupa a les institucions soviètiques un lloc responsable...» (2).

Lenin expressava aquestes opinions entre 1919 i 1922. El 1927, en escriure *L'Estat i la revolució*, va pecar d'alguna ingenuïtat barrejada amb certs idealismes i utopismes que la realitat posterior s'encarregà de destrossar-li. Tampoc no va acabar de fer una anàlisi marxista, una previsió correcta d'allò que podria donar de si, en el primer període, una revolució socialista a Rússia, és a dir, en un país subdesenrotllat. La greu contradicció de la revolució la sintetitzava Lenin al gener del 1921 en respondre a una pregunta de Bujarin: «...Tenim un Estat obrer amb la particularitat que és la població pagesa i no l'obrer la que predomina al país.» (3)

Lenin va comprendre que només podrien alliberar-se del burocratisme accelerant el desenrotllament econòmic i cultural, i igualment el desenrotllament de les organitzacions de masses.

(1) Lenin: «La situation internationale et intérieure», *Œuvres*, t. 33, p. 214.

(2) Lenin: «Discours au VIIIe Congrès du Parti Communiste (bolchevique) de Russie», mars 1919, *Œuvres*, t. 29, p. 182.

(3) Lenin, *Œuvres*, t. 32, p. 16.

El drama de la U.R.S.S. és que Lenin va morir quan tot això començava a plantejar-se. La sort, l'esperança de Cuba és que els dirigents (joves) i les masses comprenen aquests problemes i s'esforçen en resoldre'ls, en tallar a temps el mal de la burocràcia, sempre entesa com a falta de democràcia.

Però a partir d'aquestes bases primàries, inevitables, el problema de la burocràcia se segueix complicant. Lenin tampoc no va tenir temps de d'aprofundir en aquests problemes.

Com pot fer-se el desenrotllament de les forces productives? En un país subdesenrotllat, encara que tingui un sistema socialista, el desenrotllament econòmic no pot acabar-se si no és reaplicant —encara que no es vulgui— algunes lleis del desenrotllament capitalista. Ens enfrontem amb una altra contradicció objectiva.

En concentrar i centralitzar, la propietat col·lectiva es reconverteix en una propietat monopolista de l'Estat socialista que políticament representa el proletariat. Ara bé, en un país subdesenrotllat com Cuba no és absolutament practicada, per ara, una gestió generalitzada.

Si no hi ha autogestió, o dit d'una altra manera: participació, decisió y control de les masses, la direcció econòmica de l'aparell estatal ha de servir-se forçosament d'algunes variants de les relacions de producció capitalistes que s'entrecreuen amb les relacions de producció socialistes. Els fins de la producció, la direcció de la producció, la distribució dels bens de consum, etc. es decideixen de dalt a baix, la qual cosa reproduceix automàticament algunes de les alienacions típiques del capitalisme.

L'isolament internacional a què és sotmesa qualsevol revolució socialista, tant a la Rússia del 1917 com en els nostres dies Cuba, i les necessitats paramilitars que això comporta, és una altra motivació de la concentració econòmic-política, que es troba en els orígens del burocratisme.

En el pla econòmic hem de tenir en compte igualment que en una *societat de transició* del subdesenrotllament al desenrotllament i al socialisme, no pot ésser liquidada totalment l'economia de mercat. Les relacions mercantils subsisteixen, bé que sigui de forma esmorteïda, perquè encara els bens de consum no han perdut el seu «valor», i no el perduran fins que no s'arribi a l'abundor generalitzada.

En el pla polític, si a la natural i necessària delegació de poders que el proletariat d'un país subdesenrotllat ha de deixar a mans d'una capa de quadres i de dirigents, s'hi suma la tendència de nombrosos representants de l'aparell estatal a perdre el contacte amb les masses, tornem a trobar-nos amb la deformació burocràtica, *cada vegada més agreujada perquè s'enquista en el poder, pot infectar altres quadres i dirigents i institucionalitzar-se, en definitiva*. És un risc possible, si no s'analitza i no es contraresta. Tot i que les primeres condicions originàries de la burocràcia hagin desaparegut, si el burocratisme arriba a tal nivell pot perdurar indefinidament.

El perill d'aquesta «institucionalització» (no-socialista) encara s'accentua si la capa burocràtica estatal comença a usar el monopoli de la plusvàlua del treball social contra els interessos (o encara que només sigui d'alguns interessos) fonamentals dels treballadors.

En aquest cas l'Estat socialista, en comptes d'entrar en un procés de transició que faci desaparèixer la seva antiga (capitalista) concepció, es superestatitza, torna a ser una màquina d'opressió i àdhuc de repressió com ha esdevingut en alguns països socialistes europeus (amb l'agreujant que tot això es fa en nom del proletariat); es creen sectors privilegiats i de corrupció administrativa; els quadres i dirigents es distancien de les masses; es parla de la classe obrera a la qual es manté en silenci.

En aquest cas el socialisme deixa de ser socialisme, almenys en el seu 50%. És el «socialisme» que no volem i que no volen a Cuba.

El greu error comés per molts comunistes, la terrible simplificació que s'ha fet en la construcció del socialisme a unes i altres latituds, és haver limitat les transformacions socialistes a realitzar uns canvis en l'estructura econòmico-social. L'error i la simplificació menys greu consistia —consisteix encara per a alguns— en creure que aquests canvis infraestructurals anaven a produir mecànicament (però, què greu és ja pensar això!) canvis polítics i morals a tota la població.

No pot haver socialisme si no hi ha vida política de les masses.

Al principi no pot pensar-se que la propagació de la burocràcia sigui obra d'una mena de conspiració. Però la prolongació de la burocràcia quan ja han estat eliminades gran part de les condicions primàries que la van crear, sí és degut a quelcom que podria classificar-se com un complot. Així com els primers foren buròcrates determinats per les condicions històriques i econòmico-socials, els segons són buròcrates que s'autodeterminen a partir de les superestructures estatals que controlen.

Per fortuna, a Cuba no s'ha arribat tan lluny en l'agreuiment del mal de la burocràcia, ni tan sols en allò que concerneix els brots de les condicions primàries. El mal de la burocràcia està, des de fa anys; sota la rigorosa vigilància dels dirigents de la revolució i també de diversos sectors del proletariat. Vigilància que ara i adés ha pres mesures a fi de reduir les actuacions dels buròcrates. Fidel Castro està al capdavant de la lluita contra la burocràcia:

«...crec de tot cor que el socialisme s'ha de preservar del burocratisme tant com de l'imperialisme. No ho oblideu això, perquè és més perillós, perquè és un enemic clandestí. Tots heu sentit deu milions de persones parlar contra l'imperialisme; quants de vosaltres heu sentit parlar contra la burocràcia? Segur, segur; segur que no sou molts. Però és un gran mal del qual no ens en adonem, del qual no tenim consciència. I no obstant és un mal gravíssim.» (4)

Amb motiu del setè aniversari de la fundació dels Comitès de Defensa de la Revolució, Castro torna a advertir que,

«...el burocratisme encara manté algunes trinxeres poderoses en el si de l'administració revolucionària...», i descriu el mal com una «...tendència en la ment, tendència en la consciència a l'acomodament; tendència a la creació d'una capa diferent de la resta del poble...» (5)

El 1970, el Primer secretari del P.C.C. segueix atacant el mal:

«...hi ha l'esperit petitburgés encara molt ficat dins l'Administració pública; hi ha el problema que de vegades alguns funcionaris públics no se semblen en res a la resta dels treballadors...» (6).

Avui en dia la revolució cubana desenrotlla una línia de masses que progressivament haurà de donar solucions als problemes de manca de democràcia.

ELS ANTICOSSOS DE LA BUROCRACIA

Per al triomf del socialisme en les seves realitzacions econòmico-socials és necessària la participació entusiasmada de la immensa majoria. Aquesta participació és imprescindible en les tasques polítiques. *La participació de les masses és, en definitiva, la gran diferència qualitativa del socialisme respecte del capitalisme.*

Què pot, però, fer-se —puix que de totes maneres s'ha de comptar amb

(4) Discurs de Fidel Castro amb motiu del sisè aniversari del triomf de la rebel·lió (2 de gener del 1965).

(5) Discurs de Fidel Castro del 28 de setembre del 1967.

(6) Discurs de Fidel Castro amb motiu del X aniversari de la Federació de Dones Cubanes (23 d'agost del 1970).

les condicions objectives negatives del subdesenrotllament— perquè el mal del burocratisme broti amb menys virulència? Com es pot organitzar la participació de les masses a tots els sectors?

En primer lloc, a judici meu, és necessari consolidar amb claredat les respectives funcions de les institucions socialistes. Es a dir:

El paper del Partit, les funcions del qual cal que estiguin separades de les de l'Estat.

L'autonomia de les organitzacions de masses (principiament del sindicat) i establir quines han de ser les seves relacions amb el Partit i amb l'Estat.

El paper i la responsabilitat de les institucions estatals.

Tot això estrictament relacionat amb la letra i l'esperit d'una *legalitat socialista* producte continu, renovat, de la voluntat col·lectiva; una legalitat que s'ha d'aplicar a tots per igual, a dirigents i obrers, militants o no.

En el conjunt de lleis s'ha d'expressar també el principi de la *elegibilitat* i la *revocabilitat* dels funcionaris, es trobin al nivell que es trobin; el principi de la *direcció col·lectiva*; la *rotació* i el *límit de temps* per a ocupar els càrrecs.

A fi d'evitar el «carrerisme», la legalitat socialista cal que estableixi la norma que cap funcionari, ni que sigui dirigent, arribi a cobrar un sou superior al d'un tècnic, és a dir, al d'un treballador especialitzat en una o altra activitat. Es tracta de posar un fre permanent a les ambicions, a la recerca i apropiació de privilegis materials.

Aquests «anticossos» de la burocràcia han d'anar acompanyats d'una política econòmica que s'ajusti a les necessitats dels desenrotllament del país i de la construcció del socialisme, i que en fer les inversions no infravalori la importància d'incrementar els bens de consum.

En aquest quadre general, les explicacions que el Partit i les organitzacions de masses han de donar constantment a la població, estimularan la participació dels obrers a l'hora de prendre decisions i d'exercir el control sobre uns i altres problemes.

El Partit i les organitzacions de masses els hem de considerar precisament i rigorosament com les *institucions que eviten —i que si és necessari liquiden, destrueixen— la burocràcia de l'Estat, la manca de democràcia de l'Estat respecte de les masses que construeixen el socialisme.*

En aquest sentit avança la línia de masses de la revolució cubana. Fidel Castro posava uns exemples senzills tocant a l'importantíssim paper del control de les masses:

«...Imagineu-vos una fleca en una «cuadra» (7), que és la que serveix pa a tots els veïns, i un aparell administratiu que la controla des de dalt. Com la controla? Com pot desinteressar-se el poble de com funciona aquella fleca? Com pot desinteressar-se de si un administrador és dolent o no? Com pot desinteressar-se de si hi ha allí un privilegi o no, negligència o no, insensibilitat o no? Com pot desinteressar-se de la qüestió de com facilita els serveis? Com pot desinteressar-se dels problemes d'higiene en aquell lloc? I com pot desinteressar-se dels problemes de la producció, de l'absentisme, de la quantitat i la qualitat del producte? De cap de les maneres!».

Si interpretem correctament el pensament de Fidel, em sembla que allò que en aquest paràgraf vol dir és que, si el control de totes les activitats (o privilegis, o negligències, etc.) es fa des de dalt, un tal control resulta inoperant perquè també és un control burocràtic, que pot estar en les mateixes mans (directament o indirecta) d'aquells que cometen errors o arbitriarietats o ineficàcies en la producció.

(7) A Cuba «cuadra» significa illa, bloc de cases.

D'ací que Castro argumentava seguidament:

«...Pot hom suposar per ventura que pugui haver-hi cap mitjà més efectiu per a controlar aquesta activitat que les mateixes masses? Pot haver-hi per ventura un mètode d'inspecció? No! Es pot fer malbé aquell home que dirigeix aquella microunitat productiva, es pot fer malbé aquell que dirigeix l'altre centre de servei, es pot fer malbé aquell que inspecciona, es pot fer malbé tothom. Els únics que no es faran malbé són els afectats, els afectats! (El subratllat és meu, S.V.) (8).

La corrupció pot generalitzar-se entre la burocràcia, el descontrol de l'Estat pot arribar a ésser molt gran, però aquesta corrupció no pot produir-se si el control està a mans de les masses, a la vista de tothom.

Fidel Castro és el primer a impulsar no solament aquest control de les masses sobre l'Estat, sinó també sobre del propi P.C.C.:

«...Qui pot controlar el nostre Partit millor que les pròpies masses! millor que les pròpies masses? Nosaltres hem de dir el mateix: no es pot controlar el Partit per simples mètodes d'inspectors o cosa semblant. Independentment del treball actiu, independentment que els propis militants exerceixin una incessant funció de fiscalització i control sobre el Partit, cal que les organitzacions de masses ajudin el Partit en aquesta tasca enfront de qualsevol desviació, enfront de qualsevol manifestació de privilegi (el subratllat és meu, S.V.). Es a dir, que la massa ha de cuidar el Partit i vetllar perquè el Partit sigui en tot exemplar, i vetllar perquè el Partit pugui jugar el seu paper d'avantguarda».

Aquests són alguns dels conceptes fonamentals que es posen en pràctica en «la importantíssima i decisiva fase de la democratització del procés revolucionari» (Fidel Castro). A Cuba es desenrotlla una nova ofensiva contra el burocratisme.

A pesar, però, dels problemes existents en la comunicació democràtica en aquesta societat socialista, és evident que la democràcia proletària que s'està institucionalitzant a Cuba és mil vegades més democràtica que les democràcies burgeses, és a dir, que la dictadura del capital.

L'esperit d'aquesta línia de masses cubana pot ésser exemplar no solament per a tots aquells qui, als països capitalistes, lluiten pel socialisme, sinó també per a alguns països socialistes europeus, en els quals les masses no tenen vida política revolucionària.

A Cuba seguiran creant noves formes d'institucions socials, nuclis pràctics d'iniciatives, de control i de poder popular, eficaços i democràtics en les relacions de la base amb la direcció. A Cuba es troben en la bona via per a edificar un autèntic Estat revolucionari, una autèntica democràcia proletària.

S. V.

(8) Discurs de Fidel Castro amb motiu del X aniversari de la fundació dels C.D.R. (28 de setembre del 1970).

XILE CONFIRMACIO I ESPERANÇA

Aquest article, escrit abans de la victòria assolida per les forces d'Unitat Popular a les eleccions municipals —totalitzant el 50,86% dels vots— no únicament conserva la seva actualitat, sinó que confirma la importància que es dona a la unitat assolida pels treballadors xilens i altres forces democràtiques i antiimperialistes. Referma el recolzament del poble al govern pluripartidista i a les decisions preses per la transformació econòmica i social cap al socialisme per la via institucional.

La majoria dels països d'Amèrica Llatina conquistaren la independència estatal a principis del segle passat. El poble xilè la proclamà l'any 1818 encapçalat per Bernard O'Higgins, considerat heroi nacional. Successivament s'ha produït un determinat desenvolupament capitalista i s'ha forjat en la lluita un proletariat capaç d'afrontar-se a l'oligarquia i a l'espoliador comú l'imperialisme nord-americà. Contemporàniament, enmig d'una aferrissada lluita de classes, persegueix el combat per la democràcia i la independència econòmica. D'ací la transcendental significació històrica per a Xile del triomf, el 4 de setembre del 1970, de la candidatura a la Presidència de la República de Salvador Allende i la constitució, el 3 de novembre, d'un govern integrat pel bloc d'Unitat Popular. Amb tot seria minimitzar la victòria i la seva projecció si ens limitèssim a analitzar-la circumscrita en els límits territorials de Xile. És evident que l'ascensió al poder de la coalició popular fou acollida amb entusiasme no únicament a Xile, sinó que ho fou també pels pobles de l'Amèrica Llatina i d'arreu, que palesen el seu interès i la seva solidaritat. Si les adhesions i simpaties manifestades no fossin prou per a mostrar l'abast històric, l'hostilitat i l'odi desencadenats per la reacció i els monopolis tanquis ens donarien la mesura de la victòria aconseguida.

Luis Corvalán, Secretari General del Partit Comunista, manifestava fa poc que **«els comunistes xilens no tenien la pretensió de propagar la seva experiència**

com un model a aplicar en altres països quant a vies i formes del procés revolucionari». I afegia que els canvis revolucionaris sense necessitat de recórrer a les armes **«són els revolucionaris de cada país els cridats a opinar sobre aquesta possibilitat»**. Consideracions que s'adiuen plenament a les previsions leninistes que **«inevitablement les nacions arribaran al socialisme i cada una hi aportarà la seva originalitat en una o altra forma de la democràcia»**. Anys més tard semblant tesi fou actualitzada i ampliada al XX Congrés del Partit Comunista de la Unió Soviètica. Després la feu seva el moviment comunista i obrer a la Conferència de l'any 1960. És a dir, que la classe obrera i altres forces que lluiten pel socialisme poden conquerir el poder i realitzar canvis revolucionaris sense que sigui obligat recórrer a la lluita armada. Anant encara més lluny, es va plantejar la possibilitat d'aprofitar el camí parlamentari per la transició del capitalisme al socialisme. Això es considerarà factible perquè el socialisme s'ha convertit en la gran força d'atracció pels obrers, camperols, intel·lectuals i estudiants a tots els països. La confirmació d'aquesta tesi la veiem trasplantada a la realitat amb el triomf a Xile de les forces populars mitjançant les urnes, tot proclamant el propòsit d'obrir el camí vers el socialisme.

Com a conseqüència del procés unitari s'ha produït un altre esdeveniment no menys transcendental, a tenir en compte pels partits, moviments i tendències

que es proclamen a Espanya enemigues del poder de la dictadura franquista. Es a dir la formació del govern d'Unitat Popular, integrat per forces de diferent pensament basant-se en el sistema pluripartidista. Unitat assolida mitjançant la discussió d'idees, amb tolerància i democràticament, forjada en el combat comú per una nova societat més justa i sense privilegis, per acabar amb la inoperància demostrada durant sis anys pel reformisme burgès. El seny els permeté elaborar, ensems, una alternativa política mitjançant un programa comú de govern. Ensenyament valuós per tal com ens diu que les forces revolucionàries i democràtiques de Xile palesen haver llençat per la borda clixès dogmàtics i burocràtics que en molts partits i països obstaculitzen encara el diàleg polític amb les masses. La inexperiència revolucionària, el manteniment d'idees i creències diferents a les nostres i altres possibles prejudicis, no poden ésser mai una justificació per no entaular el diàleg i treballar conjuntament. El que ha assolit suara el poble xilè, no és fruit de l'espontaneïtat, sinó d'una perseverant educació ideològica i política. Cal assenyalar que el promig d'edat de la població a Xile és de menys de 30 anys. Amb aquest llevat hom s'imagina on pot arribar aquest poble.

Amb tot, seria truncar els fets si deixéssim d'assenyalar altres factors interiors i externs que han concorregut i jugat un paper preponderant perquè els partits d'esquerra i les forces socials i polítiques més avançades arribessin al govern. Respecte als exteriors es comprova el pes i la influència que juguen les forces democràtiques i del socialisme en el pla mundial així com l'increment de les lluites socials per l'alliberació nacional i el progrés.

La Conferència Internacional dels Partits Comunistes i obrers de l'any 1969 constata ja, referint-se a l'Amèrica Llatina, que «el proletariat i els partits comunistes i obrers desenvolupen un paper cada vegada més important en el moviment anti-imperialista d'Amèrica Llatina, que l'existència i activitat de la classe obrera constitueixen un avantatge històric i una garantia pel seu desenvolupament ulterior». Els canvis polítics que més tard s'han produït al Perú, Bolívia i Xile confirmen la justesa d'aquestes apreciacions.

La Revolució cubana, en trencar la cadena de l'opressió imperialista al continent americà representà històricament el començament d'una nova independèn-

cia dels països llatino-americans.

Quant als interiors, el factor determinant de la victòria fou la unitat d'acció de marxistes, catòlics i altres sectors populars de diverses formacions ideològiques, amb la coordinació de tots els esforços. En la constitució d'aquesta unitat són molt pocs els qui no reconeixen al Partit Comunista el preponderant paper que li correspon. Aportació lleial, oberta i sense sectarismes, com correspon a un partit nacional revolucionari lligat i volgut pels treballadors i el poble. Amb tot és necessari rememorar que el ferment d'aquesta unió no apareix per art de màgia. La raó decisiva cal trobar-la en l'entesa de socialistes i comunistes en el transcurs de 14 anys difícils de treball en comú, discutint i resolguent problemes del moviment obrer i de la vida política del país. D'ací que la classe obrera, mitjançant la seva Central Única de Treballadors ocupi avui en dia un lloc preponderant en la vida de Xile. La unitat dels treballadors en una única central sindical de classe, independent i democràtica demostra el seu grau de politització i responsabilitat.

En presència de semblant conjunció no és d'estranyar que Eduardo Frei no pogués fer prosperar la política de «revolució en la libertad», que també anunciava que obriria la via vers el socialisme. El que tractava en realitat era de confondre el poble, desacreditar la revolució cubana i l'edificació del socialisme per primera vegada a Amèrica; el seu objectiu consistia en deixar a mans dels monopolis nordamericans l'explotació de les riqueses del país, com ho demostren els acords signats amb l'Anaconda Copper i la Kennecott. No es tractava de «xilenitzar» el coure, o sigui, assegurar-se el control de la producció, sinó de promoure la nacionalització. Que això era així ens ho confirma sense embuts el butlletí lanqui **Hansons Latin American Letters** quan escriu que «cap govern d'extrema dreta no ha tractat les companyies nordamericanes amb la magnanimitat que ha demostrat Frei en subscriure aquests contractes».

La raó està de part del president Allende quan diu que «ni el capitalisme ni el reformisme poden resoldre els problemes de Xile...».

La política demagògica i contradictòria menada pels governs anomenats progressistes en els darrers decennis, plantejava al poble xilè, si volia acabar

amb aquest mite, anar a transformacions radicals en l'estructura política, social i econòmica del país. Fent seva aquesta necessitat, és quan els partits polítics, la Central Única de Treballadors, la Joventut i altres moviments avançats arriben a un acord per presentar, amb motiu de les eleccions, un programa comú de govern que tenia com objectiu portar a la Presidència de la República el socialista Salvador Allende.

El Programa «de la revolució anti-imperialista i antillogarquica amb perspectives cap al socialisme» fou signat el 17 de desembre del 1969 pel Partit Comunista, Partit Socialista, Partit Radical, Partit Social Democràtic, Moviment d'acció Popular Unitaria (M.A.P.U.) i Acció Popular independent (A.P.I.).

El Programa està orientat, entre altres reivindicacions, a la recuperació de les riqueses bàsiques en poder de l'imperialisme. Preveu la nacionalització de les matèries bàsiques extractives, en poder del capital monopolista estranger i de l'oligarquia financera; la nacionalització de la banca privada, de les companyies d'assegurances, del comerç exterior i dels monopolis de distribució. Preveu que la política econòmica de l'Estat «...es portarà endavant mitjançant el sistema nacional de planificació econòmica i dels mecanismes de control, orientació, crèdit a la producció, assistència tècnica, política tributària i de comerç exterior, com mitjançant la pròpia gestió del sector estatal de l'economia».

El Programa estipula mesures socials i culturals en el terreny de la salut, de l'habitatge i de l'educació.

En l'aspecte institucional propicia una orientació única de l'Estat, estructurada a nivell nacional, regional i local, que tindrà l'Assemblea del poble com a òrgan superior de poder. Aquesta Assemblea del poble serà la Cambra Única i expressarà la sobirania popular. La generació de tot organisme de representació popular es farà mitjançant sufragi universal, secret i directe. El Programa determina, a més, que a «...cada un dels nivells de l'Estat Popular s'integraran les organitzacions socials amb atribucions específiques. A elles correspondrà compartir responsabilitats i desenvolupar iniciatives en els seus respectius radis d'acció, així com l'examen i solució dels problemes de la seva competència». El Programa fixa la necessitat d'accelerar i aprofundir la reforma agrària iniciada pel govern democrata cristià, condicionat al desenvolupament econòmic i social i per a suprimir el predomini dels

terratenients. A incorporar els camperols amb plens drets a la vida del país en cooperació amb els obrers i la joventut.

Respecte a la política exterior el Programa de la Unitat Popular, considera la necessitat de mantenir «relacions amb tots els Estats» (...); «denunciar a la O.E.A. com un instrument i agència de l'imperialisme nordamericà» (...); «lluitar contra tota forma de panamericanisme» (...) i constituir «... un nou organisme representatiu dels països llatino-americans» per a defensar els principis de l'autodeterminació i de la no intervenció en els afers d'altres Estats.

Com remarca Luis Corvalán; «... aquest Programa correspon a les exigències vitals que emanen del propi desenvolupament històric nacional i de l'època de transició del capitalisme al socialisme». A aplicarlo per tal de satisfer les aspiracions de la població s'han compromès els partits de la Unitat Popular i el President Allende. Així, transcorreguts tan sols uns mesos, és factible ja enumerar bon nombre de les seves substancials realitzacions i comprovar que compta amb el recolzament cada dia més dinàmic de la nova correlació de forces.

L'acció empresa pel govern d'Allende mostra, malgrat les conspiracions i sabotatges de tota mena, que allò que preval és la resolució de portar endavant els compromisos contrets voluntàriament i democràticament davant la nació.

Algunes d'aquestes realitzacions són les següents:

Reajustament de sous i salaris corresponent a un augment net del 39,9%. Pels salaris mínims representa un 65%. Les assignacions familiars als obrers són incrementades d'un 100%.

L'Estat intervé la indústria «Alimentos Purina S.A.», propietat de Rockefeller i del clan xilè Agustí Edwards.

S'expropia l'empresa tèxtil «Bellavista Tomé», per haver burlat la legislació vigent.

S'ha nacionalitzat el salitre, i en el Parlament està molt avançada la reforma constitucional que permetrà la nacionalització de la gran mineria.

Per acabar amb el domini financer dels bancs comercials nacionals i estrangers, que destinaven el crèdit a l'especulació, es procedeix a la compra d'accions bancàries per la Corporació de Foment a la Producció (C.O.R.F.O.). Els bancs seran dirigits pels treballadors, els dipositaris i representants de l'Estat.

L'Empresa Nacional de Petroli (E.N.A.P.) pren al seu càrrec la importació de combustible i lubricants, negoci que estava

a mans de les empreses ianquis i capitalistes xilenes.

S'augmenta l'educació per a pàrvuls creant un 20% més de llocs per a estudiants i un 15% més per a professors. El presupost de la Universitat de Xile en relació a l'any passat s'ha doblat.

Ha quedat constituït el Consell Nacional Camperol i els Consells Camperols Provincials, on els treballadors de la terra discutiran i fixaran la política agrària. Els crèdits de l'Institut de Desenvolupament Agropecuari es canalitzen cap a les cooperatives camperoles, petits i mitjans agricultors i col·lectivitats de pescadors.

S'ha creat el Ministeri del Mar i Ministeri de la Família, per a desenvolupar i protegir branques tan importants de la vida del país.

Tocant a la política exterior es reanuden les relacions diplomàtiques amb la República Socialista de Cuba i s'estableixen amb la República Popular de Xina. S'estableixen relacions comercials amb la República Democràtica de Vietnam. Una Missió Comercial de la República Democràtica Popular de Corea s'instal·la a Xile.

Es signat un important conveni cultural i científic amb la U.R.S.S. i es posa en marxa el conveni comercial.

Semblants realitzacions a l'haver del President Allende i de la Unitat Popular són la demostració d'allò que els països poden esperar d'un govern revolucionari i democràtic.

El camí a recórrer i l'empresa a aconseguir, cal preveure que no mancaran de dificultats. En el transcurs de la campanya electoral i sobretot després de la victòria de Salvador Allende, la reacció, sostinguda per l'imperialisme ianqui en el paper de gendarme mundial, fa de l'anticomunisme l'arma predilecta per escampar la mentida i encoratjar la subversió.

A redós d'aquesta pestilent bandera organitzaren la conjura que costà la vida al Cap d'Estat Major de l'Exèrcit, per impedir que el President elegit prengués possessió del seu càrrec. La tònica dels seus propòsits la confirma el «Christian Science Monitor»: «...Si Xile prospera arribarà a exercir un efecte magnètic sobre altres nacions d'Amèrica Llatina on ja es manifesta l'impacient impuls vers l'esquerra baix la pressió d'urgents problemes socials i econòmics». I Nixon,

perquè no hi hagi equívoc quant a la seva malevolença, recalca que «...aquells que infringeixen els principis del sistema interamericà d'intervenir en els afers dels seus veïns afavorint la intervenció de potències exteriors a l'hemisferi no poden beneficiar de la cooperació interamericana». La intervenció, com hom coneix, és de part de la C.I.A. i no únicament a Xile sinó arreu. Suara, i sense que Xile hagi donat cap pretext, les pressions que exerceixen els Bancs de Nova York i algunes societats lligades al grup Rockefeller són manifestes.

Semblant deficiència és comprensible si copsem que la victòria xilena té ressonància mundial. Una prova de tantes la trobem encara en el darrer viatge del Cap de govern d'Itàlia a Washington. Allí, a la cova dels criminals de guerra, li feien prometre que el seu país no seria el teatre europeu d'una reedició de «l'experiència xilena». Aquesta brutal manera de dictar la política a un país estranger fa preveure que no cal confiar-se i que la lluita serà sense contemplacions. Amb tot, crec que es pot assegurar que els xilens, per la seva experiència i dinamisme, no es deixaran arrabassar el triomf. En aquest sentit procuren consolidar i ampliar la Unitat Popular amb altres forces democràtiques i ant imperialistes.

Es un deure pels moviments revolucionaris i progressistes d'arreu aportar-los la nostra simpatia i solidaritat. Hem de contribuir ensem a desemmascarar els seus detractors, que pretenen fer creure que Xile ha emprés un camí temerari.

Res de millor per conèixer què vol Xile que la declaració feta per Pablo Neruda en presentar al President de França les cartes que l'acrediten com Ambaixador de Xile.

«El meu país arriba actualment a un moment decisiu de la seva història. Ell es demana a si mateix més justícia, dignitat pel poble, més fecunditat en tots els aspectes, més benestar.»

«Ell vol ésser amo i posseïdor indiscutible del seu sol, de les seves riqueses, dels seus destins. I aquesta sobirania sense hostilitat, no és altra cosa que l'expressió mateixa de la nostra fraternitat amb tots els pobles.»

El procés revolucionari que comentem presenta problemes teòrics i pràctics que ens obliguen a reflexionar i estudiar. Per a nosaltres és motiu d'espe-

cial satisfacció i esperança comprovar que en l'idioma de Cervantes i Unamuno es construeix el socialisme al Caribe i se li obre camí a l'Estret de Magallanes. Aquesta realitat esperançadora ens reafirma en el convenciment que també nosaltres serem capaços, amb la via espanyola, d'instaurar el socialisme a casa nostra.

Sense calcar els processos revolucionaris d'altres països —lluita armada a Cuba, camí parlamentari a Xile—, sinó

conservant cadascú les seves iniciatives i peculiaritats, sí que seria positiu, de totes maneres, que els revolucionaris i demòcrates dels pobles d'Espanya reflexionessin sobre els fenòmens que es produeixen actualment a l'Amèrica Llatina. Si ho fem, és possible que això ens ajudés a l'entesa que ens és imprescindible per a acabar, com més aviat millor, amb l'opressió social i nacional que ens imposa la dictadura feixista.

Març 1971.

«...la manca d'informació respecte del vertader significat econòmic-social que ha tingut per a la nostra pàtria l'explotació de les riqueses bàsiques, i el coure de manera especial, ha estat total, tant al nostre país com a l'estranger.

Ni haurà prou, per a fer-se una idea de la seva magnitud, d'anotar que la inversió nord-americana en el coure de Xile significà al seu origen una aportació de capital forà de l'ordre solament de 3,5 milions de dòlars. Tota la resta ha sortit de la mateixa operació. Igual situació va produir-se en el ferro i en el salnitre.

Ara, si hom considera que les quatre empreses nord-americanes que han explotat al nostre país aquestes riqueses bàsiques han obtingut en els darrers seixanta anys ingressos per la suma de 10 800 milions de dòlars i que el patrimoni nacional aconseguit en 400 anys d'esforços puja a uns 10 500 milions de dòlars, vol dir-se que aquestes quatre empreses nord-americanes han obtingut, en poc més de mig segle, l'equivalent a tot el que han creat a Xile els seus ciutadans en indústries, camins, ports, cases, escoles, hospitals, comerços, etc. al llarg de tota la seva història...»

(Declaracions a Rodolfo Walsh d'Orlando Cantuarias, Ministre de Mineria del Govern de Xile, traduïdes de «Cuadernos para el Diálogo» n° 89, febrer del 1971).

Angel Aragó

EN EL 50 ANIVERSARI DE L'ASSASSINAT DE FRANCESC LAIRET

Francesc Lairet neixia a Barcelona el 1880. Després dels seus estudis primaris on hagué de combatre les dificultats ocasionades per la paràlisi infantil que l'afectava, entrà als divuit anys a la Universitat, on participà de seguida en els moviments estudiantins de l'època. Les guerres colonials de Cuba i Filipines i la causa de la independència d'aquests països, per la qual lluità en aquests anys Lairet junt amb d'altres estudiants, li varen servir per a començar a estudiar profundament el problema nacional i el dret dels pobles a la seva autodeterminació.

Lairet es significà sempre perquè la cultura arribés a les masses, a tot el poble, i ja a començaments de segle fou un dels fundadors de l'Ateneu Enciclopèdic Popular, del qual arribà a president. El 1905, havent acabat ja la carrera de Dret, i arrelat en les seves concepcions republicanes i democràtiques, es lligà intensament a l'activitat política, i com representant de la Unió Republicana fou elegit regidor de Barcelona. Això li va permetre, en la seva actuació a l'Ajuntament, de conèixer i desemmascarar les magarrufes de la política tradicional i dels partits que la representaven. En aquest terreny de la seva actuació política s'enfrontà amb èxit contra el malbaratament i la corrupció en les finances municipals. Igualment fou el qui plantejà per primera vegada el problema de la manca d'escoles, proposant la construcció de Grups Escolars i que l'ensenyament fos en català, sense, a més a més, cap mena de contingut confessional.

Amb motiu del boicot aprovat pels regidors de l'Ajuntament a la vintaguada d'Alfons XIII a Barcelona, el qual fou trencat per Francesc Cambó que l'anà a rebre, Lairet el denuncià, i amb a ell la política de la Lliga Regionalista de Catalunya que començava a fer el doble joc, coaligant-se amb la reacció d'Espanya.

Es en aquesta època que es decanta ja plenament a l'esquerra, tant pel que respecta a les noves corrents de l'esquerra nacionalista (s'incorpora al Centre Nacionalista Republicà, dirigit, entre altres, per en Carner Sunyol), com per les seves relacions, cada vegada més aprofundides, amb el moviment obrer. Aquest apropament a la lluita dels treballadors, de la que ja no es deslligaria pas, fou facilitada especialment per les heròiques vagues de començament de segle, i sobretot per la vaga de metal·lúrgics de 1902 que arribà a convertir-se en vaga general a gairebé tot Catalunya. A partir d'aquests grans moviments, les Societats Obreres van començar a plantejar-se la necessitat d'unificar les seves forces en una sola organització central sindical, essent llavors quan sorgí el gran moviment de «Solidaridad Obrera», el Congrés de la qual, que Lairet seguí amb gran deteniment, es celebrà a Barcelona del 30 d'octubre al 1er de novembre

de 1908. Aquest històric Congrés marcà passos importants cap a l'organització del moviment obrer i la unitat de les diverses tendències ideològiques i polítiques que hi actuaven. Representants de les més importants d'aquestes —socialistes, llibertaris i radicals— intervingueren en el referit Congrés per exposar llurs punts de vista, arribant a l'adopció dels següents acords:

- 1.—Marxar tots units i en la mateixa direcció.
- 2.—Practicar junts el sindicalisme en una mateixa branca de treball.
- 3.—Practicar la solidaritat envers les víctimes de la repressió.
- 4.—Lluitar per les 8 hores de treball.
- 5.—Construir un edifici com a local social de totes les Societats unificades.
- 6.—Assolir que es sindicassin en llurs respectives Societats tots els obrers, respectant les idees de cadascun.

Bon exemple de l'esperit del Congrés són les paraules que pronuncià el seu president en concloure'l: «...l'ideal sindicalista és la base enfrontada de distintes tendències dins de la «Solidaritat Obrera» i tots els que han tingut representació en aquest congrés han acceptat aquest principi»

No cal insistir, d'altra banda, en la importància d'aquesta fase a què ens referim, dins del moviment obrer de Catalunya, i bo seria que dedicéssim una major atenció al seu coneixement i estudi. En la mateixa s'hi formà no sols Llairet sinó també destacats dirigents obrers, com per exemple Salvador Seguí, «el Noi del sucre», del qual, més endavant, parlarem àmpliament.

Aquesta profunda relació de Llairet amb el moviment obrer no li impediria, però, seguir la lluita per a desenvolupar un gran moviment nacionalista republicà d'esquerres, amb el qual no va perdre en cap moment el contacte. Al contrari, s'esforçà conscientment per apropar aquests sectors polítics i intel·lectuals als treballadors.

Si bé fou un ardent defensor de la unitat sindical dels treballadors, també, adonant-se dels perills que representaven tendències com el lerrouxisme i l'anarquisme, les combaté arduament. Però aquests problemes, agreujats per l'arrelament que van tenir ambdues tendències a Catalunya, junt amb la lògica manca de direcció política de les lluites, deixaven clara la necessitat, que Llairet comprengué perfectament, d'un autèntic partit de la classe obrera. Llairet combaté la perillosa demagògia del lerrouxisme acusant-lo del què era: un instrument de la reacció espanyola. Assenyalava també com la no comprensió del problema nacional pel Partido Socialista Obrero Español els allunyava dels treballadors de Catalunya i aquests els miraven amb desconfiança. Totes aquestes contradiccions i maniobres afavorien enormement la gran burgesia catalana que, com és prou sabut, dirigia aleshores el moviment nacional de Catalunya. Així mateix l'elevat grau de confusió en tants d'aspectes, afavoria que entre molts dirigents obrers es desenvolupessin les tendències sindicalistes (que no vol dir pas simplement anarquistes). Dels esdeveniments de 1909, l'anomenada «Setmana Tràgica», Llairet en va extreure també magnífics ensenyaments. Assenyalà en primer lloc la manca de direcció política d'aquell gran moviment, tan important pel doble significat que va tenir:

- 1.—Per la protesta unànim que representà la condemna de la política de la monarquia al Marroc.
- 2.—Que en lluitar i impedir que s'embarquessin tropes cap al Marroc, es solidaritzaven amb la justa causa defensada per aquell poble.

Al mateix temps, Llairet s'esforçava en trobar una sortida per unir totes les forces progressistes de Catalunya i anava veient la incapacitat dels republicans d'esquerra nacionalista per a tal política, a causa de les seves vacil·lacions. Quan la Unió Federal Nacionalista Republicana (U.F.N.R.), que

havia succeït al Centre Nacionalista Republicà (C.N.R.), acordà unir-se electoralment als Radicals (la Lliga i el Partit Radical disposaven de la majoria de l'electorat), Lairret se n'anà del partit, i davant de les vacil·lacions i entregues d'aquests sectors de l'esquerra nacionalista, fundà junt amb d'altres republicans d'igual parer, el Bloc Republicà Autonomista. Entre els que hi participaren, destaquen noms com els de Lluís Companys, Pi i Sunyer y Gabriel Alomar, el qual seria anys més tard, junt amb altres seguidors de Lairret, fundador de la Unió Socialista de Catalunya, partit que el 1936, junt amb altres tres, integraria el Partit Socialista Unificat de Catalunya.

Un apartat especial de la seva activitat el mereix la tasca que realitzà com *advocat en defensa dels treballadors* perseguits tant política com laboralment, en el qual sentit es destacà com un dels primers —si no el primer— dels advocats espanyols al servei dels treballadors, veritable antecessor dels actuals *laboralistes i defensors dels detinguts polítics*. Aquesta tasca li servia per enfortir els seus lligams de tot tipus amb el moviment obrer.

Pel que respecta a la C.N.T., des de la seva fundació Lairret s'adonà de les dificultats que ocasionaria a la classe obrera per al seu desenvolupament i evolució política (al mateix temps que la força de l'anarquisme a Catalunya era també fruit d'aquesta immaduresa). Comprenia perfectament quant nefast era l'apoliticisme propugnat pels àcrates i el profit que en treien les forces polítiques burgeses. Al mateix temps criticava el seu sectarisme en contra de la unitat sindical dels treballadors, doncs considerava que tots els corrents que estiguessin d'acord en la defensa dels treballadors havien de conviure i respectar-se en el si de les organitzacions obreres (la qual cosa no nega el debat polític i ideològic, sobre tot a d'altres nivells). Per això era durament combatut en els mitjans anarquistes, on se'l considerava com «un *polític* perillós». Però tanmateix, Lairret sabia valorar el fet que la C.N.T. enquadrava una gran massa de treballadors, que no es podien classificar pas simplement d'«anarquistes» i deixar esbandida la cosa. Adhuc entre els mateixos dirigents s'havien de fer distincions i no es podia posar-los tots dintre del mateix sac. Per això Lairret s'esforçava en mantenir relacions amb la C.N.T., malgrat l'hostilitat a què ens hem referit, a part que també era quelcom d'inherent a la seva tasca d'advocat laboralista. Entre altres coses, aconsellava als més responsables i comprensius de la C.N.T. la necessitat d'estudiar, de preparar-se, de conèixer, encara que fos de forma elemental, les lleis del desenvolupament de la societat, la història del moviment obrer i altres temes relacionats amb la preparació i l'estudi teòrics, tasca aquesta indispensable per al desenvolupament del moviment obrer, sobre tot tenint en compte la seva feblesa en aquest terreny.

Era Lairret també plenament conscient de la necessitat d'una autèntica política de masses, i com la integració a la lluita d'aquestes resultava frenada pel sectarisme i la manca d'una autèntica democràcia sindical, que seria cosa que donaria confiança a les àmplies masses per a participar directament en la resolució dels seus problemes. I en aquest mateix sentit assenyalava com la sola intervenció de grups aïllats no aconseguiria mai convencer les masses ni resoldre els greus problemes que tenien plantejats les organitzacions obreres.

Un altre aspecte força important de la seva activitat és la relació amb les organitzacions obreres de la resta d'Espanya. Aprofitant les facilitats que li donava el fet d'ésser diputat pels freqüents viatges que havia de realitzar a Madrid, mantenia estretes relacions amb els dirigents més progressius de la U.G.T. i del P.S.O.E., tals com Quejido, Anguiano, Virgínia González i d'altres. També trobà aquí algunes dificultats i resistències a la unitat sindical. Molts li deien que els anarquistes eren extremadament sectaris; ell els feia veure que no tots eren el mateix dins de la C.N.T., que

no es podien catalogar per un igual tots els seus dirigents. A més a més insistia que la cosa més important i decisiva era que els treballadors —les masses— de la C.N.T. i la U.G.T. volien la unitat i calia ajudar-los a aconseguir-la. Al mateix temps, Llairet veia com a la socialdemocràcia espanyola hi havia molts dirigents que no sols no volien la unitat, sinó que la temien.

Respecte a la C.N.T., malgrat els acords adoptats al Congrés celebrat a Madrid el 1919 contra la unitat amb a U.G.T., Llairet seguí insistint en la necessitat de la unió dels treballadors —no sols de Catalunya, sinó de tot Espanya— respecte als dirigents cenetistes que influenciava, i entre els que destacava Salvador Seguí, amb qui, malgrat la seva tradició sindicalista (no anarquista), mantenia cordials relacions. Salvador Seguí que, igual que Llairet, morí assassinat per les forces de la reacció, era ja llavors un dirigent de reconeguda autoritat i prestigi, sobretot entre els treballadors de Catalunya, i va ser un dels dirigents de tot el moviment sindical espanyol que més es destacà en aquesta preocupació per la unitat.

Mentrestant, el 1917 es produïa la gran Revolució d'Octubre, a la qual Llairet, junt amb el moviment obrer espanyol, aportà tot el seu entusiasme i solidaritat. En aquest sentit fou l'home de les esquerres republicanes catalanes que va veure amb major claredat tota la importància històrica que el fet representava, essent també el primer diputat del Parlament espanyol en demanar el reconeixement del govern dels soviets. A més de defensar i popularitzar la Revolució d'Octubre, es dedicà a estudiar-la profundament, i un dels aspectes al qual dedicà major atenció fou el de com el nou Estat resoldria el problema de les nacionalitats, problema complex tenint en compte la multiplicitat nacional de la Unió Soviètica. En un congrés del Partit Republicà al qual pertanyia, havien proposat l'ingrés a la Internacional Comunista, fou aprovat per majoria absoluta. Però això no treia el caràcter heterogeni i vacil·lant d'aquest partit. Llairet sabia prou bé que molts dels seus membres no serien conseqüents amb el dit acord i que no marxarien en tal direcció. D'aquí que s'orientés, ja definitivament, amb molts republicans d'esquerra que el seguien, cap a la constitució d'un autèntic partit revolucionari, el partit de la classe obrera, que decidí anomenar Partit Obrer Català. Desgraciadament això no passà d'un propòsit, doncs el partit revolucionari dels treballadors catalans no arribaria realment a constituir-se fins uns quants anys més tard.

Al II Congrés Universitari Català, celebrat l'abril de 1918, Llairet presentà una ponència sobre «El problema de la catalanitat de la Universitat de Barcelona», on defensava el desenvolupament d'una cultura catalana que s'estengués a totes les masses populars i sobre tot a la joventut obrera. Davant del plantejament, per part de la burgesia, del problema nacional, abordà, com ja ho havia fet repetides vegades, però amb majors coneixements i amb més força, la necessitat de desemmasacar-la i que la classe obrera agafés en les seves mans la bandera del problema nacional; cosa que ell sabia prou difícil en la mida que no contés amb el seu propi partit polític de classe, doncs tant lerrouxistes —agents de la reacció espanyola—, com anarquistes i socialistes l'ignoraven plenament, quan no el combatien. Es tractava doncs, d'acabar amb el fet que la burgesia fes seu un problema, el de les reivindicacions nacionals, que pertanyia a tot el poble, i que només l'utilitzava per a defensar els seus interessos bastards, trafiquejar amb els polítics de la reacció espanyola i poder exigir-los concessions més grans quan els convenia.

Val la pena de subratllar com en els seus contactes amb dirigents de la C.N.T., i malgrat totes les reticències i dificultats, no deixava d'avançar en molts d'ells una progressiva comprensió d'aquests problemes. Així, Salvador Seguí «el Noi del Sucre», per exemple, anava repetides vegades a Madrid a posar-se en contacte amb socialistes i ugetites, i en una intervenció

seva feta a Madrid a finals de 1919, a més d'abordar el problema de la unitat dels treballadors de les dues centrals sindicals, parlà també del problema nacional, cosa ben estranya en els medis cenetistes, i més encara si tenim en compte la manera com l'abordà. Les seves paraules, ben poc conegudes d'altra banda, palesen la importància de la corrent representada dins de la C.N.T. pel «Noi del Sucre», truncada entre altres raons pel seu assassinat. Salvador Seguí va dir en aquella ocasió:

«Nosaltres no podem coincidir mai amb aquesta burgesia. Ells volen monopolitzar la política catalana no per aconseguir la llibertat de Catalunya, sinó per a poder defensar millor llurs interessos de classe, i sempre estan disposats a desoir les reivindicacions del proletariat de Catalunya. I jo us puc assegurar que aquests reaccionaris que s'anomenen a si mateixos catalanistes temen el restabliment nacional de Catalunya en el cas que Catalunya no es mantingués sotmesa a ells; i com saben que Catalunya no és un poble servil, ni tan sols intenten deslligar la política catalana de l'espanyola. En canvi nosaltres, els treballadors, com que amb una Catalunya independent no perdriem res, ans al contrari guanyariem molt, la independència de Catalunya no ens fa por. (...) Els polítics de la Lliga que proclamen llur catalanisme en discursos i articles periodístics quan estan a Barcelona, si pensen que es troben en perill els interessos de la seva classe acomodada, es dirigeixen apressats a Madrid per oferir els seus serveis a la monarquia centralista, cosa que han aconseguit més d'un cop vestint-se la casaca de ministre.

Una Catalunya alliberada de l'Estat espanyol, us asseguro, amics madrilenys, que seria una Catalunya amiga de tots els pobles de la península hispànica».

Lairet, d'altra banda, tampoc oblidava —com ho demostra la seva experiència parlamentària— la lluita en el front legal, i es preparava per donar la batalla en aquesta direcció. S'esforçà perquè els dirigents sindicals comprenguessin la necessitat d'elaborar en aquells moments una candidatura de front únic de tots els treballadors a tota Espanya, mentre els feia adonar-se de com era nefasta per al moviment obrer l'abstenció política. En aquest sentit, per exemple, una de les coses que es varen trobar a la seva taula de treball, després del seu assassinat, fou el projecte d'una candidatura on s'inclouien molts dirigents obrers, entre els quals «el Noi del Sucre».

Per resumir, podríem dir que Lairet va veure clar —potser com ningú a la seva època— els tres problemes essencials que la classe obrera de Catalunya havia de resoldre i fer seus: el de la unitat i democràcia sindical, el de la creació del seu propi partit i el problema nacional. Per això va lluitar i dedicar la seva vida. La burgesia ho va veure també clar i el feu assassinar ara fa tot just cinquanta anys.

Salvador Gonzalez

*membre del Secrèariat de la
U.G.T. el 18 de Juliol del 1936;
Secretari General de la Federació
de l'Edificació a Catalunya
en aquell període;
membre fundador del Comitè Central
de « Milícies Antifeixistes ».*

SOBRE EL « PUTSCH » DE MAIG 1937

Abans d'entrar en la descripció dels fets de maig cal buscar els motius pels quals s'hi arribà. Molta gent gosa escriure d'aquests fets com d'un esdeveniment revolucionari, en defensa de les conquestes de la classe obrera. Així ho descriuen certs anarquistes de l'exili i tals són les conclusions de trotzkistes com Julià Gorkin. Per altra banda apareixen a casa nostra senyors com Manuel Cruells —que, immodestament, afirma escriure amb «la màxima objectivitat»— amb el seu llibre «Els fets de maig» aquest tergiversador dels fets de maig tracta d'eludir el procés anterior al 18 de juliol del 1936, la victòria del «Front Popular»; les forces que es sublevaren contra la legalitat republicana amb l'ajut de la intervenció armada de l'Alemanya nazi i de la Itàlia feixista. També calla el caràcter democràtic i revolucionari de la nostra guerra. Condensa les seves idees en les següents apreciacions: la III Internacional es traslladava a Barcelona a liquidar el perill anarquista i l'esquerra comunista trotsquista (POUM), que representaven una nova força. També parla del «trauma ideològic» que va suposar —segons ells— la victòria dels aliats amb la U.R.S.S., manifestant així el seu antisovietisme.

L'obsessió anticomunista de Manuel Cruells el dugué a intentar un procés contra el PSUC, i els comunistes en general, en el curs de la nostra guerra, presentant-lo com una força conservadora al servei de la burgesia i la burgesia mitja, cosa totalment falsa.

Cruells deforma els fets de maig i tracta de donar valor històric al seu subjectivisme llençant-ne la responsabilitat sobre els comunistes que ell anomena «ortodoxes». El seu llibre és un mar de confusió, com ho és el paral·lelisme que fa entre el «putsch» de maig del

1937 i el moviment de «contestació» de la joventut a tots els països i amb l'exemple del «maig francès». Es el contrari d'un estudi de les forces que participaren en un i altre moviments, dels seus objectius i la correlació de forces en un i altre cas, en el terreny nacional i en l'internacional.

Sento haver d'ésser extens, encara que he de deixar moltes coses dins el tinter doncs parlar dels fets de maig no pot fer-se en un sol article. Fóra necessari exposar quina fou, abans i durant la guerra, la posició de cada una de les forces que formaven el «Front Popular» antifeixista. Només així podríem fer una anàlisi justa.

...

En produir-se la sublevació, el 18 de juliol del 1936, aparegueren certes tendències refractàries a la col·laboració lleial amb els òrgans del govern del Front Popular. Cal no oblidar que el 20 i el 21 de juliol es celebrà el Plé de la CNT a Barcelona per a adoptar la tàctica a seguir en la lluita contra la sublevació. Hi hagué forta resistència a admetre l'abandó (tàctic) dels principis apolítics tradicionals de l'anarco-sindicalisme i de l'anarquisme espanyol. En aquell plé, García Oliver plantejà el dilema: o dictadura anarquista o col·laboració amb les altres forces antifeixistes. Davant de la impossibilitat d'imposar-se i del que això significava, s'optà per la col·laboració. D'aquella discussió sorgí la idea d'anar a la constitució del Comitè Central de Milícies, que no tenia per objecte ésser un govern pel seu nom (ja que el de la Generalitat seguia en vigor per a donar caràcter legal a totes les disposicions i actuacions del Comitè Cen-

tral de Milícies), però fou, de fet, un govern que no va governar ni va deixar governar.

Havent estat un dels fundadors del Comitè Central de Milícies, en representació de la UGT, jo podria estendre'm sobre el particular. No ho faig a fi d'atenir-me als fets més relacionats amb el «putsch» de maig.

Contràriament al que diuen certs historiadors, el dia 20 de juliol, per decisió del Plé de la CNT, s'organitzà una entrevista d'aquesta i de la UGT amb Lluís Companys, sense participació ni representació dels partits polítics. Els fets foren així: Lluís Companys ens va rebre dret i les seves primeres paraules foren aquestes —cito de memòria: «Ja sé que sou els amos del carrer. Tingueu present en les vostres decisions que penso tenir un prestigi, tant a Catalunya com a la resta d'Espanya i en el terreny internacional. Si voleu, premeume com es prem una llimona; quan ja no dongui suc em llenceu». Dit això, l'entrevista fou breu. La CNT, per boca de García Oliver, proposà la constitució d'un organisme revolucionari amb autoritat moral per a dirigir la lluita contra la sublevació i prendre la direcció militar, manifestant-li al President Companys que, en aquells moments, el govern era incapaç de complir aquella missió...

Vençuda la sublevació, quan era necessari un ordre revolucionari a la rera-guarda, no podia tolerar-se que cadascú fes la justícia per la seva mà o requisés per compte propi. Per a la bona marxa de la guerra, pel propi prestigi de la nostra causa així com per la seguretat personal dels qui havien de treballar a la rera-guarda, al Comitè Central de Milícies vam passar nits senceres discutint, sense arribar a cap solució. La proposta que jo vaig fer, en nom de la nostra organització, de crear tribunals populars per tal que tot detingut en aquell període fos jutjat i tingué dret de defensa, fou rebutjada pel representant de la FAI, el qual, colpejant la taula amb la seva «parabellum», digué: «Aquí no se constituirán chekas.»

En quant a la proposta feta per nosaltres i per representants d'altres organitzacions —a excepció de la C.N.T. i de la F.A.I.— de constituir un òrgan representatiu de totes les forces antifeixistes per a l'ordre interior, ni hi havia manera d'arribar a un acord, ni sobre la seva cons-

titució ni sobre la seva denominació. Quan, finalment, es trobà el nom de «**Patrulles de Control**» (encara que semblava estrany pel procés que aquestes van seguir posteriorment), les tals foren constituïdes per la U.G.T. i partits marxistes (jo n'era responsable) i partits republicans representats per Fàbregas.

La incorporació de la C.N.T. i de la F.A.I. a «**Patrulles de Control**» no es va fer fins al cap d'uns dotze dies que s'havien constituït. El retràs d'aquell ingrès reflectia les contradiccions internes entre llurs principis i les modalitats tàctiques del moment, que contradeïen totes les decisions del Congrés de la C.N.T. celebrat a Saragossa pel maig del 1936. Certes minories actives i influents imposaven la discussió en cada Plé i la decisió que calia prendre. El Congrés de Saragossa orientava vers la revolució social i una estructura de societat llibertària; reafirmava el principi contra tota disciplina i autoritat; estipulava que el règim havia d'ésser de les col·lectivitats i que tot el poder social i econòmic calia que passés als sindicats. Com a condició revolucionària es proposava l'aliança sindical amb la U.G.T., trencant tota col·laboració amb els partits i absorbint la U.G.T. amb l'aliança.

Els Plens de la C.N.T. van discutir molt les condicions en les quals o per les quals entrarien a «**Patrulles**» i aquelles condicions eren «un secret». Però vet aquí llur actuació: les «**Patrulles**» van passar de plé a les mans dels grups més incontrolats de la F.A.I., així com els serveis d'investigació, dels quals depenia, entre altres departaments, el control de passaports a l'entrada i a la sortida d'Espanya. Ni el govern de la Generalitat ni el de la República no hi tenien cap autoritat.

Els qui vam viure aquella època sabem quins eren els perills per tal d'arrencar-los de les mans militants i personalitats antifeixistes i lleials a la República. En alguns casos no hi vam arribar a temps. Per exemple: el cas de l'Emili Vendrell, el cantant ben estimat pel poble català. Jo vaig haver d'intervenir per a salvar-li la vida. L'única acusació que li feien era que «no havia pagat uns treballs de lampista realitzats en la seva finca». Vendrell tingué aquesta expressió: «¿No fóra millor que jo me n'anés?». Vaig haver de garantir, amb paper sellat del Comitè Central de Milícies, que Vendrell era adicte a la República, un paper que calgué fixar a la porta del seu domicili com salvaconducte personal. El mateix passava amb

altra gent que, pel sol fet d'anar a missa de dotze els diumenges eren considerats perillosos. Ensen, elements que posteriorment formaren part del comandament de l'Exèrcit franquista van passar lliurement

la frontera amb la protecció —altrament no s'explica— d'aquells que la controlaven, o sigui: dels «controladors incontrolats».

ENTRADA DE LA C.N.T. I DE LA F.A.I. A LA GENERALITAT

En disoldre's el Comité Central de Milícies, la col·laboració de la C.N.T. i de la F.A.I. amb el govern de la Generalitat es va condicionar a que en comptes de «govern» es digués «Consell de la Generalitat». La creació del Consell havia de posar terme a la situació de desordre polític, econòmic i militar. Des d'aquell moment apareixen resistències, que conduïren al «putsch» de maig, que va costar més de 500 morts i uns mil ferits, sense comptar les baixes per atemptats anteriors contra autèntics antifeixistes a la reraguarda, atemptats fets pels responsables d'aquelles jornades sagnants.

El «putsch» de maig es va nodrir i el van covar elements oposats a la col·laboració lleial amb la política militar i econòmica del govern format per les forces republicanes i antifeixistes i les seves institucions revolucionàries. La força de xoc eren els citats «incontrolats» (amb carnet) els quals, sense tenir en compte

la realitat de la situació feien resistència a tota evolució produïda en llurs pròpies organitzacions des del primer moment de la sublevació. Llur apoliticisme intransigent els va dur a no distingir entre els partits de la classe obrera i els altres, entre les dretes i les esquerres. Eren contra tota forma o principi d'autoritat o d'exèrcit. Per a ells tot Estat —capitalista o socialista— dúu a la desaparició de les llibertats individuals, **llibertats que ells no respectaven**. Per a aquells grups o elements tot acord només podia fer-se en el marc sindical amb el compromís de trencar amb els partits. Llurs objectius eren dur la batalla en dos fronts, o sigui: Ensen que es lluitava contra el feixisme calia lluitar per llurs concepcions «llibertàries», d'odi als partits marxistes, que ells consideraven burgesos o petit-burgesos. Aquests «puritans» es van denominar més tard «Amigos de Durruti» i serviren de joguina a la fracció trotskista que dirigia el POUM.

EL PAPER DEL POUM I ALGUNES PUN- TUALITZACIONS

El motor polític de tot el procés que va conduir al «putsch» de maig fou el POUM qui el va orientar, amb genial demagògia, cremant les étapes, nodrint tota la seva campanya contra el govern de la Generalitat i de la República, contra les seves disposicions sobre la formació de l'Exèrcit Popular amb comandament únic, i que l'ordre públic passés a mans del govern, així com el transport, proveïments, l'economia, etc. L'esforç del POUM s'orientava a que la C.N.T. i la F.A.I. trenquessin llur col·laboració governamental qualificant el govern de «burgés, petit burgés, reformista, etc.» o acusant-lo d'abandonar la revolució.

La Direcció del POUM (no l'hem de confondre amb molts militants revolucionaris i lleials que lluitaren contra la sublevació i romangueren als fronts) deia que la lluita no estava plantejada entre les forces democràtiques i el feixisme,

sinó entre feixisme i socialisme. De quin socialisme es tractava? D'un socialisme anticomunista. Els articles de «La Batalla» presentaven com un perill per a la nostra independència l'ajut que ens donava la Unió Soviètica, però si aquesta no ens hagués ajudat l'haguessin acusada d'abandonar la revolució espanyola.

Sobre el POUM cal fer algunes puntualitzacions. En els rengs d'aquesta organització, sorgida de la unió de l'esquerra comunista i la Federació catalano-balear del Bloc Obrer i Camperol, s'hi van forjar nombrosos dirigents de prestigi en el moviment obrer català, alguns dels quals ingressaren posteriorment al P.C. de Catalunya i més tard al P.S.U.C. Entre ells podria recordar l'Hilari Arlàndis, Antoni Sesé (assassinat a Barcelona pels anarquistes), Pere Ardiaca, Rodríguez Salas i altres. En la massa de militants del POUM hi havia obrers i pa-

gesos de gran valor revolucionari i que, amb les armes a la mà, lluitaren com antifeixistes i no tenien res de comú amb l'actitud de la majoria de llurs dirigents. Nombrosos foren els qui, més tard, per tal de continuar la lluita contra el feixisme, trencaren amb llur organització.

Referent a les insidioses afirmacions de Cruells, manipulant cites, i no proves, sobre la mort d'Andreu Nin, atribuïda als comunistes, jo puc afirmar des del carrec que jo ocupava, que ni la U.G.T. de Catalunya ni el P.S.U.C. del qual for-

maven part els comunistes residents a Catalunya, no van participar en l'assump-te. Es més: desconeixiem què va passar en el cas d'Andreu Nin. Ho desconeixiem tant com aquells que no poden demostrar les acusacions que fan contra el nostre Partit. Nosaltres estem i estarem perquè la justícia, quan es troba en les mans del poble, s'ha de respectar, així com el principi que només aquesta justícia popular es troba facultada per a obrir un procés a qui sigui, garantint a l'acusat o detingut el dret de defensa.

LA «REVOLUCIO» QUE FEIEN ELS «INCONTROLATS»

A finals de gener del 1937, a la Fatarella hi hagué 30 morts perquè els petits propietaris antifeixistes d'aquella localitat intentaren resistir a la col·lectivització forçosa. En aquell acte repressiu hi participaren grups anarquistes de «Patrulles de Control» desplaçats de Barcelona i enfrontats a les forces d'ordre públic del govern. A aquest cas podríem afegir-ne molts d'altres: intents d'incautació de la petita i mitjana propietat de gent identificada amb la nostra causa, etc. En cada una d'aquelles accions es produïa un xoc que, generalment, feia correr sang. Actuaven així malgrat el programa del primer govern de la Generalitat (27 de setembre del 1936) en el qual participava la C.N.T. amb tres consellers. El programa preconitzava: (article 3) «la col·lectivització de la gran propietat rústica i el respecte a la petita propietat agrària». Pel que fa referència a la Indústria i el Comerç, en el Consell d'Economia de la Generalitat, creat l'11 d'agost a iniciativa de la C.N.T., hi participaven totes

les organitzacions. El decret del 24 d'octubre del 1936, de la Generalitat, regulava la col·lectivització precisant «El respecte de la petita empresa». Amb l'acció il·legal dels «incontrolats» es perjudicava la revolució.

El 5 de març del 1937 es produí la substracció de 12 «tanquetes» que es trobaven en un dipòsit de la C.N.T., depenent d'«Indústries de Guerra» i que controlava l'Eugenio Vallejo, dirigent anarquista que, anys després, trobant-se a l'exili a França, tornà a Madrid a col·laborar amb el Solís en l'intent dels «verticalistes» de «reestructurar» els sindicats oficials.

La substracció de les tanquetes fou qualificada de «provocació del P.S.U.C.» però la veritat és que «Indústries de Guerra» feien resistència a les ordres del govern i retenien a la reraguarda material i municions que feien falta al front, com ho vam veure els dies del «putsch» de maig.

NOSALTRES, ELS «BURGESOS»...

Els militants ugetistes i del P.S.U.C. forem, en tot moment, els més abnegats en l'esforç per fer respectar el principi que el poder havia d'estar a mans del govern de la Generalitat i que totes les seves dependències havien de complir les ordres i decrets promulgats; d'acabar amb el poder de grups i Comitès que actuaven al marge o contra el govern, en primer lloc respectar l'ordre públic, pràcticament inexistent doncs, aleshores, les «Patrulles de Control» actuaven com a element de xoc dels «incontrolats». Plantar cara no era fàcil i, en aquelles

circumstàncies, agosarat. En perdre molts de militants. El 25 d'abril van assassinar a Roldan Cortada, membre del Comitè Regional de la U.G.T. Els autors de l'atemptat foren deixats en llibertat.

L'única frontera que tenia la República era la de Catalunya, però el control no es trobava a les seves mans. Quan el govern decidí prendre'l, com en tenia el dret i l'obligació, calgué enfrontar-se amb els «incontrolats» i el xoc amb les forces d'ordre públic de la Generalitat fou d'una gran violència.

Dies després d'aquella topada es va

atemptar contra la vida del Comissari General d'Ordre Públic, el company Rodríguez Salas, atemptat que ell va denunciar amb notes a la premsa. Als darrers dies d'abril la situació esdevingué tan greu que el govern va haver d'aquartellar les forces d'ordre públic doncs el xoc es palpava.

Pel Primer de Maig hi havia prevista

una manifestació conjunta de la U.G.T. i de la C.N.T. com a demostració d'entesa entre les dues centrals sindicals de Catalunya. Calgué suspendre-la en previsió del perill de provocació; a la resta d'Espanya fou celebrat conjuntament per la Comissió Executiva de la U.G.T. i el Comité Nacional de la C.N.T.

EL «PUTSCH» I L'EXCUSA

El fet que va servir d'explosiu fou l'ordre del Conseller de Governació, Artemi Aiguadé, de prendre el control governamental de la Telefònica de Barcelona, doncs es donava el cas paradoxal que el govern no tenia ni el control de les comunicacions telefòniques.

A les 3 de la tarda del 3 de maig, les forces d'ordre públic, dirigides personalment pel seu Comissari, es presentaren a la Telefònica amb ordre d'incautació. L'acte fou considerat una «provocació dels comunistes» i s'acusà de màxim responsable a Rodríguez Salas quan, en realitat, era una disposició legítima del govern.

D'altra banda, el govern ja havia pres algunes precaucions d'ordre públic. Per tal de justificar l'acció que covaven, els esmentats «incontrolats» falsejaven els fets, deien que la incautació de la Telefònica havia anat acompanyada d'atacs als locals de llurs organitzacions, cosa totalment falsa.

Immediatament s'entaulà la lluita armada. Això va ocasionar l'atur del transport i, de fet, la vaga general. S'aixecaren barricades per tot Barcelona. En alguns indrets s'hi feia una veritable guerra. Con-

tra qui? Contra totes les forces adictes al govern antifeixista, contra la seva força pública (guardies d'asalt, mossos d'Esquadra, guardia nacional), ensems que s'atacaven els locals del P.S.U.C. i de la U.G.T., organitzacions que no intervingueren en els combats de carrer i que només actuaren a la defensiva.

Es ben lamentable haver de parlar de tot això, quan al front mancaven homes, armes i municions. Es combaté a la rera guarda 5 dies seguits i la intensitat d'aquells combats només era comparable a la dels del 18 de juliol contra els feixistes sublevats i no entre nosaltres.

Els «incontrolats» tenien i es servien de carros blindats, de granades, inclús van treure al carrer alguna peça d'artilleria, bé que no les van utilitzar. «L'audàcia» dels «incontrolats», valents de cantonada, era molt «gran». Per tal de mantenir l'enllaç i anar d'un costat a l'altre sense perill, durant els combats del «putsch» es van servir d'ambulàncies de la «Creu Roja» per transportar municions, posant en perill el respecte que, per raons humanitàries, s'ha de tenir als esmentats serveis.

DESPRES DEL «PUTSCH»

Aquella situació acabà, entre altres factors, per la presència a Catalunya dels elements més representatius del Comité Nacional de la C.N.T. y de la F.A.I., i també de la U.G.T. Federica Montseny duia la representació del Govern de la República per imposar les noves disposicions que consistien en assumir el poder de l'ordre públic a Catalunya i la defensa. Per tal de posar terme als combats, calgué insistir que no hi hauria ni vencedors ni vençuts. Però aquells que havien estat i seguien essent la força de xoc, els citats «Amigos de Duruti», que actuaven amb la fracció dita

d'esquerra del POUM, es trobaven a la direcció. Homes que havien jugat un paper important en l'anarquisme espanyol, com Jaume Balius i Carreño, sense mencionar-ne d'altres, després de les jornades de maig insistien, en llur propaganda, en la necessitat de continuar la lluita. En *El amigo del pueblo*, llur portaveu, podia llegir-se que s'havia constituït una Junta Revolucionària a Barcelona amb l'objectiu d'afusellar tots els qui manobressin sota la protecció del govern.

El 3 de maig al vespre s'havia reunit el POUM amb les direccions regionals de

la F.A.I., C.N.T. i J.J.L.L. (Joventuts Llibertàries). El POUM va proposar la constitució d'un organisme comú per aixafar l'estalinisme, pressionar el govern i, si aquest resistia, prendre-li el poder. Per si no fos prou, en aquella reunió, Julià Gorkin va dir, segons escrigué a «Cánibales Políticos», pag. 69-70: «Ni vosaltres ni nosaltres no hem llençat les masses de Barcelona al carrer en aquest moviment. No ha estat altra cosa que una resposta espontània a la provocació estaliniana (es referia a la recuperació pel govern de la Telefónica). Ara es el moment decisiu de fer la revolució. O bé ens posem al capdavant per a destruir l'enemic interior o bé un cop fracassat el moviment, serem destruïts. Cal escollir entre la revolució i la contra-revolució. Els representants de les organitza-

cions anarquistes —afegeix Gorkin— es van desentendre d'aquelles proposicions».

Amb encert, Horacio Prieto escriu a «El anarquismo español en la lucha política» (pag. 13): «El complot (referint-se al «putsch») es preparava amb la C.N.T. al govern i malgrat la seva col·laboració. Però, sincerament: qué hagués passat si la C.N.T. no s'hagués trobat dins el govern? Una super-guerra civil que, probablement, hagués designat l'antifranquisme i obert el camí a una passejada militar de Franco. Devant la història, l'anarquisme hagués estat declarat oficialment responsable del desastre, per ceguera política o per arrogància doctrinal.»

Les cites que acabo de mencionar deixen ben clar quina fou la finalitat del «putsch» de maig i a qui pogué servir.

LA HISTORIA A LA MANERA DE MANUEL CRUELLES

En escriure el seu llibre, Manuel Cruells no les ha buscat aquestes cites. L'ha escrit amb el pitjor dels objectius. Des de les primeres pàgines tracta de mostrar que les «idees» del «putsch» de maig tornen a l'actualitat malgrat —segons ell— haver estat aixafades pels comunistes l'any 1937. Aquestes «idees» —diu ell— reviscolen i, com exemple, dóna el de maig 1968 a França i el moviment contestatari en general.

La comparació no té cap ni peus. No altres considerem el moviment de «contestació» (deixant de banda allò que pugui haver-hi com elements que busquen dirigir-lo per camins erronis o servir-se'n amb fins de provocació) com una rebel·lió de la majoria d'aquesta joventut contra el sistema capitalista, buscant una solució socialista. Sabem que en aquest camp hi ha un gran treball ideològic a fer doncs la majoria d'aquests xicots i xicotes donen els primers passos en la lluita. Sense menysprear el que aquesta joventut aporta de nous impulsos i conceptes, enriquint les idees revolucionàries, no hem de renunciar a la crítica dels aspectes negatius que tenen, quan alguns no fan altra cosa que tornar al socialisme utòpic del segle passat, o s'arrapen al pseudo-modernisme de Marcuse, o a les diversions burgeses que anteposen la revolució sexual a la lluita de classes.

Tampoc no fou, com diu Cruells, l'actuació dels comunistes catalans. El P.S.U.C., partit de la classe obrera catalana, durant i després de la guerra

fou fidel als seus principis. En la batalla i en la clandestinitat hem estat entre els combatents d'avançada, obrers pagesos i forces de la cultura. La nostra actuació durant la guerra s'orientà a mantenir la unitat i aquesta és la nostra orientació actual.

Ara bé: no ens creiem impermeables a l'examen crític de cada una de les etapes que ha viscut la lluita revolucionària del nostre país, per a treure ensenyances dels nostres errors i febleses. En tant que comunistes estem ben lluny de creure que tinguem el monopoli de la veritat i de la raó. La nostra teoria marxista, perquè no és dogma, té la força que el seu mètode d'anàlisi ha de respondre a una realitat viva, a l'acció creadora. La nostra tasca ha estat i ha d'ésser, crear les condicions per permetre a la classe obrera jugar el seu paper dirigent. En aquest sentit, el P.S.U.C. ha fet i farà tot el que pugui perquè els nostres aliats participin, junt amb la classe obrera, a la lluita per trencar el domini monopolista a casa nostra, acabant amb el règim franquista, establint les llibertats democràtiques, condició imprescindible per obrir camí al socialisme.

S. G.

Nota: Els subtítols són de la Redacció de «N.H.».

LES RELACIONS CATALANO-OCCITANES 1931-1939

- II -

IV. EL CENTENARI DE LA RENAIXENÇA CATALANA

El Centenari de la Renaixença Catalana se celebrà a Barcelona a la meitat del mes d'abril de 1933. Els occitans havien estat convidats a aquestes cerimònies que, val a dir-ho, es desenrotllaren amb un esperit no solament català sinó també occità: Barcelona defugí tot particularisme en benefici d'una ambició d'expansió cultural total dels nostres dos pobles.

Aquestes festes foren organitzades per l'associació de les joventuts catalanistes «Palestra» de la qual era president Pompeu Fabra i secretari, Batista i Roca.

«Palestra» va prendre la iniciativa de publicar i de distribuir 20.000 exemplars d'un opuscle titulat «Centenari de la Renaixença Catalana» on Occitània era unida a Catalunya. Hi anava explicada l'evolució de la ideologia occitanista des de 1860 amb textos de Milà i Fontanals, Frederic Mistral, Xavier de Ricard, Victor Balaguer, Enric Prat de la Riba, Ismael Girard, Batista i Roca. L'opuscle s'obria amb l'**Oda a la Pàtria**, de Bonaventura Carles Aribau, i acabava amb el cant de **La Copa**, de Frederic Mistral. Els catalans havien canviat algunes paraules de **La Copa**; havien cantat:

«**Occitans**, vaicí la Copa»

en lloc de «**Provençaus**, vaicí la Copa», i:

«**Catalans**, de prèp, ò fraires.»

en lloc de «**Catalans**, de luenh, ò fraires.»

El divendres 14 d'abril arribà a l'estació de França de Barcelona la primera colla d'occitans: En Loïs Alibèrt, secretari general de la Societat d'Estudis Occitans i director de la revista «Oc», els delegats del grup el Novèl Lengadòc, de Montpeller, que eren els senyors Rogier Barta, membre d'honor, Ramon Donadieu, president, E. Vila, secretari, Francès, Barrines, Calmette, uns quants més, i la delegació de l'Escola de la Targa, de Tolò, acompanyada per Pèire Reinier.

L'endemà, més de 300 occitans, sobretot vinguts de Nîmes i de Marsella, eren acollits per En Ventura Gassol, conseller de Cultura de la Generalitat, pel doctor Ribot, primer cònsol de Marsella, convidat pel Municipi de Barcelona, que havia arribat ja feia uns quants dies amb el seu adjunt Jòrdi Triadou, i pels senyors Antòni Mouren, president honorari dels **Comerciants, Magazinistes i Industrials de Marsella**, Mariús Dubois, conseller del comerç exterior de França i president del «Vieux-Marseille», i Pau Barlatier, director del diari «Le Sémaphore», que els acompanyaven.

Entre els de Nîmes, destacaven Jòrdi Martin, president de la societat «La Tor Manha», el poeta social Guilhèm Laforêt, els advocats Edgar Tailhades, Barnat de Montaut-Mansa e Rebol.

Els marsellesos eren més de 150. Els acompanyaven Jòrdi Rebol, Antòni Conio i Josèp Homs, i en el seu grup destacaven la senyoreta Marcèla Drutel, el professor Carles Camprós, el pintor Onorat Valentin.

El Felibritge oficial era representat pels majors Alcidi Blavet, d'Alès, i Antòni Conio, de Marsella, per Pèire Azemà, síndic de la Mantenença de Lengadòc i per Pèire Reinier, ex-síndic de la Mantenença de Provença.

A migdia va tenir lloc la recepció a l'Ajuntament de Barcelona. En Jòrdi Ribot,

primer cònsol de Marsella, saludà la metròpoli catalana i recordà les relacions d'amistat que sempre han unit Marsella i Barcelona. Més tard, en Mariús Dubois, president del «Vieux-Marseille», oferí la bandera de Marsella pregant al batlle de Barcelona que la fes posar al balcó de l'Ajuntament per tal que onegés amb la bandera de les quatre barres catalanes. L'alcalde de Barcelona, el doctor Aiguader i Miró, li contestà manifestant el desig de superar els Pirineus per a l'expansió del nostre esperit comú. Els dos batlles es van donar després una abraçada cordial i van anar al balcó on van ésser arborades les banderes de Marsella i de Barcelona.

Al vespre, cap a les sis, a la sala d'actes de la Universitat, la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya acollia els estudiants del Novè Lengadòc, de Montpeller, i els Estudiants Ramondencs, de Tolosa, i els obsequiaven amb una bandera occitana roja amb creu d'atzur. El president de la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya manifestà la seva joia en rebre a Barcelona els companys occitans. En Pizcueta, de València, va parlar després i assegurà que València també se sentia dins la unitat occitana. En Ramon Donadieu, regreçant els catalans per llur magnífic present, exposà la seva esperança de veure que els estudiants occitans seguisin l'exemple dels estudiants catalans i afegí que Barcelona era l'autèntica metròpolis cultural dels occitans. En Rogier Barta parlà de la feina acomplerta per les joves generacions occitanes per la realització del somni de Maragall. Finalment, el professor Carles Camprós mostrà l'impuls sempre creixent pres pel moviment occità.

La recepció solemne de la Generalitat tingué lloc el dissabte a les set del vespre. A les set tocadetes, les autoritats entraren al saló i la presidència es formà de la manera següent: President de la Generalitat, Sr. Francesc Macià; conseller de cultura, Sr. Ventura Gassol; governador civil, Sr. Ametlla; alcalde de Barcelona, Sr. Jaume Aiguader; president de l'Audiència, Sr. Oriol Anguera de Sojo; primer cònsol de Marsella, Dr. Ribot; conseller municipal de Marsella, Sr. Jòrdi Triadou.

El senyor Aubèrt Bastardes, vice-president de la Comissió Commemorativa del Centenari de la Renaixença i president de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana pronuncià un discurs sobre els aspectes literaris, polítics i patriòtics de L'Oda a la pàtria, que fou declamada per la senyoreta Montserrat Bogudà, de l'Escola d'Art Dramàtic de la Generalitat. El professor Jaume Massó i Torrents, membre de l'Institut d'Estudis Catalans, llegí una biografia d'Aribau força ben documentada. El doctor Ribot parlà del paral·lelisme existent entre les dues ciutats mediterrànies de Marsella al President Macià. Després, En Jòrdi Rebol i En Jòrdi Martin van fer l'ofrena, l'un per «Lo Calen», l'altre per la Tor Manha, de dos llibres d'or al President Macià. Heus aquí les paraules pronunciades per En Jòrdi Rebol amb aquesta ocasió:

«Nòble Francesc Macià,

Pòble de Catalonha,

«Avèm abolit lei frontieras, avèm subremontat lei Pirenèus, e venèm vos presentar, sènsa plus ges d'empachas, e dins la lenga de nòstre país, dins la soleta lenga capable de frairejar segur amb la tieuna, ò Francesc Macià, amb la tieuna, ò Pòble de Catalonha, venèm vos presentar nòstre Libre d'Aur, lo Libre de nòstre còr, nòstre Libre de Rason, compausat non per de descentralizaires tímids, ni mai per de regionalistas modèstes, mai bèn quasi tot per de federalistas arderós, car lo vertadier omatge que pòsca tocar ton còr, ò Catalonha triomfanta, non pòt venir que dei federalistas que, solets, vòlon donar ò rendre sa personalitat, sa vida coma sa lenga pròpia, a l'individu coma a la ciutat, coma a la Nacion.

«Ansin, Nòble Francesc Macià,

e tu, Pòble de Catalonha,

abans de nos desseparar d'aqueu testimoni de familha, d'aqueu recapte d'istorica e fonsa amistança, laissatz-nos ne'n virar encara un còp lei paginas, e a cha una, cridar bèn aut lei noms de vòstre vertadiers Amics.»

Un cop lliurats els llibres d'or, una sòcia de l'Escola de la Targa, de Toló, va donar al President Macià un missatge del primer cònsol de Toló, i el senyor Loïs Bertrand, en nom de l'Institut Francès de Barcelona, li oferí una obra seva. En Ventura Gassol va fer una comparança entre Mistral i Aribau. El President Macià cloguè la sessió manifestant que el ressorgiment de Catalunya anava lligat amb les antigues tradicions nòstres de justícia i de llibertat.

El diumenge dia 16, l'associació Palestra havia organitzat una gran cerimònia patriòtica a Ripoll, ciutat que és el bressol de la nacionalitat catalana. Els occitans hi van ésser convidats i a la plaça de Ripoll van parlar quatre oradors de cadascuna de les quatre regions de la Gran Occitània: Pèire Azemà per l'Occitània estricta,

Rovira i Virgili per la Catalunya estricta, Joaquim Reig per València, i Joan Estelrich per Mallorca.

Al mateix temps, un grup d'occitans que s'havien quedat a Barcelona anaven, dirigits per En Jòrdi Rebol i N'Antòni Conio, a fer una visita al parc per tal de retre homenatge als monuments de Balaguer i d'Aribau.

El dilluns 17 d'abril, els occitans, acompanyats per En Josep Carbonell, director de l'Oficina de Relacions Meridionals, i pel doctor Girona, van fer una escapada a Tarragona. Visitaren la catedral i es van anar a inclinar davant la tomba del rei En Jaume el Conqueridor. El doctor Borràs, vicari general del cardenal arquebisbe i primat de Catalunya, va dir una absoluta davant el monument funerari del rei En Jaume.

Al vespre, a Barcelona, al Palau de la Música Catalana, l'Orfeó Català, sota la direcció del mestre Lluís Millet, donà un concert en honor dels occitans.

El dimarts es rendí homenatge a Frederic Mistral, davant del seu monument de Montjuïc. La cerimònia començà cap a dos quarts de dotze amb l'ofrena per part del Centre Català de Marsella d'un pom de flors, després el seu president En Josep Homs obrí la tanda de discursos. Va anar cedint la paraula a En Jòrdi Rebol, En Pèire Azemà, En Pèire Reinier, En Jòrdi Triadou i En Maisonneuve, primer cònsol de Nîmes, els quals parlaren en nom dels occitans. Després van parlar els catalans: el doctor Soler i Pla, president dels Voluntaris Catalans de la guerra 14-18, en nom del Parlament Català, l'ex-alcalde de Barcelona, En A. Bastardes, en nom de la Comissió Organitzadora de les Festes, el doctor Aiguader, alcalde de Barcelona, en nom de la seva ciutat, i acabà el conseller Ventura Gassol, que parlà sobre el tema *Aquelles muntanyes...* El poeta occità Guilhem Laforêt acabà la cerimònia declamant un poema seu a la glòria de Mistral i del ressorgiment català: remembrà els noms de Ferrer i Guàrdia i de Jaurès, caiguts al servei del poble.

Després de la cerimònia, els occitans es traslladaren a Miramar on el municipi de Barcelona els oferí un dinar. A l'hora del brindis, el doctor Aiguader manifestà tot el seu goig de presidir aquesta festa i féu vots perquè tots els occitans poguessin estendre llur cultura pel món. Després van parlar Alfons Maseras, pels mantenidors catalans del Felibritge, Joaquim Reig, conseller municipal de València, en nom de València i de Mallorca, el qual brindà per les relacions entre Catalunya, València i la federació de tots els Països Occitans; Jòrdi Triadou, adjunt del primer cònsol de Marsella, Pèire Reinier, Pèire Azemà i Ventura Gassol que glorificà l'obra lingüística bessona de Pompeu Fabra i de Loïs Alibèrt els quals, a banda i banda dels Pirineus, treballen per la llengua del seu país.

A la tarda, a la Universitat, els occitans o, més ben dit, aquells que encara no havien emprès el camí de retorn, ja que després del dinar de Miramar molts havien hagut d'anar a agafar el tren, eren rebuts en sessió solemne.

La presidència l'ocupava el Rector, doctor Serra Hunter; a la seva dreta hi havia Loïs Alibèrt, secretari general de la Societat d'Estudis Occitans, Bertrand, director de l'Institut Francès, i l'ex-diputat Bastardes, i a la seva esquerra, Pompeu Fabra, president de l'Institut d'Estudis Catalans, i els senyors Pèire Azemà i Pèire Reinier.

El doctor Serra Hunter va dir que molts rectors treballaven per la Renaixença Catalana i desitjà que s'intensifiquessin els intercanvis entre les universitats d'Occitània i les de Catalunya. En Pompeu Fabra, que parlà després, explicà la feina que demanava la purificació de la llengua catalana recuperada i es felicità per la presència dels occitans. Finalment, per acabar, En Loïs Alibèrt pronuncià un discurs sobre les renaixences occitana i catalana i sobre la necessitat d'arribar a una llengua completament restituïda que mostrarà encara millor el bessonatge de les llengües occitana i catalana.

La darrera manifestació important de les festes fou la recepció dels occitans al local de les joventuts d'esquerra «Estat Català». El conseller de sanitat En Josep Dencàs era el president. Van parlar, pels occitans, En Pèire Azemà, En Ramon Donadieu, del Novèl Lengadòc, i pels catalans, el doctor Soler i Pla, En Pere Mira, en nom dels valencians d'esquerra, el diputat Rossell i Vilar. En Josep Dencàs clausurà l'acte amb un parlament, en què recordà els fets més importants de la història de Catalunya que ara, amb llurs germans d'Occitània, es trobaven al capdamunt de la glòria.

Aquestes festes del Centenari de la Renaixença Catalana foren veritablement espectaculars i marcaren amb un toc sensacional l'amistat que lligava Occitània i Catalunya.

De tota manera, un dels expedicionaris occitans, el senyor Barlatier, director del diari marsellès «Le Sémaphore», escrigué que el govern de Catalunya no havia d'esperar una federació entre Occitània i Catalunya. Segurament tenia el dret de no pensar com nombrosos occitans conscients... però el seu propòsit era el d'un alienat. Es cert que era difícil d'exigir una altra cosa a un afrancesat; els occitans es van equivocar en portar aquest personatge amb ells; el lloc que li correspondia era al costat dels llepaculs del govern francès.

V. CONSEQUENCIES DEL CENTENARI

Les festes del Centenari de la Renaixença Catalana van tenir un ressò que es prolongà durant els mesos següents.

El 25 de juny, a Marsella, el Centre Català celebrava a la metròpoli occitana el Centenari de la Renaixença Catalana. El seu President, En Josep Homs, després d'haver llegit una carta amistosa del President Macià, féu un parlament. També van parlar Antòni Conio, el poeta cors Carulu Giovoni, Jòrdi Rebol, l'industrial marsellès Pau Ricard... Molts marsellesos dels qui havien anat abans a Catalunya eren aquí. Després de l'àpat, es van enviar telegrams al President Macià, al caporal del Feli-britge, Mariús Jouveau, als síndics de les mantenences de Provença i del Llenguadoc, a Loïs Alibèrt, secretari general de la Societat d'Estudis Occitans, a En Carles Camprós.

També a Marsella, del 22 al 24 de setembre, durant al congrés de les Festes del Roine, l'alcalde de Barcelona, doctor Joan Aiguader, havia estat convidat juntament amb els senyors Ribe i Miguel pel Centre Català. Tingueren una remarcable rebuda, i fou organitzada en honor d'ells una cerimònia en la qual prengueren la paraula Josep Homs, Jòrdi Rebol, Antòni Conio, Joan Bessat, Francès Jove, Emili Ripert, Goirand i Marcèu Provença que va fer present de la senyera de Barceloneta. «Lo Calen» oferí al doctor Aiguader una bella edició de *Mirèlha*.

Un esdeveniment important, degut a la iniciativa de l'Associació General d'Estudiants de Montpeller, el grup Novèl Lengadòc de la mateixa ciutat i els Estudiants Ramondencs, de Tolosa, tingué lloc els dies 8, 9 i 10 de desembre de 1933 a Montpeller: la commemoració del setè centenari del naixement de Ramon Llull.

Col·laboraren en l'organització d'aquesta commemoració la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya, l'Agrupació Valencianista Escolar i l'Associació per la Cultura de Mallorca.

El 8 de desembre sortien de Barcelona una setantena d'estudiants del Principat, de València i de Mallorca, guiats pels presidents de les associacions abans esmentades, els senyors Granados, Choqués i Sanxo, i acompanyats per En Ramon d'Alòs Moner, membre de l'Institut d'Estudis Catalans i delegat de la Generalitat per als actes que s'havien de celebrar, En Josèp Carbonell, director de l'Oficina de Relacions Meridionals, En J.M. Batista i Roca, secretari de Palestre, i periodistes barcelonesos.

A la tarda van visitar Perpinyà; a la nit, després d'una parada a Besièrs, arribaren a Montpeller i foren acollits pels estudiants de l'Associació Generala i del Novèl Lengadòc i pels presidents Joan Lesafre, Ramon Donadieu i Rogier Barta.

L'endemà, van anar a la Universitat i a la Facultat de Medicina on van poder veure totes les relíquies d'aquest centre mèdic tan cèlebre.

Després d'aquestes visites, els estudiants catalans i occitans van anar a retre homenatge al rei En Jaume I, el Conqueridor, al peu de la Tor dei Pins on va néixer. Els senyors Granados, Choqués, Donadieu i d'Alòs Moner pronunciaren discursos.

A la tarde, va tenir lloc una altra cerimònia d'homenatge davant la làpida commemorativa de Frederic Mistral. En Roger Barta parlà en nom del Novèl Lengadòc. En Choqués, pels estudiants valencians, Sanxo pels de Mallorca, Granados pels del Principat i el senyor Ramon d'Alòs, com a delegat de la Generalitat i membre de l'Institut d'Estudis Catalans.

Després va tenir lloc una recepció a la Ciutat Universitària a càrrec de l'Associació General d'Estudiants de Montpeller. Fan la rebuda el Rector de la Universitat, senyor Taillard, el president del consell d'administració de la Ciutat Universitària, En Valery, el director, En Chazelles, els administradors En Godechot i En Joan Valery, el director de l'Escola de Comerç, En Català, el director de l'Escòla d'Agricultura, En Vidal; En Bernard, de l'arxiu, En Carles Camprós, professor del Collègi de Narbona, i En Perrier, director del «Quart d'ora de Rabelais».

Un cop fetes les presentacions, En Joan Lesafre va donar la benvinguda als germans de Catalunya i agraí als professors el fet d'haver assistit a aquesta manifes-

tació. En Ramon d'Alòs li contestà desitjant que els lligams entre les Universitats de Catalunya i d'Occitània s'estrenyessin encara més.

El rector En Taillard associà la Universitat de Montpeller als actes commemoratius del setè centenari del naixement de Ramon Llull.

Al final, En Ramon Donadieu parlà en nom del Novè Lengadòc, donant les gràcies a la Universitat per la seva adhesió i fent vots perquè en el futur, Occitània i Catalunya tinguessin un destí comú.

A la nit, a l'Hôtel d'Angleterre, tingué lloc la recepció organitzada pel Novè Lengadòc. Després del banquet, una vegada més, foren manifestats els sentiments dels catalans i dels occitans per la renaixença de llur país. A la taula d'honor hi havia En Joan Amada, català del Roselló i professor de llengua romana a la Universitat de Montpeller, En Faucon, representant el primer cònsol de Montpeller, en Pèire Azemà, síndic de la Mantenença de Lengadòc, En Graulhet, president dels Estudiants Ramondencs, de Tolosa, En Ramon Donadieu, En Joan Lesafre, En Rogier Barta, En Granados, En Carles Camprós, etc.

El sopar fou obert pel president Ramon Donadieu. El professor Joan Amada va fer després un elogi de la personalitat de Ramon Llull. El senyor Faucon saludà els catalans en nom del Municipi, Pèire Azemà parlà del seu goig de veure represes a la ciutat de Montpeller les relacions fraternals entre occitans i catalans. En Graulhet parlà en nom dels estudiants de Tolosa, Granados, Ponç i Modòver en nom dels del Principat, de Mallorca i de València.

El matí del 10, cap a les onze, els estudiants de les festes del setè centenari del naixement de Ramon Llull i els seus dirigents eren convidats a l'Ajuntament. El primer cònsol, senyor Benjamín Milhaud, els adjunts Faucon i Lisbona, uns quants consellers municipals i el secretari general de la Ciutat, senyor Martin, els acolliren. El senyor Milhaud va fer el discurs de benvinguda i envià la seva salutació a l'alcalde de Barcelona, doctor Aiguader.

El senyor Ramon d'Alòs li contestà amb una salutació en nom de la Generalitat de Catalunya i de la ciutat de Barcelona.

A la tarda, els estudiants catalans i occitans visitaren Nimes. De tornada a Montpeller, al vespre, va tenir lloc a la Facultat de Medicina la sessió commemorativa de Ramon Llull. En una sala plena de gent, el professor Josèp-Sebastian Pons presentà En Ramon d'Alòs el qual pronuncià una conferència sobre Ramon Llull i la seva obra.

El dia 11 al matí, catalans, mallorquins i valencians empenien el camí de tornada.

(segueix)

Traduït de l'occità per R.R.

Joan Brossa

QUATRE SONETS I UNA ODA

«Nous Horitzons» té el goig d'oferir als seus lectors cinc poemes de Joan Brossa que, per raons de censura, no han pogut ésser publicats al volum Poesia rasa. Tria de llibres (1943-1959), recentment aparegut (Edicions Ariel, 1970, «Col·lecció Cinc d'Oros»). Aquests cinc poemes —com fàcilment ho endevinarà el lector— foren escrits en una època en què l'opressió teocràtico-feixista era especialment virulenta.

La Redacció

ESPANYA DE 1953 A Cèlia Sunyol

Treu de damunt el mar munts de diaris !
No res sinó el meu front davant la llum.
Que bati un xàfec contra aquests desvaris :
Tal pàtria és gàbia que em consum.

Frontera limitada per salaris
—Salaris limitant rauxa i costum—,
Sabre a dojo, sermons i sants rosaris
En llengua de voluta i embalum.

Vull que la llum amari aquesta alçada,
I voluntat de vida el meu afany :
Algües i pedres, tot a la vegada.

Per força tal pàtria és un engany :
La sento, no a l'amor enarborada,
Sinó al seu odi a qui li és estrany.

LA BANDERA

Morin les llengües i la mà a la vara !
Sirenes enganyoses del passat,
Que horribles les sabates de la mare !
Pàtria que hem perdut sense combat,

Nosaltres, sense rels, passatgers d'ara,
Les mans deformes, sense llibertat,
El camp de roses destrossat encara
I un gran orgull inútil heretat.

Cosiu-li els draps. La tempestat llampega
A l'ànima clavada. No, ni el blanc
Paper, ni el cor en fulles. A la brega !

Com una branca blanca sobre el fang,
L'agito al vent ; es plega i es desplega :
Em sembla un clap de sol barrat de sang.

MULA AMB GUARNIMENTS

Ahora que el carnaval se acerca
y no se celebra en España...

De la Premsa

Embollicant bruts cosos a mà armada
Amb casulles d'honor, la nació,
Més fosca que el carbó cada jornada,
Es una mula amb guarniments. Oh, no

Hi ha consolat del carnaval d'amplada
Tal en tota la terra! El sembrador
Fa caure la llavor, però l'arbrada
No eleva el seu ramatge si el lleó

Se'n duu la part millor. Terra burlesca,
Guineu del clercat, busca un cabal
De cel i aire respirable. Pesca

Dintre la sang pesant. Es anormal
Que un ruc cabrot sigui amo de la gresca :
Res sinó nit i dia carnaval!

L'ESGLÉSIA CATOLICA ESPANYOLA

I

Put a paparra, carronya on fermenta
La claveguera de la llum del dia,
Apunta el seu coet lluna opulenta
I implora no fallir la punteria.

Teixeix sotanes una aranya lenta.
Com ballen amb les vides per la via
Que va del militar a la serventa!
Despullen amb les ungles pedreria.

Ens fa de mare i de pare, i s'engreixa
De tèrbola tenebra, i no desdenya
De beneir la reixa de la queixa.

Be mossegair, mal de tots nosaltres,
Aquesta activitat d'ensenyar els altres
Aplica-te-la, porca, a tu mateixa.

ELS MUSSOLS DEL VATICA

¿A quin traspàs de fase de la lluna
Aquests mussols es gasten el teu ull?
No tinguís por de pluja, Catalunya,
I treu-te la sotana

Per fer bon foc i cendra. Catalunya,
Papessa ensotanada! El mussol canta :
La bona sopa, el vi calent pels pares
Sants de la carbonera.

Jo veig el carnaval vaticanista.
Al monestir hi ha porcs i, al temple, s'alça
L'ídol que tira els peixos al foc. L'ídol
Del tant per cent o rèdit.

Censuren el solstici de la terra.
Mata aquests porcs, pàtria, que la lluna
Fa més claror que tots els ciris. Pàtria,
No esdevinguis la truja.

El temps és ple de boira i carnestoles,
Les monges petonegen la mainada :
Planeta de catòlica carbassa
Projecta una ombra trista.

Quin morro horrible! Quines fesomies!
Un temple era el local de les muntanyes.
La llufa més grotesca de la Història
La porta Crist penjada.

Engegen trets amb bales beneïdes ;
No poden fer fogueres i teixeixen
Xarxes. Ells són els elegits. Les cabres
Parlen de déu i els àngels.

Ells tiren les sabates contra els núvols ;
Amb canyes formen creus, després les
[claven ;
Però l'aiguat els xucia les sabates
I esquila la cabrada.

Santa Església, sogra de la terra!
Ah bruixa creadora de sotanes!
El temple és un corral d'hòsties negres
I gerres de moneda.

Espanya té el patró d'aigües de bassa.
Esquiladors i bisbes beneeixen
Rodanxes de medalla i fan almoines
Amb l'or malvat dels altres.

Eminentíssims i Reverendíssims,
Eminentíssims Senyors o Il·lustríssims
Senyories o Vostres Eminències
O Vostres Il·lustríssimes...

Quiets a terra, estaquirots de dones!
Jo prenc les eines de ferrar i us poso
Les ferradures. —Quatre ferradures,
Amor, a cada mula.

**TOMAS
I TERESA PAMIES**
«Testament a Praga»
PREMI
«JOSEP PLA» 1971
Tres preguntes de
Nous Horitzons
a propòsit
de la concessió
del Premi

Tomàs i Teresa Pàmies han guanyat el «Premi Josep Pla» amb el llibre **TESTAMENT A PRAGA**. El company Tomàs Pàmies, pare, va morir, un dia de tardor, lluny de la terra que el veié néixer. El llibre recull les seves memòries, les d'un veterà lluitador comunista de Balaguer. Teresa, la filla, opina, dialoga amb el seu pare tot al llarg de les pàgines on aquest relata la seva intensa i interessantíssima vida.

A la redacció de **Nous Horizons**, hem sentit alegria i emoció en conèixer la decisió del jurat del «Josep Pla». Els qui coneixem la coautora de **TESTAMENT A PRAGA** i conegueren l'avi -à-mies potser comprenem millor que d'altres què representa aquest Premi: és la recompensa a una obra literària, però més enllà del premi hi ha com un homenatge a una vida autèntica de lluitador revolucionari català, avui enterrat a Praga... A Praga perquè els nostàlgics de la guerra civil no el van deixar tornar a la seva terra, tantes vegades com ho havia demanat, ni tan sols per a descansar-hi definitivament.

Per a Teresa Pàmies Bertran estudiar, llegir, escriure, col·laborar a revistes, concursar a certaments literaris, ha estat un mitjà d'escurçar distàncies, de romandre vinculada constantment a Catalunya. L'exili, per ella, com per al seu pare i per a tots nosaltres, fou sempre una etapa —llarga, certament, però al cap i a la fi només una etapa—, esperant i propiciant el retorn a la pàtria.

El company Pàmies, el vell lluitador de Balaguer, no pugué acompanyar la seva filla a Barcelona i rebre el Premi. Una tarda d'octubre del 1966 el vam acompanyar al seu darrer estatge a Praga. Al costat dels fills estavem els seus companys espanyols i amb nosaltres amics txecs entranyables, com Pavel, que combaté el feixisme en terres espanyoles. Escoltant emocionats els acords de «La Internacional», tots sentíem que el record i l'exemple de Tomàs Pàmies, del nostre amic, del nostre camarada, les cendres del qual deixavem a Txecoslovàquia, ens acompanyaria en el nostre quefer quotidià, el mateix al que ell havia dedicat la seva vida.

Avui, a Catalunya, han retornat les seves memòries, el seu esperit, les seves idees eternament joves. Per això, en felicitar-te, permet-nos, Teresa, que el nostre pensament vagi al teu pare. Homens senzills com ell, combatents infadigables de la causa dels oprimits, són capaços, per la seva vida exemplar, inclús des de les entranyes de la terra, d'irradiar força suficient per a enderrocar obstacles i prohibicions. Per a salvar fronteres...

I en l'espera de puguem llegir ben aviat el llibre, he pregat Teresa que contestés aquestes preguntes que en la redacció ens han sorgit.

1. BONET

PREGUNTA: Només coneixem el llibre pels comentaris publicats a la premsa i per les teves pròpies declaracions. Les idees que va defensar el teu pare i defenses tu no són motiu de dubte. Tu mateixa t'has encarregat de posar els punts damunt de les «i» quan alguns han tractat de tergiversar-les amb motiu de la concessió del Premi. Per totes aquestes raons; com hem d'interpretar que a l'Espanya del 1971 hagi estat premiat un llibre d'aquestes característiques?

RESPOSTA : Penso que cal veure'ho com una demostració dels canvis importants que la lluita, de la qual mai no hem desertat, va produint, si no en l'estructura sí en alguns sectors d'això que se'n diu els «mass media». D'una banda, hi ha editors que ja consideren «rendable» llençar obres que pocs anys enrera haguessin rebutjat. Per altra banda, els homes i dones que participen en certs Jurats de premis literaris també avancen amb tot el que avança a l'Espanya d'avui. Alguns d'aquests intel·lectuals, concretament a Catalunya, fins i tot en els anys més foscos de la «pau», han realitzat una tasca que no podem ignorar i hem de valorar, no sols en «conservar-nos el nom de cada cosa», en rebutjar l'ensorrada de la nostra cultura, sinó també en mantenir el caliu d'uns sentiments oposats a tota tirania i capitulació. Penso que alguns d'aquests jurats són esperonats considerablement en tenir ocasió de llegir i *definir-se* sobre manuscrits d'autors revolucionaris.

Es cert que entre nosaltres no tots ho veuen així. Algú m'ha dit: «Es molt estrany que t'hagin donat un Premi...» o bé: «Es ben estrany que t'hagin deixat anar a Barcelona... El dia que es surti al carrer amb les banderes al vent potser diràn: «Es molt estrany que ens deixin sortir amb la bandera»... I jo els dic que allò que sí que és estrany, al meu entendre, és que ells ho trobin tan estrany.

P. : Sabem que en un dels emotius diàlegs que sostens amb el teu pare li contes els esdeveniments de Praga de l'agost del 1968 i li descrius el dolor d'un poble, envers el qual ell sentia tanta estima, a l'endemà de la intervenció de les tropes dels cinc països del Pacte de Varsòvia. Alguns pensen, fins i tot entre els teus amics, que el fet d'adoptar una actitud crítica davant de deformacions del socialisme, tals com aquests esdeveniments que relates, significa afeblir el moviment comunista; pensen que seria millor no al·ludir públicament als errors o defectes que puguin aparèixer en la construcció del socialisme. Tu, que el defenses, i com a escriptora, què penses d'aquesta qüestió tan debatuda en el món d'avui?

R. : Puntualitzem: el llibre no és sobre Txecoslovàquia i la intervenció dels cinc. S'hi fa referència i era obligat. El meu pare hi va morir i part del seu i del meu exili hi transcorregué. En un moment del diàleg imaginari amb el pare mort, li explico què va passar a Praga el 21 d'agost del 1968 doncs això no podia callar'ho. Ho escrigué sota els efectes del xoc moral que aquella intervenció va produir-me i en llegir-ho dos anys després no hi he volgut tocar res. Es un testimoni verídric d'un estat d'ànim i penso que cal deixar-ho sense retoc.

Alguns dels meus companys, sense haver llegit el manuscrit, només per referències de premsa o, senzillament, pel títol, ignorant les rectificacions a les primeres, fetes per mi a «La Vanguardia» i al «Correo Catalán», tenen recels o em miren com si jo hagués comés un «pecat», acostumats potser al sectarisme del passat que hagués convertit el nostre moviment en una Església. Alguns m'han dit que el Premi l'hem rebut perquè «defenso en Dubce» i que faig el joc de l'anti-sovietisme. No negaré que tot això m'ha

sorprès i em sap greu. Ara bé: semblants reaccions en aquest cas, potser mostren, implícitament, una aprovació de la intervenció a Txecoslovàquia.

Altres m'han fet saber llur disgust o sorpresa per haver-me presentat a un Premi que duu el nom de Josep Pla, reaccionari, etc., etc. Les bases del premi no estableixen que s'hagi d'escriure al gust de Josep Pla. Penso que s'ha de jutjar l'obra i no el nom del premi que li donen els editors. Josep Pla és un escriptor català que, es vulgui o no, deixarà escola i petjada en la literatura catalana i tampoc no és pot qualificar de reaccionari tot el que escriu i escrigué Josep Pla.

A la segona part d'aquesta pregunta caldria contestar amb textos de la nostra teoria fonamentalment crítica; amb recomanacions de Marx, Engels i Lenin que tantes vegades sortiren al pas d'aquells que opinaven que «la roba bruta es renta en família». No vull abusar de l'espai i em limitaré a repetir el que ja dic en la part del llibre que em pertoca: a l'enemic no se l'ajuda criticant-nos els nostres errors sinó cometent-los. Les deformacions burocràtiques i despòtiques del socialisme fan el joc dels adversaris del socialisme. Criticar-les, és el primer pas per a superar-les. Amagar-les és facilitar la gangrena en el si del nostre organisme. Per molt hàbils que siguin aquells que volen amagar-ho, no reeixiran. El desenrotllament d'una societat —també la socialista— té unes lleis ineludibles, dialèctiques, i aquestes lleis actuen un dia o altre. Polònia n'és l'exemple més recent.

P. : Està estesa la idea —i alguns fets, actituds, pràctiques a diversos països tendiria a acreditar-la— que escriptors com tu, diguem engatjats per entendre'ns, abans d'editar una obra han d'«aconsellar-se», «sol·licitar opinions», etc.; quina és la teva experiència personal?, pots contestar-nos aquesta pregunta?

R. : Encara belluguen, entre nosaltres, conceptes sectaris sobre creació literària i disciplina militant. En el nostre cas —el del meu pare i el propi— s'hi afegeix un altre factor subjectiu: alguns no ens creien capaços d'escriure un llibre. Un home que fou militant i conegué molt al meu pare, en saber que havia guanyat el «Josep Pla 70» va fer aquest comentari: «Creia en Pàmies capaç d'agafar la metralleta però no la ploma». Doncs bé: Tomàs Pàmies va saber agafar l'arma en defensa de les seves idees i la ploma, també en defensa de les seves idees.

No he buscat el consell de ningú per escriure, amb les memòries del meu pare, «Testament a Praga», ni per a presentar-lo al premi «Josep Pla», ni per escriure els manuscrits amb els quals, fa deu anys, participo a premis literaris de Madrid i Barcelona. Em considero major d'edat, responsable, amb vocació sincera i totalment identificada amb una visió política. Si «rellisco», relliscaré amb els meus peus i no amb els dels altres. N'assumeixo la responsabilitat. Consultar és prendre temps als altres, obligar-los a opinar i tenir en compte les opinions. L'obra deixa d'ésser un esforç personal i l'autor esdevé un pesat o una pesada.

Ningú no m'ha imposat, ni aconsellat el tema ni la forma d'allò que escric pels premis. Amb articles per a la nostra premsa el mètode no pot ésser el mateix. Un canvi d'impresions col·lectiu és necessari i la responsabilitat dels qui dirigeixen les publicacions s'ha de respectar.

Un treball literari, bo o dolent, és quelcom molt íntim. Ha de seguir un impuls, una emoció, una rauxa molt personal que no admet intervenció de fora. Si és obra d'un militant, aquesta en serà expressió encara que parli del cultiu de l'all. Si diu disbarats d'ordre polític l'organització a la que pertanyi l'escriptor en discutirà amb l'interesat però no «a priori» sinó «a posteriori». No fent processos d'intenció inquisitorials sinó crítica revolucionària. Així veig jo aquesta qüestió.

L'ALTERNATIVA

Extracte de la Declaració del C.E. del P.S.U. de Catalunya, març 1971.

«...El Comitè Executiu del P.S.U. de Catalunya s'uneix al Comitè Executiu del P.C. d'Espanya per a proclamar :

- 1) Que cap canvi real cap a la llibertat i la democràcia és possible dins el marc de les actuals lleis i institucions.
- 2) Que l'anomenat « associacionisme », igual que la Llei sindical elaborada per les Corts, no són altra cosa que un intent de prolongar la dictadura franquista, amb Franco o sense ell.
- 3) Que l'única solució democràtica resideix en l'establiment d'un Govern provisional d'ampla coalició que :
 - a) decreti una Amnistia total per als presos i exiliats polítics ;
 - b) estableixi amplies llibertats polítiques, sense cap discriminació i,
 - c) convoqui eleccions lliures a una Assemblée Constituent que decideixi el règim polític que Espanya vulgui donar-se.

Els comunistes entenem que aquesta alternativa hauria de concretar-se a Catalunya en la constitució d'un Consell Provisional de la Generalitat i en el restabliment de l'Estatut autonòmic del 1932 com a marc legal inicial perquè el poble de Catalunya pugui exercir lliurement el seu dret a l'autogovern i a l'autodeterminació.

Contràriament a allò que afirmen els feixistes i reaccionaris de tots els pels, l'autodeterminació de les nacionalitats no durà al desmembrament d'Espanya, sinó que és l'única via per a assolir la formació lliure i voluntària d'un Estat federal, reflex de la realitat multinacional del país, que farà més sòlida i indestruïble la unitat entre els seus pobles.

La decidida defensa d'aquesta perspectiva per la major part de les forces polí-

tiques de Catalunya, Euskadi i Galícia, pel Partit Comunista d'Espanya i per altres sectors de l'oposició espanyola i el paper particularment actiu que la Comissió Coordinadora de Forces Polítiques de Catalunya (C.C.F.P.C.) està jugant en la recerca d'un acord general, és a dir, del Pacte per la Llibertat, indiquen que estem ja construint aquesta unitat fraterna entre iguals que haurà de cimentar el futur Estat multinacional dels pobles d'Espanya.

El procés de Burgos ha posat dramàticament en relleu que el problema nacional forma part de les qüestions la solució de les quals caldrà que sigui abordada amb urgència després d'un canvi democràtic. La qüestió nacional forma part igualment d'aquelles que impulsen el combat diari per imposar en la pràctica els drets democràtics, part integrant dels quals són les llibertats nacionals.

A Catalunya, aquest combat diari inclou la denúncia de totes les formes d'opressió nacional, l'exigència de llibertat i igualtat per a la nostra llengua i la nostra cultura a l'ensenyament, la premsa, la ràdio i la televisió, en totes les formes de l'activitat social, cultural o política. Inclou la popularització del programa de la C.C.F.P.C. i la promoció als diferents nivells d'organismes unitaris que coordinin i impulsin la lluita per aquest programa en la perspectiva de la vaga general i de la vaga nacional. Cada progrés unitari a Catalunya és una contribució a la consecució del Pacte per la Llibertat, més necessari encara, si això és possible, després de Burgos.

L'experiència mostra que si hagués existit en aquest període un acord general o similar al que ja s'ha aconseguit a Catalunya, les coses haguessin anat

segurament molt més lluny. Només quan hi hagi una alternativa democràtica responsable es decidiran a actuar —o a deixar de sostenir Franco— forces que en aquesta etapa poden inclinar la balança a favor del canvi democràtic.

El Pacte per la Llibertat és també necessari per a imprimir nous ritmes i obrir noves vies al desenrotllament del moviment de masses. Un acord general de l'oposició injectaria entusiasme a milions d'antifranquistes i constituiria un accelerador de les lluites de classes que

accelerador de les lluites de classes que vaga nacional.

Això no vol dir que la lluita de masses hagi de congelar-se fins que hi hagi Pacte. Al contrari, estendre la lluita de masses és el mitjà més eficaç d'incidir per a facilitar la seva cimentació pel mig i per baix, i per a garantir que els seus fins es materialitzin en la realitat. Alternativa democràtica i lluita de masses són factors complementaris d'un mateix combat. (...)»

DES DE LA PRESO « MODELO » DE BARCELONA, CINQUANTA PRESOS POLITICS ENS DIRIGIM A L'OPINIO PUBLICA

En els darrers temps les lluites del nostre poble pels seus drets polítics i les seves reivindicacions econòmiques i socials han significat un cop dur per a la dictadura franquista que ens oprimeix des de fa més de trenta anys.

Els crims de Granada, Erandio i Elbar, les detencions, tortures i empresonaments, els acomiadaments, de centenars de combatents demòcrates i revolucionaris, han estat un intent, inútil i desesperat, del règim, de frenar mitjançant la violència l'empenta del moviment popular. Amb el Consell de Guerra de Burgos el règim volia, no solament assassinar sis revolucionaris bascs, sinó que pretenia afusellar la consciència del poble basc y de tots els pobles d'Espanya.

La Jornada de lluita contra la repressió, per l'Amnistia, convocada a tota Espanya per les Comissions Obreres pel dia 3 de novembre, amb el sosteniment de les forces democràtiques i revolucionàries; el gran salt en unitat i combativitat que posteriorment experimentà el moviment popular, demostren que les masses no s'han deixat intimidar. Al contrari, han ideat i desenrotllat formes més audaces de lluita i han aconseguit salvar la vida dels sis revolucionaris d'ETA.

Aquesta victòria no es pot contabilitzar únicament pel valor de sis vides. Significa, a més, la presa de consciència i el convenciment que ha adquirit el nostre poble que és possible d'acabar amb l'opressió.

L'Estat d'Excepció a Guipúscoa i la seva extensió a tot Espanya amb la suspensió de l'article 18, és una clara mostra de la feblesa del règim que, isolat en la seva impopularitat, confia únicament en la repressió i l'arbitrarietat per a sostenir-se.

Per haver pres part en la justa lluita de les masses, per haver defensat els drets i interessos de la classe obrera i del poble, per haver-nos oposat activament als assassinats que el règim havia planejat executar a través del Consell de Guerra de Burgos, centenars d'espanyols hem sofert una dura repressió; hem estat detinguts i torturats per la Brigada Político-Social, empresonats pel Tribunal d'Ordre Públic i, en alguns casos, segrestats pel Govern Civil. Aquestes formes de violència no van dirigides únicament contra nosaltres sinó que tenen per objecte la intimidació col·lectiva del poble.

Nosaltres, presos polítics de la presó «Modelo» de Barcelona, ens dirigim a l'opinió pública per a desmascarar els culpables.

- DENUNCIEM la dictadura franquista que aplica sistemàticament la repressió a tots aquells que defensen activament els interessos de la classe obrera i del poble.
- DENUNCIEM la Brigada Político-Social que emplea mètodes criminals de tortures, amenaces i coaccions per a arrencar als detinguts declaracions que comprometin d'altres persones.

- DENUNCIEM la Guàrdia Civil i la Policia Armada com a forces de xoc que el règim utilitza contra el poble. La supressió de l'article 18, via lliure i oberta pel Govern a les tortures, ha permès a la policia de retenir molts dels nostres companys durant 10, 15 i fins més de 20 dies, essent en el curs d'aquests dies constantment torturats, deixant-los dies i nits sense dormir, colpejats sense miraments a les zones més sensibles del cos, hores y hores obligats a romandre en postures doloroses, escoltant insults i ofense gravíssims, deteccions de familiars, amb l'úic objecte de coaccionar el detingut, etc.
- DENUNCIEM el T.O.P., instrument de repressió feixista i els jutges que s'avenen a col·laborar amb ell.
- DENUNCIEM el Govern Civil de Barcelona que, no respectant ni tan solament la «legalitat» feixista reté a la presó sistemàticament els detinguts que els tribunals deixen anar en llibertat.
- DENUNCIEM el Ministre de Justicia que se nega a acceptar la justa reivindicació de l'Estatut del Pres Polític, per agreujar així la venjança del règim sobre els seus adversaris. Els presos polítics estem repartits per totes les galeries de la presó, barrejats a les cel·les amb presos comuns. A la 6ª Galeria, destinada a menors de 21 anys, els nostres companys es veuen obligats a suportar un ambient d'especial degeneració, amb casos freqüents d'homosexualitat, que han arribat inclús a l'extrem de la violació. Nosaltres no tenim res en contra dels altres presos, víctimes d'una societat corrompuda, que sofreixen al nostre país una duríssima repressió basada en l'arbitrarietat. No obstant, no podem acceptar que siguin equiparats els presos polítics amb els comuns, i per tant exigim el dret... que abans de l'arribada de l'actual Director era respectat en la pràctica... a conviure amb els nostres companys en una mateixa Galeria.
- DENUNCIEM la Direcció General de Presons i Enrique de la Morena, Director de la Presó «Modelo», responsable de les indignes condicions de vida a que ens veiem sotmesos els presos. La insuficiència i la pèssima qualitat de l'alimentació, la inexistència, en la pràctica, d'assistència sanitària i de les més mínimes condicions d'higiene, posen en perill la salut dels presos. El metge Dr. Prado, oficialment responsable de la salut de 1.500 reclusos, no visita, i en el seu lloc envia un ajudant que només atén alguns malalts amb la més gran despreocupació. Nombrosos malalts mentals que haurien d'estar en sanatoris, viuen reclusos a la presó, on son confinats en unes ignominioses cel·les que els presos anomenen, gràficament, «El Palomar». Es posa a disposició de 1.500 persones una sola dutxa d'aigua calenta que funciona tres hores al dia i cinc dies per setmana, cosa que objectivament afavoreix la deixadesa en la higiene personal de la gran majoria. Tres, i freqüentment quatre presos, ens veiem obligats a compartir una cel·la de 4 m. x 2,50 m. (dins la qual s'hi troba la comuna), il·luminada per una bombilla de 15 watts, sense altre mobiliari que el llit, damunt del qual hem de menjar doncs a la presó no hi ha menjadors. A l'hivern se'ns proveeix únicament d'un «petate» i una manta, insuficients per a suportar el fred i la humitat, i a l'estiu les cel·les són envaïdes per tot tipus de paràsits. Per altra banda, els estudiants detinguts per motius polítics són discriminats pel Director de la presó, el qual els posa les més grans dificultats per a prosseguir els estudis, cosa que en general no fa amb la resta dels presos. No es fa cap intent seriós de recuperació dels presos per a la societat, cosa que fa que la presó, lluny de ser un establiment de regeneració sigui, a la pràctica, una Universitat de la delinqüència.
- DENUNCIEM l'explotació encoberta amb el règim de Redenció de què som objecte els presos. El pres, per necessitats econòmiques i per tal d'acollir-se al règim de Redenció, es veu obligat a facilitar la seva força de treball per un salari que va de les 700 a les 1.500 pessetes al mes, per una jornada de 8 hores a preu fet, en tallers on, per altra banda, no existeixen les més mínimes condicions de seguretat. A la Presó «Modelo» treballen aproximadament 1.000 presos, cosa que suposa, amb tals salaris, l'obtenció de quantiosos beneficis la destinació dels quals no queda de cap de les maneres esclarida per les explicacions oficials.
- DENUNCIEM la repressió exercida dins de la presó. Existeixen cel·les de càstig en les quals el pres roman totalment isolat de l'exterior, privant-lo de les hores de pati, de llibres, tabac i àdhuc del llit per a que, durant el dia, que no té absolutament res què fer, ni tan sols pugui dormir. Aquest sistema medieval

de càstig és aplicat durant 10, 20, 40 dies i el doble del temps en cas de reincidència, arribant-se a produir amb freqüència greus trastorns mentals en aquells que l'han patit. Però encara existeix una forma més monstruosa de repressió que consisteix a tancar els presos en soterranis sense llum, bruts, humits, poblats de rates, on són brutalment apallissats pels funcionaris més sàdics de la presó (el 24 de setembre del 1968 un pres va morir a conseqüència dels cops rebuts). A això cal afegir que alguns funcionaris acostumen a colpejar els presos, especialment els menors d'edat, els quals només aconsegueixen amb les seves protestes ésser castigats més severament.

- DENUNCIEM especialment la repressió que és exercida sobre el nostre company ANTONIO RUIZ LOPEZ, que roman sotmés a un règim especial de càstig i totalment incomunicat des de fa 10 mesos, i sobre el nostre company JORDI CARBONELL, que fou tancat en cel·la de càstig i posat posteriorment a disposició del psiquiatra a l'enfermeria, on conviu amb malalts mentals i infecciosos, per haver-se expressat en la seva llengua materna davant dels funcionaris.

ELS PRESOS DE LA PRESÓ «MODELO» DE BARCELONA:

- REIVINDIQUEM l'Estatut del Pres Polític i el dret a conviure amb els nostres companys en una mateixa galeria.
- Ens dirigim als Col·legis d'Advocats, de Metges, i altres Col·legis Professionals reclamant una investigació sobre les condicions de vida existents a les presons espanyoles, i concretament a la Presó «Modelo» de Barcelona.

Nosaltres dispoem la nostra confiança en la justícia a què aspira el nostre poble. Estem convençuts que la lluita de la classe obrera, dels camperols, dels estudiants i intel·lectuals i de totes les forces progressistes del país aconseguirà l'AMNISTIA per als qui sofren l'opressió del règim de l'oligarquia per haver-nos compromès activament en la defensa dels drets i interessos del nostre poble.

Gener del 1971, Presó «Modelo» de Barcelona.

MANIFEST DELS METGES AL PRESIDENT DE LA JUNTA DEL PATRONAT DE L'HOSPITAL CLÍNIC I PROVINCIAL DE BARCELONA

Sr. President de la Junta del Patronat de l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona.

Els metges sotasignats remetem a V.E. el present document amb l'ànim de posar en evidència l'escassa efectivitat actual de l'Hospital Clínic en tots els seus aspectes: assistencial, docent i investigador i avançar en el camí de la seva actualització. La capacitat de l'Hospital és aproximadament de 12.000 pacients/any. Sobre els càlculs de demanda sanitària en un país desenrotllat podem precisar que cobreix, doncs les necessitats d'una població de 120.000 habitants, essent aquest l'únic hospital provincial per a una població de 3.500.000 persones (el 50% de la qual viu en aquesta ciutat).

Els mitjans econòmics de què disposa l'Hospital són clara evidència de l'abandonament a què està reduït el Centre per part de l'Administració. Els 200.000.000 de pessetes/any del pressupost de 1970 són aproximadament el 30% d'allò que s'estima necessari en l'actualitat com a mínim per a mantenir a un rendiment «actual» un hospital general universitari de 1.000 llits. Aquest abandonament de la medicina moderna en el país és coherent potser amb el lloc que ocupem a Europa quant a l'índex llits/habitant, és a dir, el darrer (cosa que significa menys que països com Grècia, Portugal i Turquia); considerem no obstant que un Centre universitari destinat

a la formació de nodrides proomcions de nous metges hauria d'estar en condicions superiors d'exercir la seva tasca en tots els sentits.

L'organisme rector de l'Hospital, la Junta del Patronat, composta pel Governador Civil, el rector de la Universitat i el President de la Diputació de Barcelona, atenint únicament a la seva formació és evident que desvincula l'Hospital dels altres centres hospitalaris de la província.

Quant als aspectes interns de l'Hospital Clínic i Provincial contemplem la inexistència d'un director tècnic d'hospital, i la realitat d'un director catedràtic, absorbit lògicament en les tasques assistencials i docents que li corresponen com a Cap de Servei i Professor, sense, a més, la formació professional idònia com Director d'Hospital sota el punt de vista assistencial.

L'Hospital Clínic i Provincial contracta actualment 800 persones de les distintes categories professionals. Essent un hospital de 1.000 llits tenim un coeficient de personal de 0,8 persones per llit, en contrast amb l'1,5 (1.500 persones) com a mínim recomanable per a un hospital general universitari.

El desglossament numèric aporta dades sobre les insuficiències del Centre. Així, respecte a Enfermeria, les 134 A.T.S. (Ajudant Tècnic Sanitari = enfermeres i practicants, N. de la R.) més les 178 auxiliars de clínica de les quals a plena ocupació i molt aproximadament disposa i contracta l'hospital, donen la xifra global de 312 persones, molt per sota del mínim necessari de 700 que recomana l'Organització Mundial de la Salut en el seu informe n° 31 per a un hospital general de 1.000 llits. Una precisió respecte a la plantilla mèdica pot ésser esclaridora. Els 200 facultatius contractats avui per una minúscula jornada de 4 hores (!) diàries requereix la col·laboració d'aproximadament 150 facultatius més, que sense cap contracte ni sou evidencien el seu interès per l'exercici hospitalari de la seva professió mitjançant assistència voluntària al Centre. El coeficient global d'un metge per cada quatre llits pot considerar-se com un mínim tolerable per a aquest tipus d'hospital. Tal coeficient, però, donaria una xifra de 250 metges i a plena jornada, en net desfasament amb la situació vigent.

L'escala salarial s'atén de manera textual als mínims concertats en el Conveni col·lectiu provincial i que actua des de l'1 d'abril de 1970. Així s'estén des de les 7.927 pts./mes per a un Cap de Negociat i a 7.425 per a un A.T.S. fins a 6.212 per a fusters, paletes i pintors, i a 4.141 per a les dones de la neteja.

Els metges Caps de Serveis i Caps de Sala cobren 14.000 pts./mes, els metges ajudants 9.000 i els metges residents 5.000.

Els metges de Guàrdia 10.000 i els metges interns de guàrdia 6.000 pts./mes.

Són xifres prou eloqüents per elles mateixes que no requereixen comentari ni cap comparació.

La disposició d'un hospital per serveis i l'existència de determinats Serveis Centrals és avui un índex útil per a determinar la qualitat del seu treball. Així el Seminari d'Hospitals definia el 1970 com a requisits mínims d'Acreditació per a un centre hospitalari, serveis com el de Dietètica i Arxius que no existeixen encara a l'Hospital Clínic i Provincial. De la mateixa manera que no existeix una centralització real de serveis essencial com Radiologia, Anatomia Patològica, Bacteriologia i d'altres.

De l'escandalosa necessitat d'un Servei de Cura Intensiva en tinguérem clara i pública evidència recentment, quan un Catedràtic i Cap de Servei d'aquest Hospital hagué d'ésser traslladat per al seu tractament a un altre Centre de la ciutat.

Com a Hospital Docent.

Recordem que l'Hospital Clínic i Provincial, hospital universitari, NO disposa d'un programa de formació de post-graduats ni d'un Comitè d'Educació Mèdica, i que l'exigu nombre de recentment llicenciats que hi exerceixen com a metges residents, 28 en tot, contrasta greument amb els 145 de la Fundació Jimenez Díaz (750 llits) o amb els 132 de la Clínica Puerta de Hierro (450 llits).

El nombre d'estudiants de medicina que reben formació clínica a l'Hospital Clínic i Provincial depassa el miler, donant un coeficient inferior a 1 en comptes de l'estudiant per cada sis llits recomanat internacionalment.

Un abast similar realitza el Centre amb els 1.200 estudiants d'A.T.S. que cursen la seva carrera en la nostra Escola d'Enfermeria.

Com a centre investigador.

Cal dir que malgrat les esporàdiques iniciatives d'alguns reduïts grups, la investigació ve emmarcada a l'Hospital Clínic i Provincial per l'absència completa de controls i orientacions des d'un organisme central. A la inexistència d'un Comitè d'Inves-

tigació s'afegeix la manca d'un Arxiu Central, cosa que dificulta o impossibilita qualsevol treball de revisió.

Són les dades exposades les que ens mouen a denunciar l'Hospital Clínic i Provincial com una institució incapaç de realitzar el seu treball d'una manera actualitzada.

En conseqüència ens creiem en l'obligació de sol·licitar una substancial renovació de l'Hospital Clínic i Provincial en tots els seus aspectes, i amb un caràcter d'urgència dels que enunciem seguidament:

- a) Una dedicació que comporti una jornada laboral completa de tot el personal de l'Hospital.
- b) Un augment d'aquest personal fins assolir el mínim tolerable d'1,5 persones per llit. La qual cosa significa augmentar la plantilla de 1.500 productors.
- c) Que en allò que es refereix als metges aquest augment cobreixi com a mínim el de un per cada quatre llits, és a dir, totalitzar els 250.
- d) Un sistema de Contractació a través d'un comitè en el qual els representants electes dels metges figurin en majoria o igualtat de nombre.
- e) Prioritat en la contractació dels metges Assistents que sense cap «status» laboral estan prestant els seus serveis al Centre.
- f) Creació d'un Cos de Metges Consultors que abasti tots aquells especialistes de reconeguda solvència indispensables al Centre sense que sigui precisa la seva plena dedicació.
- g) Actualització dels sous de tot el personal, tant metge, auxiliar, tècnic com no qualificat.
- h) Aquest augment no podrà ésser inferior al percebut pels mateixos estaments de les institucions tancades de la Seguretat Social.
- i) Revisió periòdica d'aquests sous d'acord els índex d'increment del cost de la vida.
- j) Cobertura d'Assegurança Social per a tot el personal.

Extremis tots aquests que són considerats inajornables i

SOL·LICITEM EN CONSEQUENCIA:

Que les autoritats d'aquest Hospital es comprometin a l'aconseguint de tots i cada un d'aquests punts i fixen per assolir-lo un terme màxim de tres mesos.

Si no es reb resposta afirmativa transcorreguts quinze dies de l'entrega d'aquest manifest a les autoritats del Centre, els metges sotasignats consideraran no acceptades les seves reivindicacions.

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

horitzons^{nous}

PREUS DE SUBSCRIPCIO

quatre números :

\$ mex :	15.00
Ptes.	80.00
Dls. :	1.75

un exemplar :

\$ mex.	5.00
Ptes. :	25.00
Dls. :	0.45